

Fredagen den 29 april

Kl. 09.00–13.13

§ 1 Aktuell debatt om internationell skatteflykt och svenska bankers agerande

*Aktuell debatt om
internationell skatte-
flykt och svenska
bankers agerande*

Anf. 1 DANIEL SESTRAJCIC (V):

Herr talman! Panama Papers är det senaste i raden av avslöjanden av hur världens ekonomiska och politiska elit sysselsatt sig med skatteflykt och aggressiv skatteplanering och att gömma undan tillgångar i skatteparadis. Avslöjandet kan läggas till listan med Swissleaks och Luxleaks och kommer inte som någon direkt överraskning för många av oss. Däremot är det chockerande i sin omfattning, inte minst med tanke på att det är toppen på ett isberg. Det finns nämligen många fler som gör det Mossack Fonseca gör, och det finns många fler, såväl superrika som storbolag, även i Sverige, som mer än gärna, med benägen hjälp av konsulter och rådgivare, använder sig av dessa tjänster för att plundra vårt samhälle på resurser.

Inte minst pinsamt för Sverige är att Nordea och nu också SEB varit bland de aktivaste bankerna i världen när det har gällt att hjälpa kunderna att upprätta brevlådeföretag via Mossack Fonseca och att det i går rapporterades att samtliga fyra svenska storbanker ingår i den amerikanska finansinspektionens utredning.

Skattefusket och aggressiv skatteplanering är inte en ny företeelse, men det är uppenbart att den har tilltagit i kraft. På global nivå rör det sig om minst 1 200 miljarder kronor i förlorade skatteintäkter varje år. För svensk del handlar det om över 46 miljarder kronor i förlorade skatteintäkter varje år.

Den svenska modellen är satt under press. Den svenska välfärden har enormt stora behov. En nyliberal åtstramningspolitik har i krisens spår slagit till globalt och slår hårdast mot de allra fattigaste länderna. Varenda gömd krona i ett skatteparadis är en stöld från vår gemensamma framtid.

Nu krävs krafttag i arbetet med att stoppa internationell skatteflykt och inte minst svenska bankers agerande. Tiden för moraliska fördömanden är förbi. Låt oss därför se till att denna debatt innebär att vi presenterar förslag som leder till ökad kontroll och skarp lagstiftning mot skattefusket och skatteundragandet.

Anf. 2 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är ett angeläget ämne som vi debatterar i dag, och det är det av flera skäl. För det första handlar det om vår gemensamma välfärd. Att välfärden är viktig och kanske till och med något som definierar hela

vår samhällsmodell är något som har brett stöd hos svenska folket. Det synsättet finns inte bara i Sverige. Den svenska modellen har ju kommit att bli en förebild runt om i världen.

En helt central aspekt i den svenska modellen för välfärden är att den kommer alla till del efter behov och inte efter betalningsförmåga. Däremot ska den finansieras av var och en efter förmåga.

Den svenska modellen bygger på arbete, eller, för att vara mer exakt, på att man betalar skatt på sina inkomster. Välfärden behöver finansieras, och här finns inga genvägar. Därför är skatteflykten ett direkt hot mot välfärden och mot den svenska modellen.

För det andra är det dåligt för hela ekonomin. Grunden i marknadsekonomin är den fria konkurrensen. Om då några företag inte gör rätt för sig förstörs ju marknadskrafterna och därmed marknadsekonomin. Då är det inte längre den produkt som är bäst som säljer mest eller det företag som har det smartaste produktionssättet som går framåt. Då blir det i stället de som har minst skrupler eller det slugaste skatteupplägget som tar sig fram i ekonomin. Man kan fråga vilket seriöst åkeriföretag, restaurangföretag eller byggföretag som helst hur det blir när vissa konkurrenter fuskar.

När det inte är den bäste som vinner fungerar inte marknaden som den ska, och det skadar tillväxten och jobbtillväxten. Därför borde näringslivet självt och dess organisationer stå i främsta ledet för att bekämpa inte bara skattefusket utan också aggressiv skatteplanering.

Sedan skadar det marknadsekonomin på ett annat sätt. I hela samhället lägger vi massor av såväl pengar som arbetstid, kreativitet och innovationskraft inte på att hitta på nya produkter och lösa samhällsutmaningar utan på att undvika att betala skatt. Det skapar inget mervärde i ekonomin. Det löser inte det vi behöver lösa tillsammans. Att ägna sig åt skatteplanering och skattefusk är pengar i sjön, eller snarare i en kanal.

Herr talman! Mot den här bakgrunden har regeringen valt att prioritera frågan om skatteflykt och aktiv skatteplanering och skatteundandragande. Det handlar både om saker som vi beslutar om själva i Sverige och om internationellt samarbete. I går presenterade vi från regeringens sida ett tiopunktsprogram.

För det första kommer Sverige att arbeta för att fler länder ska ansluta sig till globala standarder för informationsutbyte. I dag har Sverige informationsutbytesavtal med 45 länder. 133 länder är med i det globala informationsutbyte som sker automatiskt. Här bör alla världens länder vara med. Sverige kommer att vara aktivt i det arbetet.

För det andra ska vi ha ett automatiskt utbyte av information om vilka som är de verkliga ägarna av bolag. Detta är centralt för att möta användandet av målvakter och brevlådeföretag.

För det tredje vill regeringen införa en informationsplikt för skatterådgivare, så att de måste informera Skatteverket om vilka upplägg de säljer till sina kunder. Vi ska ha en utredning för att se över möjligheten till detta.

För det fjärde vill vi se en svart lista över länder och territorier som inte är samarbetsvilliga. Först ska vi ha en svart lista på EU-nivå; sedan ska vi gå vidare på global nivå. Vi kommer aktivt att verka för motåtgärder mot dem som finns på den svarta listan.

För det femte ska åtgärder mot momsbedrägerier bli mer verkningsfulla. Sverige ska ha en översyn av mervärdesskattelagen, och vi ska samarbeta inom EU för att begränsa momsfusket.

För det sjätte ska det bli dyrare att fuska. Vi vill förstärka skattetilläggets avskräckande effekt.

För det sjunde ska resurserna till Skatteverket för att motverka skatteflykt förstärkas. Skatteverket ska kunna använda alla de nya verktyg man nu fått i sin verktygslåda på ett effektivt sätt.

För det åttonde: Skattefrågorna bör föras upp på styrelsenivå i företagen, på den allra högsta ledningsnivån. Regeringen styr inte över detta, men det är en angelägen målsättning att färre i ledningarna ska kunna säga att de ingenting visste eller välja att titta åt ett annat håll. Regeringen kommer att ge Skatteverket uppdrag i denna fråga. Vi kommer också själva att bjuda in näringslivet till samtal om detta.

För det nionde ska Sverige ge ökat stöd till kapaciteten för skattevårdande myndigheter i utvecklingsländerna. Vi har ett problem med skatteflykt och skatteundandragande i Sverige och i västvärlden, men problemet är ännu större i utvecklingsländerna. Här behöver de få stöd för att bygga upp sina skattemyndigheter.

För det tionde ska vi, sist men inte minst, sopa framför egen dörr. Vi ska motverka skattefusk och svartarbete på hemmaplan. Personalliggare ska införas i fler branscher. Kassaregister införas även för utländska handlare, och en månadsvis redovisningsskyldighet på individnivå ska införas. Detta kommer att ge effekt, men vi kommer naturligtvis inte att nöja oss med detta.

Oavsett om skattesmitande bedrivs på en lokal restaurang eller tillhandahålls som en tjänst i en bank eller en revisionsbyrå kommer det att bekämpas med full kraft. Den svenska modellen bygger på att man gör rätt för sig.

(Applåder)

Anf. 3 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Alla som bor och bedriver verksamhet i Sverige ska också vara beredda att betala skatt här. Det är det självklara utgångsläget för Moderaterna och anledningen till att alliansregeringen lade mycket tid och energi på att teckna och uppdatera skatteavtal och informationsutbytesavtal samt även på det nationella arbetet att införa kassaregister vid kontantbetalning, personalliggare för vissa branscher samt RUT- och ROT-avdrag.

Alliansen vidtog även åtgärder för att stoppa de hål i skattesystemet som skapades av det socialdemokratiska styret före 2006. Ett bra exempel på det är de så kallade räntesnurrorna. Alliansens arbete ledde till både ett kraftigt ökat nettoinflöde av kapital från olika länder och drygt 3 miljarder i skatteintäkter men även till att acceptansen för vårt skattesystem har ökat dramatiskt bland svenska folket. Det var ett långsiktigt arbete. Det är positivt att regeringen åtminstone delvis fortsätter på samma bana. Men mer måste göras.

I frågor om skatteflykt och skatteundandragande råder det inte någon ideologisk konflikt i Sverige. Vi är blocköverskridande överens om att välfärden finansieras offentligt, och därmed behöver skattebaserna säkras.

Den politiska konflikten ligger på ett annat plan. Vi i Alliansen lägger fokus på ordning och reda i ekonomin och att varje skattekrona ska göra bästa möjliga nytta. Det är en direkt följd av att vi vill hålla nere skatterna för ett konkurrenskraftigare Sverige men samtidigt vill att det levereras välfärd av god kvalitet till invånarna. De tre vänsterpartierna gör inte samma prioritering.

Det internationella arbetet mot skatteflykt och skatteundandragande tog fart i anslutning till finanskrisen 2008. Framför allt handlar det om det så kallade BEPS-projektet men även om ett stort antal automatiska informationsutbytesavtal.

BEPS står för skattebaserodering och vinstförflyttning. Det tillkom genom att världens 20 största ekonomier, det vill säga G20-länderna, gav OECD i uppdrag att ta fram ett åtgärds paket med olika handlingsplaner för att säkerställa att multinationella företag betalar rätt skatt i rätt land. Arbetet har gått väldigt fort och har resulterat i åtgärder som minimistandarder respektive rekommendationer.

Sverige har förtjänstfullt deltagit aktivt i arbetsgrupperna. Det har varit viktigt eftersom Sverige är en liten och öppen ekonomi, beroende av export. Och vi kan vara helt säkra på att världens största ekonomier inte primärt är ute efter att säkerställa att vi får in de skatteintäkter som vi i Sverige anser bör tillfalla oss.

Till viss del kan man lagstifta nationellt mot skatteflykt. Men för bäst effektivitet måste arbetet ske internationellt inom ramen för OECD och samordnat inom EU.

Nu står vi inför att EU-kommissionen koordinerar införandet för EU-länderna. Det är nu man kan säga att det har dykt upp problem. Dessa orsakas delvis av själva bakgrunden: att det är de stora ekonomierna som ligger bakom, att det har gått fort och att det saknas konsekvensanalyser av vad de olika åtgärderna kommer att innebära. Men framför allt handlar det om att BEPS nu verkar hanteras som en bas som sedan EU-kommissionen, men även USA och andra länder, bygger vidare på, var och en på sitt sätt, när vi står inför införande. Det är olyckligt och borde vara något som Sverige ägnar sitt inflytande åt att stoppa.

I EU:s fall handlar det om att EU-kommissionen hetsar fram förslag som går långt utöver det som en större grupp länder redan har kommit överens om. Det riskerar att hindra respektive begränsa det angelägna internationella samarbetet mot skatteflykt och skatteundandragande. Dessutom riskerar det att allvarligt försämra EU:s konkurrenskraft. Vi har alltså mycket att förlora både i egenskap av nationen Sverige och som EU-medlemmen Sverige.

Beskattningsrätten är en nationell angelägenhet, inte en EU-fråga. Vi anser att det även fortsättningsvis ska beslutas om skatter i Sverige och har därför tagit initiativ till att förmå regeringen att stoppa förslaget från EU-kommissionen. Vi anser att vi bör gå i linje med OECD och försöka få EU-länderna att gå i så god takt med varandra som möjligt men självklart även med världens största ekonomier, som USA och Japan.

Vad gäller finansministerns presskonferens i går var det inte mycket nytt som framkom. Fem av de tio punkterna är det inte Sverige som, så att säga, kontrollerar och äger. Punkten om Skatteverkets resurser är en ren

budgetfråga. Den om ytterligare åtgärder gällande personalliggare, kassa-register och månadsuppgifter är gammal skåpmat som dessutom till största del drivits även av Alliansen.

Punkten som förvånade var den om att utreda skattetillägget. Där har vi sedan årsskiftet en helt ny lagstiftning och dessutom en lagstiftning som bygger på att läget dessförinnan var ohållbart. Sverige ansågs bryta mot Europakonventionen genom att det var möjligt att straffas dubbelt för samma brott. Den nya lagen var inte självklar. Det kom en hel del kritik, bland annat från åklagarsidan. Men situationen var ohållbar, och frågorna hade utretts under lång tid. Därför betonades det extra att utvecklingen behöver följas noga och att vi behöver vara beredda på att revidera lagstiftningen. Det är därför uppseendeväckande och oseriöst att detta utspel från regeringen kommer efter bara knappt fyra månader.

Anf. 4 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonserverism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i skapandet och upprätthållandet av det goda samhället, med en fredlig och demokratisk utveckling, med arbete och välfärd för varje svensk.

En solidarisk välfärdsmodell förutsätter att alla som kan bidra också gör det, bland annat genom att solidariskt betala sin skatt. Skattesystemet måste vara utformat så att det uppfattas som rättvist. Samtidigt som skatteuttaget är en förutsättning för byggandet av en välfärdsstat måste företag också ha möjlighet att anställa och växa, just för att fler arbetstagare ska kunna delta. Ett orimligt högt skattetryck ger incitament just för skatteplanering, och emellanåt kan det också fresta till att begå skattebrott.

När vi väl har ett rimligt och rättvist skattesystem ska självklart skattebrott bekämpas. Sverigedemokraterna har alltid stått för en förbättrad brottsbekämpning på alla områden, och skatteområdet är inget undantag. Bland de åtgärder som Sverigedemokraterna har föreslagit eller ställt sig bakom finns till exempel ökade skattekontroller och ökade medel till Skatteverket. Det har vi drivit både i år och under hela förra mandatperioden. Och jag vill minnas att Sverigedemokraterna har anslagit störst resurser till just Skatteverket för skattekontroller.

En fortsatt utökning av informationsutbytesavtal har vi alltid ställt oss bakom. Det kanske inte är så mycket att skryta om, för det har väl i princip alla partier gjort. Automatiskt informationsutbyte är ännu bättre. Det är glädjande att finansministern kunde meddela att Sverige driver på där. Men precis som på alla andra områden kräver det att det inte stannar vid ord utan att det faktiskt också blir verklighet.

Något som jag tyckte mig sakna i gårdagens pressträff med finansministern var just de uppdaterade skatteavtalen. Sverige har nämligen sedan 1990-talet halkat efter i fråga om uppdaterade skatteavtal. Till skillnad från vad den föregående moderata talaren sa har det inte drivits på särskilt bra heller av den borgerliga regeringen, utan det har försummats av både socialdemokratiska och borgerliga regeringar sedan slutet av 90-talet. Det har både Riksrevisionen och Svenskt Näringsliv konstaterat i var sin rapport från 2010, bland annat.

Prot. 2015/16:101
29 april

*Aktuell debatt om
internationell skatte-
flykt och svenska
bankers agerande*

Detta är någonting som orsakar försämrad konkurrenskraft för svenska företag. Det kan också leda till att kryphål skapas. Avtalen är till för att bland annat undvika dubbelbeskattning och undvika nollbeskattning. Det här är som sagt ett problem som har nonchalerats. Jag skulle vilja ha något mer positivt besked på det området också.

Vad gäller bankernas agerande, som också är en del av anledningen till dagens debatt, kan det sägas att under den senaste tredjedelen av 1900-talet och framåt intill våra dagar har den finansiella sektorn expanderat mycket kraftigt. Vi har sett ett ökande antal kriser som på olika sätt, helt eller delvis, har sitt ursprung i den finansiella sektorns aktiviteter.

Den kortsiktiga lönsamheten i riskfyllda finansiella instrument och den allmänna trenden att bedöma ett företags lönsamhet med allt kortare tids- horisonter har skapat ett klimat för finansiella transaktioner som har utvecklats åt fel håll. Det är en av anledningarna till att den typ av aktiviteter som uppdragats i samband med den så kallade Panamaläckan har spritts ut i världen. Det är inget svenskt problem, specifikt, utan det är ett globalt problem.

När banker och andra finansiella institut bidrar till och aktivt driver fram upplägg som har som enda syfte att minimera skatten på kapital och kapitalavkastning har vi ett problem som måste hanteras på något sätt. Det bästa vore förstås om finanssektorn själv kunde vara lite självsanerande och få bort de allra värsta avarterna av den här typen av aktiviteter, men tyvärr har man visat att man inte klarar av den uppgiften särskilt väl. Suget efter snabba klipp på andras bekostnad har vuxit ganska ohämmat under lång tid.

Generellt kan man säga att vinsten på ett finansiellt instrument, som inte är direkt kopplad till en real tillgångs värdeförändring, alltid motsvaras av någon annans förlust. Då är vi inne på något som liknar hasardspel.

Samtidigt är det också viktigt att det finansiella systemet kan upprätthålla de grundläggande funktionerna så att betalsystemen fungerar, att sparande kan omvandlas till investeringar och att risker hanteras så att stabiliteten i systemet upprätthålls.

Vi tror att regelverket kring finansiella tjänster behöver stramas upp en del för att vi ska komma till rätta med de värsta avarterna. Det betyder dock inte att vi ska bygga system som omöjliggör en sund finansiell marknad. En ökad koppling till reella tillgångar i olika sammanhang kan vara en väg att gå. Ett tydligare ansvar för förluster inom finansiella institut är en annan åtgärd som skulle vara en bra komponent i en vidare reglering.

Egentligen handlar det om att skapa en handels- och skattemoral som ställer krav både på finansmarknadens aktörer och på dem som utnyttjar finansiella upplägg för att skaffa sig skattefördelar på ett tivelaktigt sätt.

Anf. 5 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Till att börja med vill jag tacka Vänsterpartiet för att ha tagit initiativ till den här särskilda debatten om skatteundandragande och svenska bankers agerande. Vi är många som har blivit upprörda över det vi har sett på tv, i tidningar och i *Uppdrag Granskning* för några veckor sedan kring de olika upplägg som har gjorts.

I vissa länder har det här fått ännu större politiska konsekvenser än vad det än så länge har fått i Sverige, inte minst på Island, naturligtvis. Det är upprörande, även om det samtidigt är väldigt bra och positivt att detta kommer fram.

Grunden för att välfärdssamhället ska fungera med allt vad det innebär i form av avgiftsfri eller starkt subventionerad utbildning, vård, omsorg, infrastruktur, kultur och mycket annat bygger på att vi har ett skattesystem som har en stark legitimitet. Alla måste vara med och bidra till det gemensamma. Det finns olika syn i partierna på nivån på skatteuttaget och hur systemet ska se ut, och så ska det vara. Det finns dock en bred inte bara acceptans utan en förväntan från svenska folket om nödvändigheten i att vi betalar för saker tillsammans via skatten och skattesystemet.

Skatteundragande måste stävjas på alla nivåer. En del handlar om avancerade lagliga upplägg, medan annat är i en gråzon och ytterligare annat direkta lagbrott. Det handlar om allt från den enskilde som jobbar svart i lokalsamhället, vilket leder till inkomstbortfall på den lokala nivån, till den nationella nivån i Sverige och den internationella nivån, alltså EU och även globalt.

Konsekvenserna är dock likartade, och det finns flera skäl till att det är viktigt att stävja skatteundragandet. Förutom att det handlar om legitimiteten för välfärdsstaten handlar det också om konkurrensneutralitet mellan inhemska och multinationella företag och om att inte förlora skattemedel. Det är också viktigt att kunna ha sanktioner för dem som inte följer reglerna.

Sverige har ingått avtal om automatiskt informationsutbyte på skatteområdet med en rad av världens länder, vilket är väldigt bra. Vi behöver fortsätta jobba för att fler ska komma till, och vi hanterar löpande flera avtal i skatteutskottet och på Finansdepartementet. Vilken information som delas och hur det görs behöver utvecklas i takt med att regler och villkor hela tiden förändras.

Det har införts personalliggarsystem i flera branscher, och ytterligare är på väg. Systemen behöver utformas så att det blir en så liten administrativ kostnad som möjligt för företagen, men det är ett viktigt och effektivt verktyg för att förhindra svartarbete.

Den digitala ekonomin innebär stora möjligheter på en mängd områden. Det minskar barriärer och gränser, vilket på många sätt är fantastiskt bra. Samtidigt innebär det utmaningar, inte minst på skatteområdet. Det ställer ökade krav på att vi samarbetar och delar information med varandra. Det arbete som OECD har gjort, som är godkänt av G20-länderna och som EU nu vill implementera, är därför en inriktning som Miljöpartiet välkomnar. Det är också bra att det är flera partier som gör det, även om vi också märker i diskussionen att det finns en skepsis från en del andra partier.

En viktig fråga är också hur mycket medel som försvinner på grund av skatteundragande. Det är naturligtvis också någonting som är svårt att exakt beräkna, men den uppskattning som EU-kommissionen har gjort säger att det är 50 miljarder euro i EU-länderna sammantaget per år. Det är en ganska hisnande summa som motsvarar i storleksordningen halva Sveriges statsbudget. På en global nivå uppskattar OECD att bortfallet är någonstans mellan 100 och 240 miljarder dollar. Det är ett stort spann, men det är naturligtvis svårt att göra en exakt uppskattning. Det visar ändå hur viktigt det är att vi tillsammans jobbar för att förhindra detta.

Anf. 6 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Låt mig konstatera att kampen mot skatteflykt inte är en ideologisk fråga. Det är givetvis helt oacceptabelt med skatteflykt och mycket provocerande med avancerad skatteplanering som ligger fjärran från hur vanligt folk resonerar.

Skatteflykt får konsekvenser på många olika sätt, konkret i form av uteblivna resurser och känslomässigt när systemet inte är lika för alla. Skattebedrägeri och skatteflykt begränsar vårt lands förmåga att dra in in-täkter och genomföra den ekonomiska politiken fullt ut.

För att bekämpa skattebedrägerier och skatteflykt krävs åtgärder såväl på nationell nivå som på EU-nivå och internationell nivå. Vi måste vara tydliga här i kammaren med att det internationella samarbetet är avgörande för ett framgångsrikt arbete mot skatteflykt.

Att företag och enskilda personer via banker har använt sig av systematisk och olaglig skatteplanering via brevlådeföretag i Panama måste givetvis tas på största allvar. Det är viktigt att banker tar ett samhällsansvar. Det är rimligt att ställa högre krav på bankerna att på olika sätt motverka olaglig skatteplanering och skatteflykt.

Herr talman! Det ska vara lätt att göra rätt. När vi pratar om skatteflykt och avancerad skatteplanering ska måltavlan vara de privatpersoner och företag som missbrukar systemet. Samtidigt som vi måste vara offensiva i vårt arbete måste vi också se till att det blir lätt att göra rätt så att inte regelbördan blir ännu tyngre och påverkar företagets konkurrenskraft. Exempelvis är det en balansgång mellan krav på offentlighet och företagets rätt till affärshemligheter.

För ett litet exportberoende land som Sverige är det oerhört viktigt med internationella och globala standarder så att företagen vet vad de ska rätta sig efter. Alltför spretiga lapptäcken av skattelagstiftning riskerar i slutändan att dämpa företagets tillväxt och att leda till skattefel. Skatteverkets egna analyser visar att skattefelet minskar, och det är viktigt att denna trend fortsätter.

Herr talman! Vi ska inte i riksdagens kammare agera domstol. Vår uppgift är att täppa till vägarna för skatteflykt. Oavsett vad de straffrättsliga konsekvenserna blir av de utredningar som nu genomförs är en sak säker – skandalen förnyar debatten kring skattelagstiftningen, utredningsresurser, straffskalor och ökat informationsutbyte mellan länder för att täppa igen luckorna. Så sent som häromdagen beslutade vi i kammaren om ytterligare två informationsutbytesavtal. Det blir lättare att få stöd för att klubba hårdare regler efter Panamaläckan.

Skatteverket har ca 200 personer som arbetar offensivt med utlands-kontroller. Skattemyndigheter i olika länder samarbetar nu gemensamt under OECD:s ledning kring skatteuppgifter som finns i de läckta dokumenten. Med utgångspunkt i EU-systemet kan medlemsstaterna och EU, genom att inta en stark och samlad ståndpunkt i G8, G20 och OECD, bidra till att det automatiska informationsutbytet blir en ny världsomfattande standard.

Herr talman! Det är viktigt att påminna om att det under ett antal år har skett stora framsteg i arbetet mot skatteflykt och avancerad skatteplanering. Låt mig lyfta fram några exempel.

Både i Sverige och internationellt har arbetet mot skatteflykt trappats upp det senaste decenniet. Automatiska informationsutbytesavtal om informationsutbyte i stor omfattning tecknades löpande under förra alliansregeringen. Allt som allt skulle man kunna säga att land-för-land-arbetet när det gäller informationsutbytesavtal tog fart.

OECD:s BEPS-projekt, som startade under Alliansens tid i regering, är nu slutfört, och arbetet med EU-implementering pågår. Förra sommaren publicerade EU en lista över så kallade skatteparadis. Möjligheten att skatteplanera med hjälp av så kallade räntesnurror har kraftigt begränsats, även det med en allianssignatur.

Herr talman! Jag är övertygad om att vi nu har ett bra tillfälle och en ny grogrund för att både i Sverige och internationellt ta fler stora kliv för att bekämpa skatteflykt. Det kommer att hända mycket på kort tid.

Anf. 7 DANIEL SESTRAJCIC (V):

Herr talman! Det har varit en turbulent månad för världens superrika. Ingen av dem kan vara säker på om nästa läcka avslöjar deras smutsiga affärer eller inte. På samma sätt har det varit en tuff tid för många multinationella bolag. Ett allt större missnöje i många länder leder till att det inte längre är okej för bolag som Starbucks, Ikea, McDonalds och Google att genom aggressiv skatteplanering med upplägg i skatteparadis betala bolagsskatter som närmar sig noll.

Det skakar under bankernas och revisionsfirmornas fötter när de blir påkomna med fingrarna djupt nere i syltburken för att hjälpa sina allra rikaste kunder och företag att undgå skatt. Ändå är det en krusning på ytan jämfört med den folkliga vrede som uppstår när många av oss som bor i Sverige lägger ihop ett och ett – när många av oss inser att det utbredda skattefusket, användandet av brevlådeföretag i skatteparadis och myglet i vår politiska och ekonomiska elit i verkligheten slår mot oss alla.

Det handlar om alla oss som är hederliga och betalar vår skatt och i gengäld förväntar oss en fungerande sjukvård, att dottern ska få gå i en bra skola eller att farsan ska få plats på ålderdomshemmet när han behöver det. Det handlar om oss som är trötta på dem som plundrar och berikar sig. Alla vi kommer att bli förbannade. Ådalen reste sig häromveckan – 25 000 människor demonstrerade för sitt sjukhus och ett stopp för ledningens vansinniga nedskärningar. Bjuv reste sig för några veckor sedan – 4 000 personer demonstrerade för att rädda sina Findusjobb. Sjuksköterskor i Region Skåne säger upp sig på löpande band på grund av för dålig arbetsmiljö och för låga löner.

Allt detta hänger ihop. De pengar som behövs i vår välfärd hamnar nämligen i någon annans fickor. De jobb som behövs i Sverige läggs ned av bolag baserade i skatteparadis. För alla som trott att Sverige varit förskonat från korruption, skatteundandragande och skatteparadis räcker det med att i dag nämna Nordea, SEB, Telia, Ikea, Första AP-fonden och Sandviken. Låt oss hålla fast vid den folkliga vreden och ta vårt politiska ansvar! Låt oss se till att presentera förslag till förändringar och lagstiftning som inte låter dessa skandaler rulla på i ytterligare 30 år!

Herr talman! Vänsterpartiet har presenterat ett omfattande program för att rätta till de problem som finns, och jag noterade med glädje att även Magdalena Andersson i går kom in i matchen och presenterade regering-

ens förslag. Några av förslagen är riktigt bra, inte minst de som Vänsterpartiet redan kommit överens med regeringen om, men jag noterar också att det saknas centrala delar för att vi på allvar och effektivt ska kunna tackla skattefusket och den aggressiva skatteplaneringen.

Vänsterpartiets program innehåller elva områden. De centrala delarna kretsar kring att

- återupprätta allmänhetens förtroende
- slopa straffriheten för de superrika vid självrättelser
- kraftigt förstärka resurserna till jakten på gömda rikedomar och skattefusk
- försvåra och omöjliggöra för banker, revisionsbyråer och konsulter att tillhandahålla tjänster vars syfte är skatteflykt
- skapa full transparens i offentliga register och utbyte av information
- genomföra röda skattereformer som gör att skatteflykten kan kontrolleras och att de superrika också får bidra till vårt gemensamma samhälle.

Herr talman! Vi menar att det för att återupprätta allmänhetens förtroende är nödvändigt med en offentlig och parlamentariskt ledd granskningskommission som har till uppgift att fastställa den skada som drabbat Sverige, de upplägg som används av bolagen och deras rådgivare samt de kryphål som finns i våra lagar. Granskningskommissionen ska presentera förslag på reformer som behöver genomföras för att skattefusket ska stoppas.

Vidare måste den vänskapskorruption mellan Alliansens tidigare statssekreterare som avslöjades i Skatteverkets ledning åtgärdas, och den straffrihet som gäller för skattefuskare vid självrättelser ska avskaffas. Här måste Magdalena Andersson ta sitt ansvar och agera betydligt tuffare. Vänsterpartiet ser också behovet av att kraftigt förstärka med nya pengar – nya ekonomiska resurser – och legala muskler, bland annat till Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten.

Herr talman! Det är uppenbart att en viktig nyckel i skatteflyktsindustrin är banker, revisionsbyråer och konsulter som tillhandahåller tjänster som leder till skatteflykt. Vänsterpartiets förslag om en tvingande lagstiftning för att anmäla nya skatteupplägg till Skatteverket, som regeringen har gått med på att utreda, är mycket bra. Det måste dock breddas genom att anmälningsplikt för misstänkt skatteflykt införs och genom att möjligheten att göra brevlådeföretag illegala på svensk och internationell nivå ses över. Dessutom måste banker och revisionsbyråer offentliggöra i vilka länder de verkar samt vilka företag de samarbetar med i dessa länder.

För Vänsterpartiet är det en besvikelse att den rödgröna regeringen, som före valet lovade att på allvar kämpa för ökad transparens i systemet, så flagrant har svikit sitt vallöfte. I stället fick vi på tisdagens skatteutskottsmöte höra en mycket nöjd representant från svenskt näringsliv deklarera att den svenska regeringen aktivt bekämpar full transparens och offentlig land-för-land-rapportering, vilket faktiskt enligt alla kunniga källor är ett absolut måste för att vi på allvar ska kunna tackla skatteflykten – inte minst den som drabbar utvecklingsländerna.

Regeringen måste här byta position och driva på för verklig transparens och offentlighet i land-för-land-rapporteringen för multinationella bolag. En full transparens och offentlighet gör att arbetet mot skattefusk blir effektivare eftersom det möjliggör för såväl medier som det civila samhället, forskare och aktivistgrupper att bevaka sina länder och myndigheter och på det sättet bidra.

Herr talman! Vi har mycket kvar att göra innan slaget mot skattefusk och aggressiv skatteplanering är vunnet. Det förvånar mig att inte fler borgerliga partier i denna kammare varit mer högljudda och kreativa i att ta fasta på detta ett av vår tids största problem. Få, om ens några, nya förslag har presenterats av den borgerliga sidan, och dess partiledare är märkbart tysta. Men det är klart – det är ju inte sjuka och arbetslösa som ska jagas nu, så kreativiteten och förmågan till upprördhet har väl upphört hos de borgerliga partierna. Eller också beror det på alla ledande moderata politiker som avslöjats med att ha gömda konton i skatteparadis.

Ni ska dock veta att matchen fortfarande är igång! Ni är välkomna, och ni behövs, i den för att stoppa skattefusket.

Anf. 8 MATS PERSSON (L):

Herr talman! Tillit är en av de viktigaste ingredienserna i ett samhällsbygge. Att människor i Sverige känner tillit till och förtroende för myndigheter och andra medmänniskor är en av vårt samhälles största styrkor.

Skattemoralen – att jag är beredd att betala min skatt och göra min plikt – bygger på att jag tror, är säker på och upplever att andra gör precis samma sak.

Men tilliten och skattemoralen eroderas långsamt om inte alla gör rätt för sig, om det skapas ett A- och ett B-lag i skattesystemet där vissa sysslar med olaglig skatteplanering. Logiken är väldigt tydlig: Genom att vissa inte betalar den skatt de ska tvingas andra betala mer.

Herr talman! Som liberaler ser vi ett värde i lägre skatter på arbete och företagande. Det stärker de välståndsskapande krafterna. Det ökar människors frihet och möjlighet till självförverkligande. Det skapar fler jobb. Det ökar välståndet och ger mer pengar till välfärden. Men med stark tilltro till företagsamhet och frihet följer ett ansvar, och det är att man lever upp till principen att betala den skatt man är ålagd att betala. Vi som liberaler accepterar aldrig olaglig skatteplanering som en metod för att sänka skatterna.

I den politiska debatten har olaglig skatteplanering ibland – kanske lite oftare för 15–20 år sedan – förklarats utifrån att skattetrycket är så högt, att det är en konsekvens av att skattetrycket är för högt. Sedan dess har dock skattetrycket sjunkit kraftigt, och man kan aldrig ursäktas olaglig skatteplanering. Det är ingenting annat än ett oacceptabelt beteende.

Från Liberalernas sida är beskedet tydligt: Vi behöver göra mer för att hantera den olagliga skatteplaneringen.

Herr talman! Panamaskandalen är inget svenskt fenomen, utan den rullas nu upp inför öppen ridå i många länder. Det vittnar tydligt om behovet av ett internationellt samarbete.

Under de kommande åren träder nya internationella regler i kraft som försvårar olaglig skatteplanering genom att fler länder – och de blir allt fler – blir skyldiga att automatiskt dela med sig av information till andra skatte-

myndigheter. Alliansregeringen var delaktig och pådrivande i det här arbetet, och jag förväntar mig att den rödgröna regeringen kommer att fortsätta det internationella arbetet mot skatteplanering på samma sätt.

De nya reglerna som nu kommer och som försvårar olaglig skatteplanering är ett steg i rätt riktning, men det kommer alltid att finnas de som vill runda reglerna. Det visar på vikten av att hela tiden komma med nya initiativ.

Herr talman! När man tänker på de nya initiativen tror jag att det är viktigt att man håller två saker i luften samtidigt. Vi behöver på nationell nivå komma med åtgärder som minskar risken för svartarbete och som säkerställer sund och rättvis konkurrens.

Vi har redan tidigare, under alliansregeringen, infört ett antal saker, till exempel kassaregister eller personalliggare i vissa branscher, som har haft påtagligt positiv effekt för sund och rättvis konkurrens och minskat skattefelet och svartarbetet.

Men jag vill också höja ett varningens finger. När man genomför de här åtgärderna måste man hela tiden ha företagarens villkor för ögonen så att de inte innebär ökad administration för de företagare som gör rätt för sig och som vill göra rätt för sig. Det finns ibland en tendens i debatten att vi i vår iver att motverka internationell skatteflykt och olaglig skatteplanering beskriver företagaren och den företagsamme som hotet när det i själva verket är en liten grupp som skor sig eller utnyttjar systemet. Som liberaler står vi upp för företagaren. Vi tror på den rättvisa, sunda konkurrensen och en ekonomi, en marknadsekonomi, som är dynamisk och på lika villkor med rättvis konkurrens.

Herr talman! Från Liberalernas sida föreslår vi nya regler som ställer högre krav på banker och finansiella aktörer. Vårt förslag innebär att banker ska tvingas betrakta alla juridiska personer som bedriver verksamhet i skatteparadis som högrisk kunder. Det betyder att banker och finansiella institut tvingas vidta särskilda åtgärder för att förhindra penningtvätt. Det är bara att titta på flera av de svenska storbanker som nu är föremål för utredning, där vi kan konstatera att det föreligger viten mot åtminstone en eller två av bankerna för just penningtvätt, för att inse vikten och behovet av detta.

Herr talman! Jag noterar att regeringen nu aviserar att man kommer att vidta åtgärder. Jag noterar också det höga tonläget från finansministern.

Jag förutsätter att detta gäller även de statliga bolagen. Den diskussion som nu förs om Telia, där staten är den största ägaren, och den skatteplanering som påstås förekomma i Nepal skapar väldigt osäkerhet. Regeringen har ett ansvar att vara aktiv ägare och därigenom påverka bolaget att verka på ett ansvarsfullt sätt och följa de regler som finns. Jag konstaterar att näringsminister Mikael Damberg inte alls är lika tydlig som Magdalena Andersson på den punkten.

Herr talman! Jag tror på ett skattesystem som bygger på att alla bidrar och alla behandlas lika, där ekonomiska villkor skapar dynamik och konkurrens sker på lika villkor, där det finns tillit och där skattemoralen kan återställas.

Anf. 9 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Först vill jag poängtera hur viktigt det är med fungerande grävande journalistik. Det har vi fått se prov på i fallet Panamahärvan. Utan denna samlade verksamhet hade vi inte haft den här debatten i dag.

Men vi behöver också förstå att bättre kontroll är att eftersträva. Det borde vara helt uppenbart för var och en här i kammaren att fundamentet för en väl fungerande ekonomi har sett sina bästa dagar när storbanker hjälper förmögna att gömma undan tillgångar i skatteparadis. Bilden blir inte bättre när relationsbindningar mellan personer på en myndighet och den som ska kontrolleras används på ett felaktigt sätt.

Mycket av vårt samhälle bygger på tillit, och när sådana här saker upp-dagas tar tilliten skada. Tillit till andra människor brukar liknas vid ett sammanhållande kitt för samhället. Länder med hög tillit har i regel stabil demokrati, stark ekonomi, god folkhälsa, låg korruption, låg brottslighet samt hög nivå av jämlikhet och jämställdhet.

För att detta ska fungera behöver vi som medborgare känna tillit till våra institutioner och banker, till att myndigheter behandlar alla människor lika och till att banker hanterar saker enligt de regler som finns.

Det krävs mer åtgärder mot skatteflykt. Det krävs mer åtgärder mot våra banker. Det krävs mer åtgärder så att vår myndighet kan kontrollera detta på ett bra sätt.

Vi medborgare sätter mycket av vår tillit till bankerna, till att de hanterar våra sparade medel på ett bra sätt och våra lån till hus, bil eller annat på ett korrekt sätt. Jag skulle vilja säga att det förtroendet kräver att man inte håller på med sådant som vi nu har sett i *Uppdrag Granskning*. Vi kräver mer av de bankerna. Vi kräver bättre av de bankerna. Vi kräver att de faktiskt återställer den tillit som fanns.

Vi svenskar är det folk som är mest positivt inställt till att bidra med resurser för att bygga samhället. Vi är som land beroende av skatteintäkter för att kunna upprätthålla den kvalitet på välfärd och samhällsservice som vi önskar. Skattesystemet bygger på ömsesidigt förtroende, på att alla bidrar utifrån sin egen förmåga. För att skapa ett jämlikt samhälle behövs ett skattesystem där de som har små inkomster och små vinster bidrar mindre och de som har stora inkomster och stora vinster bidrar mer.

Den offentliga ekonomin bygger på att skattemoralen är hög, det vill säga att vi som medborgare försöker göra rätt och betalar den skatt som vi enligt reglerna ska. Om skattebasen urholkas genom att skattemoralen sjunker kommer det att medföra problem för såväl skola som vård och äldreomsorg.

Därför är skandalen med Panamakontona och de svenska bankerna så allvarlig. Stora banker och förmögna personer har ett ansvar att sköta sina affärer på ett sådant sätt att skatten betalas på korrekt sätt. När de inte gör det får andra skattebetalare betala priset genom högre skatter, och risken är att skattemoralen sjunker ytterligare.

Det är en mycket farlig utveckling om allt fler börjar undanhålla intäkter och transaktioner från beskattning. Ingen vill betala mer i skatt än den andre. Och framför allt: Om den ene inte betalar skatt vill den andre inte heller betala något. Detta sätter fokus på att våra skatter måste vara tydliga och lättförståeliga för människor. Om skatterna blir orimligt höga är det en faktor som spelar in i moralen för människor när det gäller att uppge inkomst för beskattning.

Prot. 2015/16:101

29 april

*Aktuell debatt om
internationell skatte-
flykt och svenska
bankers agerande*

Jag menar att man inte heller kan agera som regeringen verkar tro att man kan. Aktiebolaget Sveriges invånare kan inte straffbeskattas hur högt som helst utan reaktioner. Regeringen tycks leva i tron att monopol råder, men så är ju inte fallet. Medborgare kan flytta, företag kan flytta och pengar kan flyttas.

Givetvis blir det reaktioner bland medborgarna på allt högre skatter. Vi ska hålla i minnet att de människor som har högst inkomster alltid klarar sig. De som drabbas hårdast av höjda skatter är de som har de lägsta inkomsterna. Skatter som är rimliga och enkla att förklara för människor är en bra början för en god skattemoral.

Den senaste tidens skandaler gör det uppenbart att våra kontrollmekanismer inte har klarat av att upptäcka dessa medel utomlands.

Att enbart lita på människors skattemoral kommer inte att ge oss den information som behövs. Även om vi försöker skapa avtal med informationsutbyte mellan länder räcker inte det. Ett automatiskt informationsutbyte där vi årligen får information om vilka svenska fysiska och juridiska personer som har tillgångar utomlands bör vara av högsta prioritet att införa. Det är viktiga åtgärder för att alla ska vara med och bidra till välfärden.

För oss kristdemokrater står det helt klart att ett land inte klarar sig utan starka värderingar, och människor har en inre etisk kompass. Ett värdeorienterat samhälle har större möjlighet att tillsammans klara av framtida utmaningar. Hur starka kontrollmekanismer vi än har krävs ändå att goda värderingar lever vidare i samhället. Det är värderingar som håller samman samhället, inte kontrollmekanismer. Genom starka värderingar och ökad tillit kan transaktionskostnader minska och samhällsekonomin fungera bättre. Alternativet är skrämmande: att vi skulle leva i ett samhälle där staten alltmer kontrollerar och styr.

Därför blir jag orolig när jag ser att ingen på regeringssidan över huvud taget pratar tillit eller moral i fråga om skatterna. Man pratar bara om att lägga mer administrativ börda på företag och att man ska försöka leta efter fel hos människor i stället för att skapa ett samhälle där vi faktiskt kan lita på varandra – som vi gjorde förr.

Anf. 10 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! När vi arbetar mot skattefusk är det oerhört viktigt att vi jobbar på alla möjliga plan. Vi behöver jobba i Sverige, men vi måste också jobba internationellt. Mycket av skattefusket sker via olika former av internationella transaktioner. Här måste vi arbeta på alla de arenor som finns.

Vi behöver jobba på global nivå i FN. I somras kom man överens om att förstärka den skattekommitté som finns i FN och där Sverige kommer att vara en aktiv del i det arbetet. Det handlar bland annat om att stärka möjligheterna till skatteintäkter i världens utvecklingsländer, som vi vet är i behov av sina skatteintäkter.

Vi behöver jobba på EU-nivå. Den svenska regeringen driver aktivt på för en prioritering av frågan om skattefusket inom Europeiska unionen. Vi har också beslutat att gå med i G5-samarbetet om automatiskt informationsutbyte av register över de verkliga ägarna.

Men vi måste också arbeta på nationell nivå. Här jobbar regeringen aktivt med ytterligare åtgärder för att minska skattefusket. Vi behöver skärpa lagstiftningen och se till att myndigheter får de resurser som krävs, och vi behöver också se över straffen.

Här finns en del skiljelinjer som har blivit uppenbara i debatten i dag. Det verkar som att den största skiljelinjen går mellan regeringen och Sverigedemokraterna. Så här säger Sverigedemokraterna i debatten: När det finns ett rimligt och rättvist skattesystem – då ska skattebrotten bekämpas.

Därmed ger Sverigedemokraterna fri lejd till skattefuska. Det är bara att säga att det är ett för högt skattetryck; jag gillar inte skattesystemet. Jag tycker att fel regler gäller, och då är det okej att skattefuska.

Så är inställningen från Sverigedemokraterna i dag. Det är inte en inställning som ens Moderaterna har längre. Skattefuska parti i Sveriges riksdag är Sverigedemokraterna. Vi vet vilka som får vara med och bidra när några undviker att betala skatt. Vilka är det då som får betala in skatten för att finansiera vår gemensamma välfärd när skattesmitarna, ofta med goda ekonomiska villkor, åker snålskjuts? Jo, det är pensionärerna, vars skattesänkning Sverigedemokraterna stoppade med alliansregeringen. Det är förtidspensionärerna, de sjuka och de vanliga löntagarna som ska bidra när skattesmitarna får fri lejd av Sverigedemokraterna.

Det finns också en ideologisk skillnad mellan regeringen och Moderaterna. Jag har haft många debatter med Anette Åkesson. En tydlig skillnad är att Anette Åkesson menar att man ska bekämpa skattefusk genom att ta bort skatt. Alliansregeringen, framför allt Moderaterna, var stolta över ROT- och RUT-avdragen, men de infördes med så generösa avdragsnivåer att de i praktiken är skattebefriade.

Om vi ska bekämpa skattefusk genom att ta bort skatt blir det inte så mycket pengar kvar till bra skola för våra barn och ungdomar, möjlighet att bygga bostäder så att ungdomar kan flytta hemifrån, till förskola, sjukvård och allt det andra. Vi kan inte bekämpa skattefusk genom att ta bort skatt.

Jag får kritik av Anette Åkesson för att regeringen inte gör tillräckligt mycket på det inhemska planet. Samtidigt ser jag inte att det finns särskilt många förslag från Moderaterna och inte heller att de ställer upp på de förslag som finns. Hur blir det med höjda skattetillägg? Det verkar Anette Åkesson vara emot. Hur blir det med månadsvis rapportering av arbetsgi- varavgifter? Det är något som Skatteverket efterfrågar. Är Moderaterna för det?

Daniel Sestrajcic ställer relevanta frågor om skattemoralen hos Moderaterna. Här finns frågetecknen som behöver rätas ut. Hur är det med skattemoralen i den moderata riksdagsgruppen? Vad tänker ledningen göra åt det?

(Applåder)

Anf. 11 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! För oss moderater råder ingen tvekan om att alla som bor i Sverige också ska betala skatt här, liksom företagen som är verksamma här. Det gäller naturligtvis även bankerna. Vi förutsätter att man följer lagar och regler och även att man arbetar efter egna rutiner. Det skulle förvåna mig om det inte pågår ett internt arbete med att säkerställa att man följer dessa efter de senaste veckornas händelser.

Samtidigt behöver en gränsdragning göras. Att ha bolag i ett skatteparadis är inte i sig olagligt. Visst kan man diskutera både lämplighet och syfte. Det gäller, inte minst som lagstiftare, att hålla huvudet kallt.

I förrgår fattade riksdagen beslut om att teckna ett informationsutbytesavtal med Förenade Arabemiraten. Det var faktiskt det sista informationsutbytesavtalet som återstod. Nu har Sverige ett heltäckande nät av informationsutbytesavtal. Sannolikheten att bli upptäckt om man gömmer pengar i ett skatteparadis är med andra ord stor, vilket torde ha en avskräckande effekt.

Mycket har hänt de senaste åren. Kombinationen av informationsutbytesavtal, skatteavtal och självrättelser som infördes av alliansregeringen har visat sig framgångsrik. I kombination med avskaffad förmögenhetsskatt har pengar plockats hem och skatt betalats in. Möjligheten att föra ut pengar i stor skala infördes, ironiskt nog, av Socialdemokraterna. Även om Alliansen täppt igen vissa hål återstår en del att göra.

Samtidigt ska vi vara medvetna om att skattejurister, människor och företag anpassar sig och hittar nya vägar när spelreglerna ändras. Men vi ska främja Skatteverkets devis att göra det så lätt som möjligt att göra rätt och ha en beredskap för att vidta ytterligare åtgärder.

Vi har i skatteutskottet i veckan träffat företrädare från både Svenskt Näringsliv och IF Metall för att inhämta deras perspektiv på det internationella arbete som pågår gällande skatteflykt. De bekräftar bilden av att det är komplicerat och att det är nästan omöjligt att utvärdera vad förslagen betyder för svenskt näringsliv, svenska skattebaser och skatteintäkter eftersom det saknas konsekvensanalyser. Därför är det svårt att säga om förslagen åtgärdar problemen eller skapar nya.

Det finns två generella frågor vi bör ställa oss. Den ena är om vi vill samarbeta internationellt om skatteflykt och skatteundrandragande, och den andra var vi vill att besluten om beskattning ska fattas. Här eller i Bryssel? Båda frågorna tycker vi moderater är lätta att besvara. Vår utgångspunkt måste hela tiden vara att det ska bli så bra som möjligt för Sverige.

Vänsterpartiet har aldrig förstått varifrån pengarna till välfärden egentligen kommer, nämligen från företag och företagare. Transparensen ska gälla mellan företag och skattemyndighet, inte gentemot offentligheten. Själva kravet i sig att offentliggöra information som riskerar att röja affärshemligheter och därmed företagets verksamheter, riskerar i själva verket det internationella samarbetet mot skatteflykt och skatteundrandragande – detta i och med att USA tydligt har sagt att de inte lämnar ut den sortens information om den riskerar att bli offentlig.

Anf. 12 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Finansminister Magdalena Andersson lyckades med att begå den absolut grövsta feltolkning av vad jag har sagt som jag någonsin har upplevt, ärligt talat. Självklart menar Sverigedemokraterna att det aldrig någonsin under några som helst omständigheter är acceptabelt att fuska eller begå brott. När det gäller brottsbekämpning har Sverigedemokraterna den allra högsta trovärdigheten. Det som Magdalena Andersson gjorde var helt enkelt att rycka loss ett enstaka citat ur sitt sammanhang. Av allt som jag sa tycker jag nog att det stod ganska klart att skattefusk och skattebrott aldrig är acceptabelt.

När nu det är utrett skulle jag återigen vilja komma in på skatteavtalen. Fram till slutet av 1990-talet låg Sverige topp tre i världen när det gällde att hålla sina bilaterala skatteavtal uppdaterade för att ge svensk industri de bästa möjliga villkoren.

Skatteavtalen är också till för att undvika dubbelbeskattning och icke-beskattning. Men regelverken för skatter är under ständig förändring. Det leder till att gamla avtal riskerar att fungera som en konkurrensnackdel för svenska företag, vilket skapar incitament för att antingen flytta verksamhet utomlands eller ägna sig åt aggressiv skatteplanering. Därför måste skatteavtalen uppdateras kontinuerligt.

Under de senaste 16 åren har dessvärre svenska regeringar valt att inte se de här problemen med de svenska skatteavtalen. Det har uppmärksamats av såväl Riksrevisionen som Svenskt Näringsliv, som redan 2010 båda ingående har utrett avtalsläget och pekar på riskerna med att skatteavtalen inte följs upp och att nya avtal inte utvecklas i den takt som svensk industri behöver för att kunna agera konkurrenskraftigt internationellt.

Under Göran Perssons tid som statsminister började arbetet först avta för att sedan bli nästan stillastående. På den nivån har Sverige befunnit sig. Inte heller alliansregeringen tog arbetet med skatteavtalen på allvar, så den svenska kräftgången har fortsatt. Att Alliansen inte har varit bättre än de rödgröna visar att det behövs en rejäl nytändning i Regeringskansliet och Finansdepartementet.

Det har också visat sig att de politiska blocken skiftar åsikt efter regeringsinnehav och intar motsatt hållning till den de tidigare hade. Socialdemokraterna började 2011 kritisera alliansregeringen för att inte ha tillräcklig fart i arbetet med skatteavtal, trots att de själva var orsaken till att arbetet med skatteavtalen nästan helt stannade av under Göran Perssons regering. Nu när Socialdemokraterna är i regeringsställning igen har de åter ändrat uppfattning. När vi nu kritiserar den tillbakalutade hållningen framför Socialdemokraterna samma argument som de själva mötte från Alliansen för bara fem år sedan.

Vi Sverigedemokrater anser att arbetet med skatteavtal är en viktig fråga för Sverige som förtjänar en betydligt högre grad av seriositet än vad som är fallet i dag. Skatteavtalen syftar till att undanröja dubbelbeskattning och ickebeskattning och att förhindra skattefusk. De avser att skapa goda förutsättningar för ömsesidig handel och investeringar mellan avtalsparterna. Det handlar om att upprätthålla konkurrenskraftiga regler för beskattning av företag som verkar i flera länder, vilket skapar ett underlag för ekonomisk utveckling i stället för att stoppa den.

I skatteavtalen ingår också avtal om informationsutbyte på skatteområdet. Sveriges viktigaste konkurrentländer arbetar för högtryck för att stärka förutsättningarna för industriell verksamhet, bland annat genom att utveckla bilaterala skatteavtal med sina viktigaste handelspartner runt om i världen. Sverige gör det tyvärr inte.

Både Riksrevisionen och Svenskt Näringsliv visar en stor oro i sina rapporter gällande den inaktuella statusen på Sveriges bilaterala skatteavtal. Både svensk industri och svenska staten är förlorare på grund av detta. Svenskt Näringsliv beräknar några miljarder per år i minskade skatteintäkter. De nya informationsutbytesavtalen beräknas inbringa ungefär lika mycket. Det ena får inte utesluta det andra.

Anf. 13 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Också jag noterar i den här debatten att det finns en förlåtande attityd till skattebrott och skatteundandragande med hänvisning till hur skattesystemet ser ut. Lite mer eller mindre mellan raderna har några av partierna varit mer tydliga, andra mer insinuanta.

Jag tycker att det här är ett problem. Man skulle inte beskriva brottslighet på andra områden på det här sättet och med en så förlåtande attityd. Det visar väl också att den här debatten och diskussionen är väldigt viktig att föra.

Fri konkurrens mellan företag är en grundbult i marknadsekonomin. Det finns en mängd lagar och regleringar, både i Sverige och på internationell nivå, för att främja fri konkurrens. Att stora företag som verkar i flera länder inte ska gynnas skattemässigt är en fråga om konkurrensneutralitet.

OECD beräknar att multinationella företag betalar 4–10 procent lägre skatt än renodlat inhemska företag. Det är förstås en stor fördel för de större företagen och en motsvarande nackdel för de inhemska och ofta mindre företagen.

Skatteverket är en av de allra viktigaste myndigheter som vi har i Sverige. Att Skatteverket har ett högt förtroende bland medborgare och företag är helt avgörande för att vi ska få in de skatteintäkter som vi har beslutat om i den här kammaren. Skatteverket har också under de senaste åren ökat sitt förtroende. Det har man kunnat visa i olika förtroendemätningar som har gjorts där olika myndigheter har jämförts. Det som har avslöjats i *Uppdrag Granskning* gör att ledningen för Skatteverket har ett arbete att göra för att återuppbygga det som har skadats.

Vi kommer också in på diskussionen kring den förstärkning som Skatteverket har fått för att bekämpa skatteundandragande. Moderaterna menar att det är en ren budgetfråga, men det är väsentligt att notera i sammanhanget att det nog inte finns något mer politiskt dokument i det här landet än just budgetpropositionen. Att vi satsar och ger Skatteverket en permanent förstärkning för att man ska kunna öka kontrollerna av skattefusk och tveksamma upplägg är en politisk prioritering. I antal miljoner är det inte någon stor belastning för budgeten, men det är något som sannolikt får stor effekt i pengar som kan komma in. Det är naturligtvis också viktigt för tilliten och förtroendet för systemet. Jag tycker att vi i riksdagen bör vara lyhörda för hur behovet ser ut också framöver, för det här är en helt avgörande fråga för samhället.

Att motverka skatteundandragande är viktigt för så gott som alla länder, men för de globala syd- och utvecklingsländerna är det än mer viktigt. Handel, bistånd och utbyte är centralt, och att tillse att fattigare länder inte dräneras på skattemedel är avgörande för en långsiktigt hållbar och gynnsam utveckling.

I går presenterade finansministern ett tiopunktsprogram för att motverka skatteflykt. Det är en rad av åtgärder som är viktiga att arbeta med. En del av dem är i linje med det som vi har gjort tidigare. Det gäller också att på internationell nivå i FN arbeta hårdare med de här frågorna.

Anf. 14 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Det ska vara lätt att göra rätt. Därför kan vi inte enbart titta på reformer som tar sikte direkt på skatteflykt och avancerad skatteplanering. Vi behöver också genomföra reformer som underlättar för företagen att göra rätt.

Herr talman! Inga krångliga regler eller tidskrävande blanketter, bara en idé och en mobiltelefon är allt som krävs för att starta företag med Centerpartiets förslag om ingångsföretag – en ny företagsform för mindre företag. Förslaget gäller företag med upp till 250 000 kronor i omsättning. Företagaren tar betalt i mobilen. Vid betalningen dras en schablonskatt på 25 procent av omsättningen som skickas direkt till Skatteverket. Resten får företagaren behålla. Enklare än så här kan det inte bli.

Herr talman! Ett stort problem är att en stor del av den aggressiva skatteplaneringen är laglig eller tangerar lagliga gränser. Det beror på att reglerna ser olika ut i olika länder. Dessutom finns det länder som behåller generösa skattelagstiftningar för att locka till sig utländskt kapital, vilket är ett problem i sig.

Sverige ska fortsätta att vara aktivt i gränsöverskridande arbeten för att förhindra skatteundandragande. Här är BEPS-arbetet, alltså arbetet mot skattebaserosion och vinstförflyttning, ett viktigt och högaktuellt arbete på EU-nivå.

Motsvarande arbete har inom OECD skapat en bra position och en lämplig standard. Det är eftersträvansvärt, näst intill nödvändigt, att regelverken blir globala.

Herr talman! IMF:s rapporter visar att BEPS möjligen är ännu viktigare för utvecklingsländerna än för oss. De är ännu mer beroende av skatteintäkter.

I till exempel Sverige står intäkterna från företagsbeskattningen inte ens för 10 procent av de sammanlagda skatteintäkterna. För utvecklingsländerna är den siffran betydligt högre. I exempelvis Rwanda kommer 70 procent av skattebasen från multinationella företag. I Burundi svarar ett företag för 20 procent av den sammanlagda skatteuppbörden. Detta visar att denna fråga är avgörande för utvecklingsländerna.

Att införa krav på land-för-land-rapportering har varit centralt för utvecklingsländerna för att kunna utkräva rätt skatt från de stora multinationella bolagen.

Det är viktigt att motverka skatteflykt och skatteundandragande och att se till att fler av dem som bör betala skatt också gör det.

Samtidigt är det naturligtvis viktigt att resultatet av detta arbete beaktar de legitima intressen som finns i små, öppna och exportberoende ekonomier som den svenska. Vi måste värna svenska företag och jobb.

Det är viktigt att de åtgärder som vidtas för att komma åt problem med skatteundandragande inte får andra konsekvenser. Man ska gå så långt som är nödvändigt men inte längre.

Anf. 15 DANIEL SESTRAJCIC (V):

Herr talman! Man hör mycket av skillnaderna i denna debatt. I grund och botten handlar det om att göra det så bra som möjligt för Sverige, och det håller vi alla med om. Men vad är då så bra som möjligt för Sverige? Det måste vara att få in de 46 miljarderna. Det måste vara att värna de små och medelstora företagen som utsätts för orättfärdig konkurrens på grund

av den aggressiva skatteplaneringen. Det tycks dock inte vara Anette Åkessons eller Per Åslings linje.

Moderaterna, liksom alla andra partier faktiskt, var före valet för offentliga land-för-land-rapporteringar, men nu är det tyst om detta. Det kanske helt enkelt bara var valflask i Diakonias enkät.

Så bra som möjligt för Sverige måste också vara att få hederliga banker, hederliga revisionsbyråer och hederliga skattekonsulter som inte gör allt vad de kan för att undandra skatt och hjälpa sina klienter att undandra sig skatt.

Anders Borg sa ofta att politik är en förtroendebransch. Men förtroendet för Moderaterna i denna bransch är helt slut, Anette Åkesson. Ni åtnjuter inget förtroende över huvud taget. Flera av era riksdagspolitiker i er riksdagsgrupp har blivit påkomna med skattefusk. Vad har er ledning gjort? Har ni någonsin sagt något om detta? Har ni alls tagit avstånd från detta offentligt? Se till att göra det nu! Se till att svenska folket får höra att ni inte stöder det skattefusk som era egna ledamöter genomför!

Det finns mycket att göra i denna fråga. Låt mig berömma Liberalerna som till skillnad från samtliga andra borgerliga partier presenterar nya förslag på vad som är möjligt att göra, precis som Vänsterpartiet och regeringen har gjort. Det är välkommet, Mats Persson. Tack för det!

I övrigt är det kompakt mörker. På sin höjd hörs det något om att det är viktigt med informationsutbytesavtal. De är visserligen bra, men de är absolut inte tillräckliga och har stora brister – om inte annat för att man måste efterfråga information. Man måste i princip veta kontonumret för den man vill ha information om. Detta räcker inte; mycket mer måste göras.

Jag häpnar över Moderaternas uppfinningsrikedom när det kommer till att jaga flyktingar, sjuka och arbetslösa. Den är ändlös. Den osannolika bombmattan av presskonferenser och utspel om hur ni ska göra livet ännu jävligare för dem som har flytt från krigets helvete matchas inte av en enda presskonferens för att presentera ett enda förslag för hur skatteflyktingarna ska sättas dit eller hur elitens stöld av våra skattepengar ska stoppas. Inte något har ni föreslagit.

Men det är klart, Moderaterna vill väl inte angripa sina kärnväljare eller ledande politiska företrädare som avslöjas med fingrarna i syltburken.

Häromdagen såg jag Moderaternas nya lågvattenmärke: oanmälda hembesök hos dem som tvingas till förnedring och att leva på försörjningsstöd. Vad är det för något? Vilken värld lever ni i egentligen?

Personligen skulle jag föredra oanmälda hembesök hos nolltaxerande grevar och skattesmitare som lever i ett verkligt utanförskap och parallellsambälle där allt trixande verkar vara okej.

I blyxtbelysning visar det er politik: kontroll, repression och lagstiftning för de allra fattigaste och dem som har behov av samhällets stöd – räkmacka, bubbel och high-five till era polare som svindlar oss alla.

Det är dags för ökad kontroll, skarpare lagstiftning och hårdare straff.

Herr talman! Den omfattande skatteflykten kostar Sverige över 46 miljarder kronor varje år. Det är långt mer än de extra kostnaderna för människor som flytt från krigets Syrien till Sverige. Där finns pengarna vi kan använda för att öka jämlikheten och minska klyftorna.

Skatteflykt är ett systematiskt problem som skapats av politiska beslut eller bristen på politiska beslut som underlättat och tillåtit multinationella företag och superrika att konstruera denna värld.

Det här är ett problem som vi måste angripa, och det behöver inte ses som en höger-vänster-fråga. Jag menar att det står borgerligheten fritt att använda ett minskat skattefusk till er favoritgren att sänka skatterna – även om vi vill förbättra välfärden.

Moderater, upp till bevis! Gör något åt ert eget skattefusk!

Anf. 16 MATS PERSSON (L):

Herr talman! När Vänsterpartiet begärde denna debatt var det nog många svenskar som förväntade sig av oss politiker att vi skulle debattera och diskutera hur vi ska kunna bekämpa och förhindra olaglig skatteplanering. De förväntade sig nog att vi skulle ha en debatt om vad vi kan göra, hur vi ska göra och vilka konsekvenser det får – inte en debatt som präglas av politisk retorik och klasskamp retorik.

Jag tror att människor är väldigt trötta på höra det vi just hörde – politiker som använder händelser för att måla upp svarta och vita klasskampsorienterade bilder – när de egentligen vill att politiker ska ta problemet på allvar och presentera lösningar.

Herr talman! Det är viktigt att rikta de kraftfulla åtgärder som behövs mot rätt nivå. Liberalerna tycker att de internationella avtal som har påbörjats och kommer att komma är välkomna. Vi vill rikta ansträngningarna mot de banker och finansiella institut som hjälper till eller erbjuder olaglig skatteplanering.

Det är också viktigt att åtgärderna vidtas med balans för den företagssamma småföretagaren som ska kunna verka på lika villkor med sjyst konkurrens. Reglerna får inte innebära att denna företagares vardag blir mer krånglig eller försvåras. Denna balans är viktig att hålla fast vid.

Jag noterar att regeringen har lagt fram en del förslag i arbetet mot internationell skatteflykt och olaglig skatteplanering som riskerar att ge ökad administration för enskilda företagare. Det vore djupt olyckligt.

Vi ska givetvis titta på förslagen och analysera dem noga, men Liberalernas besked är tydligt: Vi kommer inte att gå med på åtgärder som innebär att enskilda företagares vardag försvagas och försämras.

Vi kommer dock att ställa upp på alla förslag som läggs fram som handlar om att försvåra olaglig skatteplanering och att banker och finansiella institut ska ta sitt ansvar. Vi har också presenterat egna förslag på detta område.

Herr talman! Detta arbete handlar också om de statliga bolagen. Här är staten antingen majoritetsägare, enskild ägare eller stor ägare. Svenska folket äger dessa företag.

Man kan ha synpunkter på om det är rimligt, men nu har vi en ordning där svenska folket är delägare eller fullt ut äger bolag. En del är verksamma i andra länder; andra är enbart verksamma i Sverige. Är de statliga bolagen verksamma i andra länder är det otroligt viktigt att de agerar ansvarsfullt och följer de internationella regler som finns.

Just nu förekommer diskussioner, misstankar och debatter, även i internationella medier, om statliga bolag. Telia är ett exempel där vi inte vet hur det ligger till. Men diskussionen är tydlig, och det råder osäkerhet kring hur statliga bolag har agerat.

Min fråga till Magdalena Andersson ställs med anledning av näringsministerns uttalande, som andas något helt annat än vad Magdalena Andersson gör. Magdalena Andersson har väldigt hög svansföring i skattemoralsfrågor, men Mikael Damberg signalerar något annat. Hur ska regeringen säkerställa att statliga bolag agerar ansvarsfullt, och hur viktigt tycker finansministern att detta är?

Liberalerna är fullt inriktade på att vi ska presentera åtgärder som löser problemen, inte syssla med klasskamp retorik.

Anf. 17 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Det är otroligt roligt att regeringen lyckades redovisa tio förslag om detta ämne när Vänsterpartiet hade begärt en debatt precis dagen efter, så att vi har något att diskutera kring.

Regeringen redovisar att den vill ha mer automatiskt informationsutbyte. Det tycker vi kristdemokrater är bra. Vi tror att det är vägen framåt. Att bara ha ett informationsutbyte som inte går automatiskt kommer inte att ge de effekter som vi önskar.

Vi ser med glädje att man vill lägga mer pengar till skattemyndigheten för att kunna arbeta med dessa frågor. Det är synd att man inte beslutade enligt Kristdemokraternas budget inför 2016, där vi levererade mer pengar till skattemyndigheten just för denna del.

Jag skulle vilja läsa upp det jag sa i mitt inledande inlägg: Ett värdeorienterat samhälle har större möjlighet att tillsammans klara framtida utmaningar. Hur starka kontrollmekanismer vi än har krävs det ändå att goda värderingar lever vidare i samhället. Det är värderingarna som håller samman samhället, inte kontrollmekanismer. Genom starka värderingar och ökad tillit kan samhällsekonomin fungera bättre. Alternativet är skrämmande.

Jag kan konstatera att varken Miljöpartiet, Socialdemokraterna eller Vänsterpartiet pratar om värderingar i det fallet. Jag tycker att det är skrämmande att man inte ser kopplingen mellan värderingar och hur samhället fungerar i dag. Jag är förvånad över att man inte ser kopplingen mellan att driva på så att vi får ett samhälle där människor inte har ett eget ansvar – inte ett ansvar gentemot andra människor – och att tilliten till andra människor och staten minskar hela tiden.

Vi måste kunna driva ett samhälle där vi ser vad som är mitt och ditt och hur vi kan skapa ett samhälle med gemenskap där vi hjälper varandra. Jag menar att mycket av detta måste göras i förebyggande syfte. Man kan inte bara sätta upp regler, lagar, förordningar och administration för företag och personer, utan man måste också se huvudorsaken.

Jag menar att man måste arbeta med samhällsutvecklingen i stort – förebyggande arbete. Vi gör det inom andra områden, och vi skulle kunna göra det även här.

Jag skulle bli glad om regeringspartierna och Vänsterpartiet i alla fall reflekterar över detta på något sätt, för jag tycker att det är oerhört viktigt. Vi kan sätta upp hur mycket regler vi vill, men de människor som ägnar sig åt skatteundragande kommer att hitta nya lösningar och sätt att

komma undan, om vi inte ser till att de har en moralisk kompass i sig. Det är där vi måste börja jobba. Jag kan inte förstå att ni inte ser detta.

Prot. 2015/16:101
29 april

*Aktuell debatt om
internationell skatte-
flykt och svenska
bankers agerande*

Anf. 18 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Daniel Sestrajcic har en kraftfull retorik, men de frågor han ställer är relevanta. Det är uppenbart att Moderaterna lägger mer tid och kraft på att jaga långtidsarbetslösa och långtidssjuka än på att jaga skatteflyktingar. Det vore intressant att se Moderaterna lägga fokus på lite annat i sin politik.

Min fråga till Anette Åkesson kvarstår: Ställer ni upp på de inhemska åtgärder som regeringen föreslår och som kan träda i kraft om inte alltför lång tid? Det handlar både om att höja kostnaden för att fuska med skatten eller lämna oriktiga uppgifter och om att införa månadsvis rapportering av arbetsgivaravgifter, som vi vet skulle vara ett kraftfullt instrument för att jaga skattefusk.

Anette Åkesson rätar inte ut de frågetecken som finns i den moderata riksdagsgruppen kring skattemoral. Hur ser man på det, och vilka åtgärder har man vidtagit efter den information som kom fram i *Uppdrag granskning*? Där finns en del frågetecken att rätta ut.

Vad gäller de statliga bolagens skattemoral är det en fråga som regeringen har jobbat aktivt med sedan vi tillträdde. I regeringens definition av affäretik ingår hur man betalar skatt; det är viktigt. Regeringen tar upp denna fråga i ägardialoger. Vi har samlat alla ledamöter i statliga bolagsstyrelser för att bland annat diskutera skatt, och det ingår också som en fokusfråga i rekryteringen.

När vi lyssnar på Sverigedemokraterna är det symtomatiskt att man i en debatt om skattefusk i huvudsak pratar om skatteavtal. Det är en väldigt marginell fråga när det gäller att jaga skatteflyktingar. Det är uppenbart att det inte är där som Sverigedemokraternas intresse ligger. Lystring, Sveriges skattefiffelare! Sverigedemokraterna är partiet för er.

(Applåder)

Anf. 19 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Det finns ingen som helst tvekan: Vi som bor respektive bedriver verksamhet i Sverige ska också vara beredda att betala skatt här.

Vi står inför utmaningar framöver, såsom en åldrande befolkning och en allt tuffare internationell konkurrens. Det ställer krav även på skattesystemet. Det måste vara väl utformat för att säkra skatteintäkterna för finansiering av välfärden och samtidigt värna jobb och tillväxt, men också säkerställa att skatterna uppfattas som legitima. Därför är arbetet mot internationell skatteflykt men även skattefusk inom landet viktigt.

Alliansregeringen prioriterade frågorna och levererade många åtgärder, såsom skatteavtal, informationsutbytesavtal, arbetet med BEPS och på hemmaplan personalliggare, kassaregister, RUT- och ROT-avdrag samt stopp för Socialdemokraternas räntesnurror. Vi tar ställning till förslag när de kommer till riksdagen, Magdalena Andersson, inte efter en presskonferens.

I stort är vi blocköverskridande överens om att ta utmaningarna på allvar och att arbetet till stor del måste ske i internationellt samarbete. Men reglerna måste genomföras på ett klokt och effektivt sätt. Vi måste gå i

takt med andra EU-länder, och EU måste gå i takt med USA, Japan med flera för att säkerställa inte bara svenska skattebaser och skatteintäkter utan även ett allmänt gott företagsklimat och därmed jobben.

Livskraftiga företag är viktiga för välfärden och ska kunna ägna sig åt att utveckla sin verksamhet. Det ska inte vara skatteupplägg som är grunden för deras existens. Jag erkänner därför att jag hade känt större förtroende om det hade varit en alliansregering som styrde Sverige i dag, inte denna svaga socialdemokratiska och miljöpartistiska regering som är beroende av Vänsterpartiet.

Anf. 20 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Finansministern gör ihärdiga försök att hålla distans till Sverigedemokraterna. I sitt senaste inlägg gick hon över alla gränser för vad någon rimligtvis kan ta på allvar.

De områden där Sverigedemokraterna har allra högst trovärdighet och till och med överträffar Socialdemokraterna är invandringspolitik och brottsbekämpning. Sverigedemokraterna bekämpar brott på alla områden. Finansministern kan gärna hälsa justitieministern att det inte bara gäller skattebrott.

Med tanke på att vi förmodligen är ganska överens här i kammaren om att skattebrott ska bekämpas borde man kunna gå från ord till handling. Jag har i och för sig misstänkt att Vänsterpartiet och kanske även Socialdemokraterna vill gå så långt med regleringar att det till och med skadar hederliga företag.

När det gäller skattetillägg håller jag med om att det gärna får blir mer avskräckande för de multinationella företag som bedriver aggressiv skatteplanering och begår skattebrott. Sverigedemokraterna kommer alltid att vara mycket öppna för och intresserade av att stödja förslag som stävjar brottslighet på vilka områden det än må vara.

Anf. 21 RASMUS LING (MP):

Herr talman! I mitt avslutningsanförande vill jag säga något om vikten av att beivra skattefusk, skattebrottslighet och undandragande även på den kommunala nivån, för det är av allra största vikt.

Många orter och städer runt om i landet har problem med kriminalitet och en svart ekonomi. För många är detta det enskilt största hindret för att man ska kunna åstadkomma en sund ekonomisk men inte minst socialt hållbar utveckling.

Det kan ta sig olika uttryck. Det kan handla om svartarbete på en restaurang, smuggelcigaretter i en kiosk och illegal alkohol i en bil på en parkering. Det kan handla om vapen och i allra värsta fall människohandel. Det är naturligtvis olika grader av detta. En del saker skadar människor mycket direkt och är naturligtvis det allra värsta. Men även de former som ter sig mer oskyldiga måste vi motarbeta kraftigt, för det som förefaller vara mildare hänger ihop med det grövre. Det är samma människor som smugglar cigaretter och alkohol som också ägnar sig åt grövre brottslighet. Vi måste bekämpa allt.

En viktig del i detta rör myndighetssamverkan, möjligheten för olika myndigheter att mellan sig dela information och samarbeta. I går hanterades i justitieutskottet ett sådant förslag. Vi måste fortsätta att arbeta med

det. Som politiker måste vi vara mycket lyhörda för de här myndigheternas behov av att kunna samverka för att bekämpa brottsligheten.

Prot. 2015/16:101
29 april

*Aktuell debatt om
internationell skatte-
flykt och svenska
bankers agerande*

Anf. 22 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Debatten gäller i mångt och mycket hur vi ska kunna säkra skattebaserna. Det är viktigt att då markera att skattebaserna ska vara nationella – det är nationella kompetenser. Beslut om skatteuttag ska fattas här i Sveriges riksdag och ingen annanstans.

Herr talman! Det är en liten grupp privatpersoner och företag som ägnar sig åt skatteundandraganden. Mot dessa ska kritiken riktas och åtgärder vidtas. De regelförändringar som genomförs och som vi kommer att få på vårt bord här i Sveriges riksdag framöver måste också inriktas med precision just mot dessa problem. Att skapa ett Krångelsverige för svenska småföretagare och entreprenörer är ingen lösning.

Det är viktigt att problematisera frågan till att handla även om konsekvenserna för bland annat handel och global utveckling – jag har kommenterat det tidigare i debatten. Konsekvenserna för de stora länderna i EU och USA skiljer sig mot dem för ett litet, exportberoende land som Sverige, där de multinationella företagen har huvuddelen av sin försäljning och vinst utomlands.

Den avancerade skatteplaneringen i Panamaupplägget ligger fjärran från hur vanliga människor resonerar, och den är upprörande, provocerande och oacceptabel. Än mer anmärkningsvärt är att svenska storbanker medverkar till att göra det möjligt.

Anf. 23 DANIEL SESTRAJCIC (V):

Herr talman! Det är klart, Mats Persson, att efter åtta års regeringsinnehav med klasspolitik som har försämrat för de svagaste och förbättrat för de rikaste behöver man ingen klasskamps-*retorik*.

Men du borde lyssna på mitt första inlägg, där jag faktiskt presenterade många förslag: förändrade regler kring självrättelse, att återupprätta förtroendet för Skatteverket, förstärkta resurser till Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten, anmälningsplikt för banker, revisionsbyråer och konsulter kring misstänkt skatteflykt, offentliggörande av vilka skatteparadis man verkar i, offentliga land-för-land-redovisningar med mera.

Ert parti var faktiskt det enda som före valet inte lovade att ni var för detta, medan alla andra var för det. Som du vet har vi många förslag. Kommentera dem i stället!

Låt mig också hålla med om att problemet med statliga företag är stort och avgörande och att vi måste gå till botten med problemet i Telia.

Larry Söder pratade om moral och värderingar. Jag håller med – det är avgörande. När vi får ett samhälle som krackelerar, där välfärden försämraras för de vanliga på grund av att den superrika eliten kan dra till Caymanöarna och gömma undan sina pengar, då blir det en kollaps.

Men jag hör inte ett enda konkret förslag från dig. Jag hör inga förslag på vad vi ska göra åt storbankerna, inga förslag på vad vi ska göra åt skatteflykten. Vilka är dina konkreta förslag, Larry, utöver värderingar och moral?

Jag får också konstatera att skatteflykten ökade under Kristdemokraternas regeringsinnehav under åtta år. Var moralen så låg i samhället då?

Var moralen i botten, så att det inte gick att få in några pengar från skatteflyktingarna?

Jag hoppas att den här debatten har visat att det finns en viktig fråga att tackla, och jag är glad att regeringen har presenterat förslag. De är inte tillräckliga, utan det finns mycket mer att göra. Jag hoppas att vi kan ha givande diskussioner om det. Vi måste tackla rådgivarna. Vi måste tackla bankerna. Vi måste se till att återskapa förtroendet för Skatteverkets ledning. Vi måste se till att få en land-för-land-rapportering som är offentlig.

Jag tackar för debatten. Jag hoppas att vi tillsammans skrider till verket för att stoppa den aggressiva skatteplaneringen och skatteflykten.

Anf. 24 MATS PERSSON (L):

Herr talman! Den här debatten har åtminstone handlat om tillit, att människor litar på den ekonomiska politiken, att människor litar på skattepolitiken. Det är klart att det är en viktig debatt, inte minst i ljuset av att vi nu har en finansminister som lånar i högkonjunktur och i ljuset av att vi har den debatt som vi har om Panamaskandalen. För att tilliten ska kunna finnas kvar är det otroligt viktigt att vi politiker vidtar åtgärder inte minst när det gäller att komma åt olaglig skatteplanering. Det är också viktigt därför att det aldrig ska vara acceptabelt att bedriva olaglig skatteplanering. Det kan aldrig vara tillåtet.

Herr talman! Samtidigt är det viktigt att säga att den enskilda företagaren inte ska komma i kläm när åtgärderna genomförs. Det är viktigt att vi riktar fokus mot rätt aktörer och rätt instanser – inte mot de företagare som försöker göra rätt för sig.

Från Liberalernas sida har vi i debatten tydligt pekat på behovet av internationella överenskommelser och att vi på punkt efter punkt flyttar fram positioner men gör det på ett sätt så att den enskilda företagaren inte drabbas av ökad regelbörda och ökad byråkrati.

Olaglig skatteplanering kan aldrig accepteras. Det är ett hot mot tilliten i det svenska samhället. Det ska med kraft bekämpas att människor undgår skatt och medvetet sysslar med olaglig skatteplanering.

Herr talman! Debatten har på ett tydligt sätt visat att det finns de som väldigt gärna pratar klasskamp retorik och att det finns vi andra, som gärna pratar om vilka konkreta åtgärder vi kan vidta för att nå hela vägen fram.

Anf. 25 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Jag vill ge Vänsterpartiet rätt i en sak: Detta är ingen ideologisk fråga, utan de som undanhåller skatt på det sätt som har redovisats måste motarbetas, för det är inte acceptabelt – det tycker nog ingen av oss här i kammaren. Vi ska ha ett skattesystem där de som tjänar mer betalar mer i skatt och de som tjänar mindre betalar mindre i skatt. Det ska också motarbetas att de som tjänar mycket hittar sätt som gör att de inte betalar någon skatt över huvud taget.

Det vi däremot inte är överens om är att lösningen inte bara är att man ska öka kontrollen och öka administrationen – och egentligen jaga dem som har företag – utan det kanske finns en annan sida som man också måste arbeta med, det vill säga det värderingsarbete som vi måste ha i samhället.

Jag menar att det finns många olika signaler i samhället som visar att värderingsarbetet behöver få en förnyad start i Sverige. Inte minst de senaste veckorna kan vi i tidningarna konstatera att värderingsarbetet behöver få en nystart i Sverige på många olika plan men även i den här delen, det vill säga att människor som tjänar pengar också måste ha en moralisk kompass att man är med och betalar till samhället och att de pengarna används på rätt sätt.

Jag är övertygad om att vi här i kammaren försöker fördela pengarna så bra som möjligt, och beträffande alla de pengar som vi fördelar till kommuner och landsting är jag övertygad om att man försöker hantera dem på bästa sätt. Men människor måste också känna att vi inte bara kan tänka på oss själva, utan vi måste tänka på någon annan runt omkring oss, och vi måste känna att samhället håller ihop och inte är ett samhälle som hela tiden går isär.

Jag är hemskt ledsen över att regeringspartierna över huvud taget inte har tagit upp den frågan. Heder till Vänsterpartiet, som i alla fall försökte göra en liten del av detta!

Anf. 26 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag vill tacka för en bra och viktig debatt som har varit mycket klargörande.

Det låter som om vi är eniga om att vi tycker att det är viktigt att bekämpa skattefusk och skatteundrandragande. Men när det kommer till åtgärder syns det att det i grunden finns en djup ideologisk skillnad när det gäller hur vi ser på detta.

Alla säger att det är jätteviktigt att bekämpa skattefusk. Men det får inte bli krångligare för företagen, säger de borgerliga partierna. Det är jätteviktigt att bekämpa skattefusk. Men vi får inte höja skattetilläggen, säger Moderaterna. Det är jätteviktigt att bekämpa skattefusk. Men vi har inga konkreta förslag från Moderaterna om ytterligare åtgärder. Det är jätteviktigt att bekämpa skattefusk. Men vi har inte hört en enda åtgärd redovisas från den moderata ledningen om vad de avser att göra när det gäller skattemoralen i den egna skattegruppen. Det framgår av dagens tystnad och Anette Åkessons svar på de frågor som har ställts och som är högst relevanta.

Sedan har vi dagens skräll – Sverigedemokraternas inställning. De ägnar den här debatten om skatteflykt till att diskutera skatteavtal. Skatteavtal är viktiga men de bekämpar inte på något sätt skatteflykt. Det är lite grann som att gå och köpa en badmössa om man ska lära sig simma; det är en bra början, men man kommer inte så långt.

Det är viktigt att bekämpa detta på ett kraftfullt och effektivt sätt, därför att om inte de som har det gott ställt är med och bidrar urholkas skattemoralen, och samhällskontraktet förstörs. Det kan vi aldrig acceptera.

Det finns inga genvägar till att stänga till dessa kryphål för skattesmittarna. Det kommer att kräva hårt arbete. Men steg för steg ska vi dra åt näten för dem som inte gör rätt för sig. Steg för steg ska vi dra åt näten för dem som åker snålskjuts på andra. Och som socialdemokratisk finansminister kommer jag aldrig att se genom fingrarna med skattefusk.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 2 Fastställande av dag för riksmötets start 2016/17

Kammaren biföll riksdagsstyrelsens förslag att riksmötet 2016/17 skulle inledas *tisdagen den 13 september*.

§ 3 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen meddelade
att *Mathias Tegnér* (S) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 maj, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Anna Vikström* (S) samt
att *Åsa Westlund* (S) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 maj, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Anders Lönnberg* (S).

§ 4 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde att *Jamal Mouneimne* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Katarina Köhler* (S) under tiden för hennes ledighet den 1 maj–15 oktober.

§ 5 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Jamal Mouneimne* som suppleant i utrikesutskottet under *Katarina Köhlers* ledighet.

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 1 maj–15 oktober* till

suppleant i utrikesutskottet
Jamal Mouneimne (S)

§ 6 Anmälan om ordförande i utskott

Andre vice talmannen anmälde att *Åsa Lindestam* (S) valts till ordförande i sammansatta utrikes- och försvarsutskottet från och med den 28 april.

§ 7 Anmälan om vice ordförande i utskott

Andre vice talmannen anmälde att *Karin Enström* (M) valts till vice ordförande i sammansatta utrikes- och försvarsutskottet från och med den 28 april.

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:559

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:559 Sveriges relation till Natos propagandacentral StratCom

av Stig Henriksson (V)

Interpellationen kommer inte att hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 17 maj.

Stockholm den 26 april

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Interpellation 2015/16:568

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:568 Fördröjt svenskt medlemskap i StratCom

av Hans Wallmark (M)

Interpellationen kommer inte att hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 17 maj.

Stockholm den 26 april

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

§ 9 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2015/16:167 till justitieutskottet

2015/16:173 till utbildningsutskottet

2015/16:174 socialförsäkringsutskottet

Motioner

2015/16:3394 och 3395 till miljö- och jordbruksutskottet

EU-dokument

JOIN(2016) 18 till försvarsutskottet

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:551 om spårbyte för asylsökande

Anf. 27 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Annika Qarlsson har frågat mig vilka lagstiftningsinitiativ eller andra åtgärder jag är beredd att vidta när det gäller reglerna om spårbyte för asylsökande.

Reglerna för spårbyte infördes av den förra regeringen. De innebär att den som har arbetat under asylprocessen och etablerat sig på arbetsmarknaden under vissa förutsättningar kan beviljas ett arbetstillstånd utan att först behöva lämna landet. För att ett spårbyte ska komma i fråga måste vissa villkor vara uppfyllda, bland annat ska en ansökan om spårbyte ges in till Migrationsverket senast två veckor efter att beslutet om att avslå asylansökan vunnit laga kraft. Den tidsbegränsade asyllag som föreslås träda i kraft den 20 juli i år innebär att skyddsbehövande får tidsbegränsade uppehållstillstånd. Det införs i detta sammanhang en möjlighet för den som tidigare fått ett tidsbegränsat tillstånd och där skyddsskålen upphört att beviljas permanent uppehållstillstånd om han eller hon kan försörja sig genom arbete. Detta var en del av de överenskomna åtgärderna mellan regeringen och Moderaterna, Liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet.

Möjligheten till spårbyte är en undantagsregel. Huvudregeln är att uppehålls- och arbetstillstånd ska vara beviljat innan en person reser in i Sverige. Jag förstår att det kan verka onödigt att den som befinner sig i Sverige och erbjuds en anställning ska behöva lämna landet för att ansöka om arbetstillstånd. För den enskilde individen kan det innebära kostnader och andra negativa konsekvenser. Samtidigt är det en viktig och grundläggande princip för att upprätthålla en reglerad invandring.

De krav som ställs för spårbyte utgör en avvägning mellan olika intressen. Å ena sidan är det rimligt att en person som har etablerat sig på arbetsmarknaden under vissa förutsättningar får möjlighet att stanna i landet. Å andra sidan är det viktigt att asylprocessen har en tydlig början och ett tydligt slut och att beslut som vunnit laga kraft respekteras. Det är viktigt att inte skapa en ordning som leder till att asylsystemet utnyttjas av personer som vill resa in i Sverige för att få tillträde till arbetsmarknaden. Det kan leda till längre handläggningstider i asylprocessen och riskerar att urholka systemet och asylrätten.

Avslutningsvis vill jag poängtera att den som har fått avslag på sin asylansökan, men inte uppfyller kraven för spårbyte, naturligtvis har möjlighet att ansöka om arbetstillstånd från sitt hemland.

Mot den bakgrunden ser jag för närvarande inte någon anledning att vidta ytterligare åtgärder i den här frågan.

Anf. 28 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag har läst igenom svaret många gånger och försöker förstå det problem som ministern hänvisar till – risken att urholka systemet.

Människor som kommer till Sverige för att jobba bidrar till välfärden. Med en orolig omvärld innebär det att många människor är på flykt eller har varit på flykt undan krig, terror och svält. Många söker också möjligheter till ett bättre liv för sig och sina barn. Skålen till flykt och flytt skiljer

sig åt, men det är ett stort steg att lämna sitt hemland för något annat okänt långt bort.

För dem som har varit här länge under en asylprocess är det naturligt att de rotar sig. För barnen blir Sverige deras enda land, svenskan blir ofta deras enda språk och här blir hemma.

Beroende på vilket skäl som gör att människor kommer hit finns det regelverk som reglerar de olika spåren. Det kan vara fråga om asylskäl, om arbetskraftsinvandring eller att de kommer på grund av kärlek. Skälen för det ena eller det andra skiljer sig åt. Men när skälen ändras måste det vara möjligt att byta spår. Jag kan inte se att det i sig urholkar systemet. När asylskäl inte finns och man arbetar, försörjer sig och bidrar till vårt lands välfärd ser jag inte möjligheten till spårbyte som ett hot mot systemet utan i allra högsta grad som en naturlig del av systemet med reglerad invandring.

Ministern säger i svaret att det inte är ett problem som föranleder åtgärder att vi har ett spårbyte i ett fönster under två veckor efter avslag på asylansökan. Ministern säger att ett tillfälligt uppehållstillstånd blir permanent om hen kan försörja sig genom arbete. Ministern säger också att sökande av uppehålls- och arbetskraftstillstånd från hemlandet för att komma hit inte heller utgör anledning att vidta några åtgärder. Men om fönstret utökas eller varifrån man söker ändras urholkas systemet.

Vad är då det värsta som kan hända, ministern, om vi utökar möjligheten att byta spår?

Låt mig berätta det bästa som kommer att hända. Det handlar om människor av kött och blod som har rotat sig i Sverige och skaffat sig försörjning, som familjen Ghazali som har startat och driver företag och äger sin näringsfastighet. De har barn som har gått hela sin skolgång i Sverige, arbetar och studerar vidare och som inget hellre vill än att göra rätt för sig och vara med och bidra till ett rikare och bättre Sverige på ett ställe som heter Svenljunga.

Men ministerns svar innebär att de kommer att få sälja och resa någon annanstans. Med ett inreseförbud är det en omöjlighet för dem att komma tillbaka och driva sitt företag vidare. Det blir en ologisk konsekvens av ett fyrkantigt system att familjen Ghazali i Svenljunga, och många fler i samma situation, inte har möjlighet till spårbyte.

Jag vet att ministern inte kan svara på frågor om enskilda fall. Men det finns principer i detta som ändå går att bemöta.

I det här fallet reagerar en hel bygd mot hur orimligt fyrkantigt systemet är. Det är ändå ett system som innebär att den som kan arbeta och försörja sig är välkommen hit. Det är till och med ämnet för förstamajtåget på söndag. Där kommer dina partikamrater, Morgan Johansson, att säga att familjen måste få stanna av humana skäl.

Herr talman! Min följdfråga till ministern är: Vad är det ministern räds med utökad möjlighet till spårbyte?

Anf. 29 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det system som Annika Qarlssoon nu kallar för orimligt fyrkantigt och som hon är ohyggligt kritisk mot infördes av hennes egen regering. Det här är inga nya regler. De infördes under den borgerliga perioden, då Centern var en del av regeringen.

Det finns kvalifikationskrav för att ett spårbyte ska kunna genomföras. Ett krav är att man ska ha haft en anställning i fyra månader. Anställningen ska ha haft villkor på kollektivavtalsnivå. Det ska vara ett seriöst anställningsförhållande. Ett annat krav är att man ska kunna erbjudas en varaktighet minst ett år efter det. Man ska också, som Annika Qarllsson säger, lämna in sin ansökan senast två veckor efter att man har fått avslag på sin asylansökan.

Det var den ordningen den gamla regeringen skapade. Det var den ordningen som gick igenom här i riksdagen och som Centern då stod bakom. Det kanske ni inte gör längre, Annika Qarllsson.

Jag tycker att det trots allt finns ganska goda skäl för de här reglerna. Min uppfattning är att spårbyte är ett undantag från huvudregeln, det vill säga att när det gäller arbetskraftsinvandring ansöker man om det från sitt hemland.

Om vi skulle öppna på det sätt som Annika Qarllsson uppenbarligen vill – jag vet inte om partiet vill göra det nu – skulle det innebära att alla som får avslag omedelbart skulle kunna anmäla sig som arbetskraftsinvandrare i stället. Då inför vi i praktiken fri invandring. Det kanske Centern vill ha. Det ville inte den förra regeringen ha. Det vill inte den här regeringen heller ha. Vi vill ha reglerad invandring.

Allra svårast skulle ett sådant system vara att hantera just nu. Vi har redan en situation med 160 000 asylansökningar som kom in förra året. 140 000 människor sitter och väntar på besked. Det kommer att fattas lite drygt 100 000 beslut under det här året, varav låt säga två tredjedelar kommer att bli bifall och kanske en tredjedel avslag. Det innebär att det kommer att bli lite över 30 000 avslag i år. Om dessa 30 000 omedelbart skulle kunna gå över i arbetskraftsinvandring i stället får vi ta hand om inte bara dem som får bifall utan också alla som får avslag. Då öppnar vi som sagt för fri invandring i praktiken. Därför är den här regeringen, precis som den förra regeringen, inte beredd att utvidga det som i dag är ett undantag från huvudregeln.

Vi anser att det måste vara ordning och reda i asylprocessen. Den som får bifall på sin asylansökan får stanna. Den som inte får bifall utan avslag får åka hem till sitt hemland igen. Det måste vara den vägledande principen. Om vi går ifrån den principen i alltför hög utsträckning kommer vi att hamna i en situation som vi inte kommer att kunna klara av. Det insåg den förra regeringen. Den här regeringen har samma inställning.

Anf. 30 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Ministern värnar mycket om systemet, mer än om människor. Det hör vi i både det första och det andra svaret. Det är en skrämmande människosyn.

I det här fallet, liksom i många fall, handlar det om människor som redan finns på den svenska arbetsmarknaden. De har antingen startat och driver företag eller har anställning. Med det som grund vill de prövas för spårbyte.

Att det skulle rucka ett helt system, att det skulle fördärva hela den reglerade invandringen, är en bild som jag inte delar med ministern. Tvärtom är det här tydliga principer som vi har; den som kan försörja sig har möjlighet att komma hit, stanna här och vara en del av det svenska samhället, även om man inte har asylskäl. Att påstå att hela systemet skulle

fördärvas och rivas ned på grund av det är en hotbild som inte stämmer med verkligheten.

Ministern frågade var Centerpartiet står i frågan. Centerpartiet är för reglerad invandring. Vi säger också att vi vill utöka möjligheterna till spårbyte. Vi anser att det är en del av systemet med reglerad invandring. Att öppna för ytterligare möjligheter där ruckar inte systemet.

Vi var, tillsammans med Miljöpartiet, med och bidrog till att reformen kom på plats 2008. Vi vet att Socialdemokraterna var väldigt kritiska. Det här är intressant. Jag frågade nämligen minister Fridolin vid frågestunden i går om hur han ser på det här. Han ser att det finns saker som gör att han är beredd att se över de här delarna. Det är kanske inte ologiskt utan ganska logiskt. Det som inte är logiskt är att det inte framgår av ministerns svar i dag att de två partier som ingår i regeringen har lite olika syn på det här. Jag får en liten känsla av att det motstånd som fanns mot hela arbetskraftsinvandningsreformen också tonar in i synen på om man ska göra ytterligare utökningar. Man vill helst inte att människor ska söka sig hit för att skapa sig ett bättre liv och vara med och bidra till vår gemensamma välfärd.

Vi i Centerpartiet är stolta över reformen som vi genomförde. Men vi anser att det finns saker i regelverket som behöver justeras. Det gäller att säkerställa att det inte missbrukas, men det gäller också lättnader i de strikta begränsningar som omgärdar reformen. Vi skulle gärna se att vi öppnar i fråga om möjligheter för spårbyte för den som kan försörja sig – oberoende av tid i asylsystemet, oavsett om man har hunnit få avslag på asylansökan eller om man befinner sig i Sverige eller i sitt hemland. Kravet är att man ska kunna försörja sig.

Det är intressant att ministerns partikamrater på söndag kommer att stå och säga att det inte är rimligt att familjen ska utvisas, att det inte är rimligt att reglerna slår så hårt mot en familj som har etablerat sig, som har anpassat sig, som har startat sitt nya liv här, som är med och bidrar och som vill bidra mer.

Om spårbyte inte är vägen, finns det någon annan väg? Vilket budskap vill ministern skicka till sina partikamrater om vilken väg de ska driva? Vad ska det stå på deras plakat i demonstrationen på första maj?

Anf. 31 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Här står jag och försvarar de regler för spårbyte som den förra regeringen införde. Då får jag höra av Annika Qarlsson att det är en skrämmande människosyn. Det var precis de reglerna Centern stod bakom.

Man måste inse att migrationspolitiken och hela frågeställningen är full av målkonflikter och svåra beslut. Då måste man orka stå upp för en ordning där man vågar ta de svåra besluten, till exempel om att den som får avslag på sin asylansökan måste åka hem. Det är grundläggande i asylfrågan.

Om vi skulle göra på det sätt som Annika Qarlsson och Centern nu vill, men som man inte ville medan man satt i regeringen – man drev i varje fall inte det – öppnar vi i praktiken för fri invandring. Då kommer det att spela mycket mindre roll om du får avslag, om du åker hem eller inte. Då kommer du i stället att försöka se till att komma in på arbetskraftsinvandringsspåret.

Vi har redan i dag ett beting med 160 000 människor som kom förra året, med 100 000 på våra asylboenden, med ytterligare 50 000 människor i EBO och med ökade handläggningstider i asylsystemet. Det handlar faktiskt också om människor. Det handlar inte bara om systemet. Under de kommande åren ska vi klara av att integrera ett par hundra tusen människor i det svenska samhället. Det är den största uppgift vi någonsin haft. Jag tror att vi kan klara det. Vi har 4 procents tillväxt, vi har fallande arbetslöshet, vi har fallande ungdomsarbetslöshet, vi har fallande långtidsarbetslöshet och vi har all-time-high när det gäller antalet lediga jobb. Om den skjutsen i ekonomin fortsätter kan vi klara detta.

Men om vi samtidigt ska ta på oss att klara av att ta hand om även alla dem som får avslag på sina asylansökningar kan jag säga att vi inte kommer att klara av det. De ska in på den svenska arbetsmarknaden. Vi måste bygga bostäder och allt annat som måste göras. Då riskerar vi dessutom att hamna i precis samma situation som vi var i under hösten, det vill säga få en väldigt kraftig ökning av antalet asylsökande till Sverige.

Frågekomplexet när det gäller migrationspolitiken är fullt av dessa målkonflikter. Jag skulle därför uppskatta om vi kan slippa föra debatten på ett sådant sätt att vi talar om att den ene eller den andre har en skrämmande människosyn.

Man ska ha respekt för de svårigheter som finns på det här området.

Vi kan klara detta, men vi kan inte göra det om vi öppnar för en i realiteten helt fri invandring, som – om jag förstår Annika Qarlssoon rätt – Centern egentligen vill. Det är nämligen det som det här skulle leda till.

Vi måste stå upp för den reglerade invandringen och för ordning och reda i politiken.

Anf. 32 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Nej, ministern missförstår mig, och det gör han säkerligen med flit. Att öppna möjligheterna för fler att göra ett spårbyte innebär inte att ta bort kraven på reglerad arbetsinvandring.

Om det ändå vore så lätt som ministern beskriver det för dem som får avslag att enkelt komma in på arbetsmarknaden och därefter söka arbetskraftstillstånd. Jag vet inte vilken arbetsmarknad som ministern lever med. Även om det nu är ett tryck i arbetsmarknaden, färre som går arbetslösa och fler som får ett jobb, kan vi inte tro att vi har en arbetsmarknad som bara sväljer alla. I så fall vore det inget bekymmer.

Men det blir en lite konstig debatt när man vill göra det till att vi vill ta bort all reglerad arbetskraftsinvandring, att det inte skulle ställas några krav i fråga om ett spårbyte. Det är klart att det fortfarande ska ställas krav. Det som jag vill utvidga är möjligheterna att öppna det tidsfönster som i dag sträcker till två veckor till att vara öppet längre. Men man ska också ha möjlighet att göra det här och inte bara från sitt hemland.

När asylskäl inte finns och man arbetar och försörjer sig och bidrar till landets välfärd ser jag inte möjligheten till ett spårbyte som ett hot mot systemet, utan det är i allra högsta grad en naturlig del av systemet med reglerad invandring.

Möjligheterna finns i dag, men de behöver ytterligare justeras. Det är vad jag önskar och frågar efter, det vill säga att utöka tiden och att låta det faktum varifrån man söker göra skillnad för människor av kött och blod och med drömmar om ett liv i Sverige.

Jag hävdar med bestämdhet att det i sig inte skulle slå omkull systemet med reglerad invandring.

Prot. 2015/16:101
29 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 33 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANS-SON (S):

Fru talman! Då måste jag ändå fråga: På vilket sätt skulle de två veckor som vi nu talar om utgöra ett problem? När man får ett avslag har man två veckor på sig att anmäla att man har jobbat i fyra månader och har en varaktig och seriös anställning, som kommer att gälla längre än i ett år med seriösa villkor. Varför skulle dessa två veckor vara ett bekymmer?

Den stora saken här är ju huruvida den som inte uppfyller kraven ska behöva åka hem för att söka från hemlandet. Den ventil som finns är att man uppfyller kraven på att ha jobbat i fyra månader och har en varaktig anställning. Annars får man åka hem och söka därifrån.

Hur vi än vrider och vänder på frågan kommer vi tillbaka till huruvida spårbytet ska vara ett undantag eller om det ska vara en del i en huvudregel. Skulle vi i det här läget utvidga dessa regler, som skapades av den förra borgerliga regeringen där Centern ingick, är jag rätt övertygad om att det skulle bli väldiga effekter. Det skulle innebära att de som får ett avslag kan utnyttja situationen och i stället för att åka hem kommer att vara kvar i Sverige. Det är ett bekymmer, särskilt om man börjar röra i de andra regelverken om varaktig anställning, kollektivavtalsnivå och så vidare. Det skulle nämligen skapa en stark effekt när det gäller att kvarbli i Sverige och också göra att antalet människor som skulle komma till Sverige skulle öka kraftigt.

Vi har tillräckligt med stora bekymmer redan nu med det regelverk och den situation som redan finns. Det skulle bli betydligt mycket värre om vi skulle gå den vägen som Centern vill att vi ska gå.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2015/16:553 om tillgängligheten till stridsflyget

Anf. 34 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Allan Widman har frågat mig vilka omedelbara åtgärder jag är beredd att vidta för att tillgängligheten till stridsflyget ska kunna vidmakthållas.

Försvarets materielverk, som är ansvarigt för underhållet av stridsflygplanen, har uppgivit att den uppkomna situationen inte är acceptabel och att man självklart tar anmärkningar från militära flyginspektionen på största allvar. Jag gör ingen annan bedömning i frågan än FMV.

Efter överföringen av flygverkstäderna från Försvarsmakten till FMV ankommer det på FMV att följa regelverket för militär luftfart, RML. Denna överföring av verksamhet från Försvarsmakten beslutades av den föregående regeringen i juni 2012.

FMV har haft i uppgift att uppvisa för militära flyginspektionen att den åtgärdsplan som togs fram av FMV i november 2015 också genomförs.

Åtgärdsplanen omfattar tydliggörande av delegeringar i arbetssätt och styrande dokument, kompletterande utbildning avseende RML och utökat granskningsansvar på ledningsnivå avseende tillståndspliktiga verksamheter enligt RML. FMV arbetar intensivt med att lösa uppgiften.

Jag vill i sammanhanget också påminna om att regeringen sedan tidigare har tillsatt en särskild utredare med uppgift att se över materiel- och logistikförsörjningen till Försvarmakten. Den uppgiften omfattar frågan om hur logistiktjänsterna – av vilka underhåll av stridsflygplan är en – ska organiseras utifrån kravet på ökad operativ förmåga i krigsförbanden.

Anf. 35 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Tack så mycket, försvarsministern, för svaret på min interpellation!

Bakgrunden till interpellationen är att för någon vecka sedan beslutade flygsäkerhetsinspektören att dra tillbaka flygverkstädernas tillstånd att utfärda underhållsintyg för stridsflyget. Detta ledde omedelbart till att ett antal stridsflyg inte kunde levereras ut till respektive divisioner och delta i den verksamhet som de är avsedda för.

Fru talman! Det är viktigt att komma ihåg att det här inte kom som någon blixtrån från en klar himmel. Flygsäkerhetsinspektören varnade redan för sex månader sedan att han skulle kunna komma att dra tillbaka tillståndet. Det är egentligen först när det är för sent och beslutet redan är fattat som FMV tycks ha tagit kritiken mot flygsäkerheten på stort allvar.

I går hade försvarsutskottet flyginspektören närvarande på sitt sammanträde. Han talade om intressekonflikter mellan å ena sidan Försvarets materielverks ledning och å andra sidan det regelverk som reglerar flygsäkerheten. Enkelt uttryckt handlar det om att ledningen för FMV vill ha leveranser och lägger ut beställningar och skapar ett tryck på flygverkstäderna som de inte kan hantera, åtminstone inte om det ska vara förenligt med reglerna om militär luftfart.

Detta gör att man frågar sig inte bara hur flygverkstäderna är organiserade och under vilken myndighets ledning de ska vara, utan också om vi har tillräcklig kapacitet på flygverkstäderna. För ett par år sedan lades en av de tre flygverkstäderna ned, nämligen den på F 17 i Kallinge. När vi nu ett par år senare märker att trycket på verkstäderna blir alldeles för högt måste frågan ställas: Har vi en för liten produktionskapacitet? Står den inte i paritet till det behov som flygvapnet har? Det hade varit intressant att höra om försvarsministern hade någon kommentar till den frågan.

Över huvud taget funderar man på hur logistiken och verksamheten inom FMV är riggad utifrån det som försvarsministern väljer att avsluta sitt svar med, nämligen: Är den riggad utifrån kravet på ökad operativ förmåga i krigsförbanden – det som är det enskilt viktigaste inriktningsbeslutet?

Har FMV tankat ned och tagit till sig den förändrade hotbild som Sverige i dag har och den förändrade försvarspolitiska inriktning som vi har fått? Även på den punkten, fru talman, skulle det vara intressant att höra om försvarsministern tror att det finns en resa kvar för försvarslogistiken att göra för att anpassa sig till det innehåll som finns inte minst i försvarsministerns eget inriktningsbeslut.

Anf. 36 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det är intressanta perspektiv och synpunkter som Allan Widman för fram. Det här är självklart realiteter som måste hanteras. Både jag och min statssekreterare har tagit den här problematiken på största allvar. Jag vet att man har jobbat intensivt också inom myndigheterna, som FMV, och fört dialog med flygsäkerhetsinspektören i de här frågorna.

Jag kan nu meddela att det i går kom uppgifter om att den militära flyginspektionen är överens med FMV om de åtgärder av olika art som vidtagits och att man kommer att lätta på restriktionerna för underhållsverksamheten. Det innebär att FMV återigen kan leverera flygplan till Försvarsmakten. Den akuta fasen ska därmed vara över.

Jag fick kl. 10.15 i dag, alldeles före den här interpellationsdebatten, ta del av ett beslut från flygsäkerhetsinspektör Anders Janson: Med referens till de redovisningar som FMV genomfört för FSI samt de genomförda åtgärderna och den handlingsplan som redovisats i en FMV-skrivelse anser FSI att organisationen vidtagit erforderliga korrigerande åtgärder med anledning av avvikelser 1 och 2 och upphäver tidigare beslut om tillfällig begränsning av organisationens befogenheter att utfärda underhållsintyg.

Det här innebär väl då att verksamheten åter ska vara fungerande. Jag tyckte att det var viktigt att kunna ge det beskedet i debatten, så det var bra att jag kunde få fram det före debatten.

Sedan vill jag påminna om att jag var ordförande i försvarsutskottet, vilket är Widmans nuvarande position, när det här hanterades 2012. I de diskussioner vi då förde om den här frågan underströk utskottet vikten av att en eventuell överföring av verksamheten till FMV eller annan huvudman inte skulle få leda till försämrad militär förmåga eller sänkta beredskapskrav. Det var vad utskottet levererade i det sammanhanget, och det är en uppfattning som jag inte har ändrat. Jag har samma ståndpunkt nu som jag hade då. Det är oerhört viktigt att FMV kommer till rätta med den här typen av problem och tar dem på största allvar.

Det genomförs nu en utredning av logistiktjänsterna, där underhållet av stridsflygplanen ingår. Detta ska organiseras utifrån kraven på ökad operativ förmåga i krigsförbanden. Det är ingen tillfällighet att den biten finns med i sammanhanget. Däremot är det väl lite tidigt för mig att sticka ut hakan och säga: Så här och så här blir det! Nej, utredaren får jobba klart.

Jag säger de här sakerna nu i debatten med Widman för att jag vill understryka att jag ser allvarligt och seriöst på den här frågan. Det är oerhört väsentligt att detta fungerar. Är det så att sådana här situationer uppstår är det nödvändigt att lösa dem. Vi ska inte ha den här typen av lägen, utan vi måste spänna bågen hårdare. Jag är i alla fall tillfreds med att jag 10.15 i dag fick beskedet att den situation vi hamnat i är löst.

Anf. 37 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Försvarsministerns besked är mycket välkommet. Det kommer inte som någon total överraskning för mig, eftersom vi redan i går kunde höra av flygsäkerhetsinspektör Anders Janson att en lösning var på gång. Det är gott att produktionen vid flygverkstäderna nu kommer igång igen och att det inte finns några akuta hot mot tillgängligheten till våra stridsflygplan. Jag är tacksam för detta.

Samtidigt tror jag inte att man i och med detta kan blåsa faran över, annat än rent tillfälligt. Jag kan konstatera att den process som ledde fram till att flygsäkerhetsinspektören drog in tillståndet varade i sex månader. Det är min bedömning att Försvarets materielverk inte tillräckligt tidigt tagit kritiken på tillräckligt stort allvar. Man måste nu skaffa sig någon form av "early warning system" och se till att FMV i ett mycket tidigare skede reagerar på den kritik som kommer.

Ja, det är korrekt – den logistikreform som förändrade huvudmannaskapet för flygverkstäderna och förflyttade dem från Försvarmakten till FMV beslutades under Alliansens regeringsperiod, dock utan att oppositionen vid det tillfället reserverade sig däremot. Men nu har vi den situation som vi har.

Jag ställde två frågor. Jag tyckte att jag delvis fick svar på den ena, som handlade om huruvida logistiken och Försvarets materielverk laddat ned den nya försvarspolitiska inriktningen, som prioriterar nationellt försvar av Sverige, eller om de fortfarande delvis lever kvar i det försvar som var inriktat på internationella insatser, vilket innebär helt andra och lägre krav på både tillgänglighet och beredskap.

Den fråga som jag inte fick besvarad och som jag hoppas att försvarsministern nu kan återkomma till handlade om den sammanlagda kapaciteten på flygverkstäderna. Vi tog bort en av de tre flygverkstäderna. Är det försvarsministerns bedömning att kapaciteten i dag är tillräcklig? Flygsäkerhetsinspektören konstaterar att det finns en intressekonflikt mellan å ena sidan FMV:s krav på leverans till Försvarmakten och å andra sidan de regelverk som gäller för flygsäkerheten. Jag vore tacksam om jag fick ett svar på den frågan, fru talman.

Anf. 38 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! När det gäller historieskrivningen vill jag markera att det vi förde en diskussion om i försvarsutskottet var villkoret för att ställa upp på den här typen av åtgärder. Det var då vi förde in att detta inte får leda till försämrad militär förmåga och sänkta beredskapskrav. Nu har vi att hantera det här, men jag kan garantera att vi inte har lidit av passivitet under den här tiden. Detta är en situation som helt enkelt måste lösas, och det har man gjort vad gäller den här biten.

Jag blåser inte någon fara över. Jag tycker nästan inte att man kan göra det i något avseende i dag, utan det dyker ständigt upp saker av de mest skilda slag, nästan varje dag. Det som har hänt visar vikten av att vi följer upp verksamheten och garanterar att det här håller långsiktigt, så att vi inte hamnar i den här typen av situationer. Det är klart att det är ett underlag för dialog med ansvariga myndigheter.

När det gäller frågan om fler verkstäder – det är förmodligen detta Widman syftar på – är det naturligtvis så att jag inte kan ställa mig och lova rakt av verkstadsanläggningar si eller så. Men kommer det synpunkter och frågor om kapacitet i förhållande till regelverk måste man värdera de bitarna och se hur man löser det. Exakt hur lösningen ska se ut och huruvida det här är ett kärnproblem får man återkomma till. Jag är inte ovetande om att den här typen av balans är en del av problematiken, men jag vill inte stå här och låsa mig för en exakt organisatorisk form för hur man ska jobba framöver.

Sedan måste man skilja på vad som är myndighetens roll och uppgift och vad som är politikens uppgift. Men för oss är det oerhört väsentligt att vi aldrig får ha någon tendens till försämrade militär förmåga eller sänkta beredskapskrav. Jag tar det som har hänt på största allvar. Det vet man också inom respektive myndighet.

Anf. 39 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! När det begav sig var det min bedömning att det var ett misstag att lägga ned flygverkstaden på F 17 i Kallinge i Ronneby och därigenom dra bort en tredjedel av vår kapacitet på det här området. Jag kallade vid det tillfället till mig företrädare för både FMV och flygvapnet och ställde en väldigt rak fråga: Kommer detta att fungera vid en nedläggning? Jag fick då ett tydligt besked från FMV: Ja, vi lovar att detta kommer att fungera. Flygvapnet svarade då: Med ett sådant löfte kan vi inte göra någonting annat än att lita på det beskedet.

Fru talman! Anledningen till att jag uppehåller mig vid detta är att det förekommer liknande löften också i en lång rad andra avseenden. Det gäller till exempel underhållet av flygmotorer, som jag och försvarsministern haft privilegiet att diskutera vid flera tillfällen i kammaren. Det ställs ut löften.

Jag tror, försvarsministern, att den tid då man blint litade på löfterna och med automatik lade dem till grund för de beslut som politiken fattade nog är förbi. Nu måste vi bättre "skrutinisera", kontrollera och följa upp de förändringar som sker också på tämligen låg nivå i myndigheterna.

Fru talman! Med detta vill jag tacka försvarsministern för debatten.

Anf. 40 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det är alltid viktigt att försöka ha ingångsvärdet realism i olika sammanhang. Jag har egentligen ingen annan uppfattning än Widman när det gäller att man alltid måste värdera det som sägs mot vad man tror är en verklighet.

Jag ska nu inte ställa ut vare sig det ena eller det andra i löftesväg mer än att jag inser att det är frågor som vi kontinuerligt måste jobba med. Vi kommer kontinuerligt att möta problem. Vi kommer att ha problem av ekonomisk art och av driftsmässig art. Det är sådant som myndigheterna kontinuerligt måste ta sig an. Så fungerar verkligheten.

Jag har ingen omedelbar lösning att presentera på problematiken mer än att man har löst ut den knut som nu var aktuell. Jag inser att det är saker som vi följer upp. FMV har väldigt tydligt klart för sig att det är någonting vi måste följa upp och jobba med.

Vi är naturligtvis också måna om att det fungerar framöver. Då måste man värdera balansen i kapacitet och regelverk. Det viktigaste är framför allt att i den tid vi nu lever i kan vi inte på grund av inre organisatoriska frågor ha problem med den militära förmågan eller beredskapskraven. Så får det inte vara.

Det är den politiska dimensionen i detta. Sedan måste myndigheterna jobba utifrån den plattformen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2015/16:557 om marinens ytstridsförmåga

Anf. 41 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Allan Widman har frågat mig om regeringen i närtid tänker bemyndiga Försvarets materielverk att beställa halvtidsmodifiering av två korvetter ur Gävleklassen och vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att ”kärnan i de sjögående förbanden” ska kunna vara sju korvetter.

I enlighet med den försvarspolitiska inriktningspropositionen ska marinens ytstridsförmåga säkerställas genom bland annat vidmakthållande av fem Visbykorvetter och halvtidsmodifiering av två korvetter av Gävleklass.

Jag kan konstatera att bibehållandet av sju korvetter är av stor betydelse och att Försvarmakten i sitt underlag till investeringsplan har planerat för en halvtidsmodifiering av två Göteborgskorvetter (HMS Gävle och HMS Sundsvall). Dessa korvetter kommer efter genomförda åtgärder att benämnas korvetter typ Gävle och vara operativt relevanta till mitten av 2020-talet. I investeringsplanen ingår även vidmakthållande av Visbykorvetterna. Det innebär att det sammantaget kommer att finnas sju operativa korvetter.

Regeringen tar löpande ställning till Försvarmaktens förslag till materielinvesteringar när beredningskravet i regeringsformen och förutsättningarna för ett för verksamheten bra beslut är uppfyllda. Försvarmakten arbetar med dessa frågor, och beredningen av ett beslutsunderlag pågår.

Anf. 42 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret. Det blir tydligt att försvarsmistern inte gärna vill exponera sig för granskningsanmälningar genom att inte följa det beredningskrav som finns i regeringsformen, och det har jag naturligtvis all respekt för. Vi måste uppfylla beredningskravet. Det är väl uppenbart att det emellanåt kan lägga hinder i vägen när det gäller olika beslut som ska fattas på det försvarspolitiska området.

Samtidigt kan man läsa i Försvarets forum, en tidning som är Försvarmaktens egen, att verksamheten med fartyget Jägaren, 44 år gammalt med 21 000 driftstimmar bakom sig, på västkusten nu avslutas utan att ersättas. Personalen som har tjänstgjort på Jägaren skingras nu i olika riktningar, bland annat till andra förband men också till det civila samhället och studier. När det gäller den typen av avvecklingar som ständigt pågår i det militära försvaret tycks inte beredningskravet vara något problem. De bereds och expedieras hela tiden.

Nu säger försvarsmistern, precis som det står i inriktningsbeslutet från förra sommaren, att det kommer att vara sju korvetter som utgör kärnan i de sjögående förbanden under försvarsbeslutsperioden. Jag kan bara konstatera att om det inte fattas ett beslut i närtid om halvtidsmodifiering av två korvetter är risken rätt stor att det inte vid något tillfälle under försvarsbeslutsperioden kommer att finnas sju korvetter i tjänst.

Det har skrivits en del i tidningarna de senaste veckorna om de fördyringar som uppstått när det gäller olika satsningar i inriktningsbeslutet. Det är inte utan att man får en känsla av att det nu pågår en sorts kontroll. Jag tjänstgjorde själv som befäl på granatkastarkompaniet på Kronobergs regemente på 80-talet. När man någon gång sköt fel med en granatkastare

kom skjutledaren på radion och sa: Kontroll! Då fick alla lämna sina granatkastarpjäser. Sedan gick en officer och visiterade varje vapen för sig för att utröna vad det var som hade gått fel.

När jag lyssnar på försvarsministern kommer jag inte ifrån en känsla av att det nu pågår kontroll inom Regeringskansliet, fru talman. Man vill från Finansdepartementets sida gå igenom alla de satsningar som nu har gjorts avseende ekonomiska felbedömningar innan man går vidare med beställningar och andra uppdrag. Är det på det sättet riskerar inte bara korvetterna att bli försenade. Då riskerar också mycket annat i inriktningspropositionen att inte bli realiserat.

Anf. 43 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag tror att man ska ha viss försiktighet innan man med bestämdhet säger: Så här ser de ekonomiska förutsättningarna exakt ut för olika försvarsmaterielprojekt. Vi vet inte slutsumman på de olika projekten förrän det är slutförhandlat i respektive projekt och förrän projekten är genomgångna helt och hållet och man utifrån det också gjort eventuella korrigeringar antingen i numerär eller i kvalitet eller att man i någon annan mening har gjort någon förändring. Det är först då man kan säga med exakthet hur ekonomin faller ut.

Det är ingenting som känns som någon stor överraskning. Jag sa redan på Sälenkonferensen att vi kommer att få diskussioner om prognoser om fördyringar och tidsförskjutningar. För mig är det ingenting som jag känner är speciellt överraskande eller särskilt konstigt. Även Widman vet att den typen av fenomen är någonting som har uppkommit och följt försvarets materielutveckling i alla år.

Det är heller inget konstigt att vi jobbar intensivt med de olika materielprojekten på Försvarsdepartementet. Jag förutsätter att det var så även under tidigare regeringar. Är det så att man inte har gjort så känns det väldigt märkligt. Vi får väl avvakta tills vi vet de exakta utfallen när det gäller olika materielprojekt innan vi är för bestämda i hur det kommer att sluta. Däremot är mycket på gång. Det är många leveranser som ligger i pipeline. Det är ett intensivt arbete för att förverkliga inriktningspropositionen.

När det gäller interpellationen som handlade om korvetterna delar jag uppfattningen – vi har kanske aldrig haft olika uppfattning – om vikten av att vi vidmakthåller ytstridsförmåga och fullföljer inriktningsbeslutet.

De projekt som det ska beslutas om under de kommande åren ingår i det budgetunderlag med tillhörande investeringsplan som Försvarsmakten kom in till Regeringskansliet med den 31 mars i år. Det är detta underlag vi jobbar med just nu, och det är själva investeringsplanen som det kommer att beslutas om i samband med budgetpropositionen 2017. Vi måste kunna jobba med det här under de sedvanliga och rimliga former som finns. Man får återkomma med resultatet av arbetet.

Vi för hela tiden en dialog från Försvarsdepartementet sida med Försvarsmakten i frågan. Om det från Försvarsmakten i närtid skulle inkomma en särskild framställan till regeringen om få genomföra halvtidsförlängande åtgärder på aktuella korvetter kommer denna framställan att hanteras enligt sedvanliga rutiner.

Jag har i mitt svar redogjort för att vår ambition är att klara ut det som inriktningspropositionen innebär och att vi jobbar så här med denna inriktning.

Anf. 44 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Det är nu snart ett år sedan inriktningsbeslutet fattades här i riksdagen. Det rörde bland annat halvtidsmodifieringen av två stycken korvetter. Jag kan konstatera att ingen beställning ännu har skett; i varje fall får jag ingen information från försvarsministern om att det skulle vara på något annat sätt.

Från det att man beställer en halvtidsmodifiering av ett så här pass stort fartyg till dess att det levereras tar det nästan tre år. Det innebär att om det inte blir ett beslut i närtid kommer kanske inte ens en av dessa två korvetter att vara färdiga före 2020 under denna inriktningsperiod. Med detta vill jag bara understryka den skyndsamhet som jag tror måste gälla om intentionerna i inriktningsbeslutet ska uppfyllas.

Det är alldeles korrekt att försvarsministern i januari månad i Sälen varnade för att mycket av det som var planerat och beslutat inte skulle falla ut exakt som vi hade föreställt oss när vi fattade riksdagsbeslutet. Han återkommer också rätt ofta till att man inte kan acceptera fördyringar, att man måste jobba med dem och att man måste påverka och ompröva.

Jag har all respekt för den inställningen, fru talman. Men när det kommer till just materielprojekten är den svenska staten nästan alltid uppbounden av avtal med privata rättssubjekt. Det innebär att de företag som ska leverera till Försvarsmakten har rätt att kräva betalning av staten. Om betalningen inte inkommer kan de ytterst gå till en domstol och kräva sin rätt. Därför är manöverutrymmet just när det gäller materielprojekt och avtal med privata företag väldigt begränsat.

Min oro är en oro som jag vet delas av försvarsmaktsledningen; de har uttryckt den bland annat i budgetunderlaget för 2017. Den gäller att man i slutändan inte kan påverka fördyringarna på materielsidan utan i stället får spara på det som är allra viktigast, nämligen övningar för och utbildning av våra soldater. Det är helt enkelt de enda kostnader som myndigheten själv kan påverka.

Om det blir fallet finns en risk för att det som är den främsta ambitionen i inriktningsbeslutet – att öka den operativa förmågan – går om intet.

Anf. 45 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Vi är nu inne på den fjärde månaden sedan inriktningsbeslutet började gälla. Det började alltså gälla den 1 januari. Den 1 maj, som är en bemärkelsedag i andra sammanhang och arbetarrörelsens dag, går vi in i den femte månaden. Det har alltså inte gått så oerhört lång tid sedan beslutet började gälla.

Jag kan dock säga att det pågår ett arbete med att förbereda materielbeställningar, och det är i detta arbete man har möjlighet att diskutera och påverka prisbilder och annat. Det är detta jag tycker har varit viktigt att försöka markera. I denna typ av processer ska man göra allt man kan för att påverka prisbilder. Det är också där man kan göra värderingar och fråga sig om man ska göra på något annat sätt och ändå kunna nå samma effekt som man hade tänkt sig från början. Det är denna typ av processer som vi arbetar med.

Vi har som ambition att återkomma i budgetpropositionen 2017. Vi kommer inte att vidta åtgärder förrän nödvändiga underlag i alla stycken har redovisats så att vi känner att vi har fast mark under fötterna. Förutom att jag ska genomföra ett beslut har jag att förhålla mig till kostnadsramar.

Om jag inte jobbade också utifrån kostnadsramshållande skulle jag inte fullfölja uppgiften. Jag måste jobba med dessa båda balanser.

Jag har all respekt för realiteter. Om man inte orkar med att ta i de problematiska bitarna så att man i alla fall kan få bukt med befarade kostnadsutvecklingar så långt som möjligt och dessutom försöker se till att ramen hålls tycker jag att man har hamnat i en problematisk situation.

När jag följer den aktuella debatten tänker jag ibland: Alla de som deltar i debatten och skriver artiklar om det ena och det andra och talar med den ena och den andra som säger att det blir dyrare – hur skulle det bli om det var de som höll i det här? Skulle vi ha en kostnadsexplosion som var fruktansvärd? Skulle de inte ens en gång försöka hålla emot? Skulle de inte ens en gång försöka värdera det hela och tänka att det går att göra på ett annat sätt? Skulle de inte ta något ansvar för pengarna? Man får också se till den saken när man funderar på den allmänna debatt som förs om ekonomin.

Detta kommer vi att ha möjlighet att återkomma till många gånger. Det här kommer inte att vara sista gången det debatteras. Vi kommer att ha oändliga möjligheter att utbyta synpunkter på alla detaljer i hela den svåra och komplexa materiefrågan.

Jag vill bara påminna om en sak. I inriktningspropositionen och i Försvarsberedningens arbete sa vi att vi skulle göra en utredning av det vi då kallade för materielberget. Det gäller hela den framtida jätteutmaningen inom i stort sett samtliga materielslag inom Försvarsmakten. Denna utredning kommer vi att tillsätta, och den ska prestera ett underlag som ska tillföras nästa försvarsberedning. Syftet var att underlätta för Försvarsberedningen så att de skulle ha ett så stabilt material som möjligt att stå på när de tar sig an denna svåra uppgift. När detta presenteras inför regeringen ska det vara så genomarbetat som det är möjligt att få det.

Anf. 46 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Det är ingen ny historia att det fattas ett försvarsbeslut där man sätter upp ett antal olika målsättningar och att man en kort tid efter det att beslutet har trätt i kraft märker att pengarna inte räcker till uppgifterna.

Peter Hultqvist vet att jag under den tid jag deltog i försvarsförhandlingarna för Liberalernas räkning förra året varnade gång på gång för detta fenomen: Alla och envar, både inom myndigheterna och på den politiska nivån, försöker trycka in så mycket som möjligt i försvarsbeslutet utan att man anvisar motsvarande finansiering.

Vi kan konstatera, fru talman, att Försvarsmakten gjorde bedömningen att man behövde 17 miljarder. Man fick lite drygt hälften av detta, 10,2 miljarder. Nu säger försvarsministern att det kommer att finnas ett oändligt antal tillfällen att diskutera felplaneringar och eventuella fördyringar de kommande åren. Jag delar verkligen den uppfattningen. Men jag tror att när alla dessa diskussioner är färdiga kommer vi fram till den slutsats som vi alltid brukar komma fram till, nämligen att politiken kunde ställa upp uppgifterna, men vi kunde inte ge erforderlig finansiering.

Anf. 47 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det var inte riktigt så enkelt i förhandlingarna som Widman säger. När diskussionerna om de 17 miljarderna fördes var det specificerat på olika typer av materielprojekt ända upp till de 17 miljarderna. Det vi tog bort var specifika saker kopplade till direkta materielprojekt

Den här problematiken bygger närmast på att vi skulle ha haft en buffert inlagd i det här – det låter som det när man hör på Widman. Det var inte riktigt så som diskussionen fördes, utan det var specifika projekt som plockades ut. Sedan lades en ram. Den utgick från vad Försvarsmakten ansågs behöva för respektive projekt. Det var noga och detaljerat resonerat kring det.

Jag är inte beredd att gå i god för diskussioner om felplanering och felaktiga bedömningar och så vidare, utan jag vill se det så här: Vi har tagit ett riksdagsbeslut som innehåller en lång rad parametrar. Vi ska försöka uppfylla det riksdagsbeslutet. Vi för alltså kontinuerligt diskussioner i det syftet och med den inriktningen.

Min ambition är att leverera ökad militär förmåga på olika sätt och i olika varianter. Då får vi väl bedöma sedan när vi har mer konkreta underlag att ta ställning till vad vi gör i specifika situationer om de uppkommer. Men jag tycker att det är för tidigt att ha alltför bestämda uppfattningar om vad det ena och det andra betyder i dagsläget.

Sedan gäller en del av den debatt som förs i dag kostnader som faller ut under nästkommande försvarsbeslutsperiod och inte innevarande period, alltså inte under denna försvarsbeslutsperiod. Det är viktigt att ha det med sig också när man bedömer dagens debatt och dagens förutsättningar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:570 om exportansträngningar för det svenska artillerisystemet Archer

Anf. 48 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Allan Widman har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att BAE Systems ska offerera Archer till Danmark.

Det danska försvarsministeriets inköpsorganisation DALO har inom ramen för sin upphandling av nytt artillerisystem inhämtat och utvärderat offerter från sju olika leverantörer, däribland BAE Systems. Fem av dessa har nu gått vidare för fortsatt utvärdering. BAE Systems artillerisystem Archer är inte ett av de fem system som gått vidare varav följer att Archer inte längre är aktuellt för export till Danmark.

Anf. 49 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Tack, försvarsministern, för svaret på min interpellation! Det är alldeles korrekt att utifrån ett upphandlingsperspektiv just nu är Archer inte aktuellt för Danmark. Men min interpellation involverar de 24 pjäser som Norge tidigare beställde och som man nu har hävt sitt avtal angående och vill lämna tillbaka till Sverige. De här 24 pjäserna kommer av allt att döma att vara ett ansvar för den svenska staten och kommer att tas över av den svenska staten. De utgör, åtminstone med den planering

som finns i inriktningsbeslutet, något av överskottsmateriel för ögonblicket.

Försvarsministern säger att BAE inte längre är aktuella med Archer i upphandlingen. Men det här med upphandling är inte enda vägen att sälja försvarsmateriel till andra länder. Sverige har en lång tradition av så kallad government to government, där svenska staten säljer överflödiga materiel till en annan stat. Detta har vi gjort i Tjeckien med stridsflygplan, i Ungern och Thailand med JAS Gripen och Singapore med ubåtar. Alla de här affärerna, fru talman, har varit second hand-affärer med överflödiga svensk försvarsmateriel.

Vi har ju, inte minst genom försvarsministerns försorg, ett bilateralt och viktigt samarbete med Danmark sedan några månader tillbaka. Det borde inte vara omöjligt för honom och för regeringen att med kraft försöka peka på alternativet att överta överflödiga svenska artilleripjäser som ett alternativ till den nu pågående upphandlingen.

Anf. 50 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag försöker svara på exakt det som stod i frågan som handlade om vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att BAE Systems ska offerera denna pjäs till Danmark. Det var det jag svarade på. De har alltså offererat och blivit bedömda. Jag utgick alltså från Widmans egen formulering när jag formulerade svaret.

Vi börjar närma oss en punkt när jag funderar på vad jag egentligen ska berätta när det gäller vilka resonemang som har förts i olika sammanhang, för det är ju en motpart inblandad. Jag är inte främmande för government to government-affärer. Det är ingenting som utgör ett principiellt hinder i något sammanhang. Man kan tänka sig arrangemang där man hittar en typ av uppgörelser där man säger att vi köper det här och ni köper det här. Det ska naturligtvis finnas med när man gör den här typen av bedömningar av hur man kan göra en affär med de här pjäserna.

Det jag kan säga är att vi har kontakter med flera länder. Vi jobbar i förhållande till flera länder och försöker marknadsföra de här pjäserna på ett bra sätt. Här är industrin naturligtvis också aktiv. Det finns en respekt för det här systemet; det märker jag i de relationer jag har.

Jag ska inte gå igenom alla detaljer nu, men det är ett system med mycket stark eldkraft. Det är ett effektivt system. Sedan är det klart att det finns en kostnadsbit kopplad till det här.

Jag ska återkomma så småningom när vi är klara med den förhandling som sker med Norge. Då får jag återkomma till vad den innebär och vilka olika juridiska parametrar och balanspunkter och bedömningar som fanns i det sammanhanget. Men vi är inte där än.

Widman kan vara förvissad om att vi jobbar intensivt med den här frågan. Vi har tagit kontakt med flera länder. Vi jobbar ihop med industrin och försöker hitta en lösning på den här situationen. Men jag tror inte att jag ska gå in i detalj här i kammaren på exakt på vilket sätt vi jobbar.

Anf. 51 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Jag kan ha viss förståelse för att allt inte kan dryftas i en talarstol i vår kammare här i riksdagen. Samtidigt vill jag minnas att försvarsministern under hösten när han vid ett tillfälle besökte försvarsutskot-

Prot. 2015/16:101

29 april

Svar på
interpellationer

tet sa att de förhandlingar som pågick om de 24 avbeställda norska Archerpjäserna skulle vara klara vid juletid. Det var det besked som utskottet då fick.

Nu har julen både kommit och försvunnit bakom oss, fru talman, och försvarsministern säger att det fortfarande pågår förhandlingar om vad som ska hända med de här 24 övertaliga pjäserna. Vi ser med spänning fram emot dels hur man reglerar sina förhållanden med Norge, dels huruvida de här pjäserna kan få avsättning någon annanstans.

Jag vill peka på att det positiva med government to government är att prisbilden är mycket flexibel. När försvarsmaterielen är övertalig i det svenska försvaret, vilket den är enligt inriktningspropositionens planering, kan man också ibland sälja mycket billigt. Danmark är ett rationellt land som har gjort sig känt för att söka just kostnadseffektiva lösningar, och jag pekar här på en möjlighet för försvarsministern att kunna marknadsföra den svenska artilleripjäsen mot Danmark.

Det finns dessutom, ska man säga, uppenbara fördelar om de nordiska länderna, inklusive Danmark, i större utsträckning kan välja samma förbandsbestämmande materiel. Det kommer att underlätta vårt övningsarbete, och det kommer att underlätta samarbete i scenarier bortom fredstida förhållanden, som försvarsministern brukar beteckna det.

Anf. 52 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag delar grundinställningen att det naturligtvis skulle finnas fördelar om man kunde använda samma försvarsmateriel i ett nordiskt perspektiv. Den erfarenhet man får är att det är enklare att samarbeta om väldigt mycket annat, till exempel övningsverksamhet, informationsfrågor och olika typer av hantering. Däremot är just materielsidan betydligt krångligare. Det har vi flera exempel på i närtid.

Om jag ska göra en uppriktig bedömning efter det här danska beskedet om hur de tänker gå vidare med artillerisystem tror jag att det är svårt att komma fram i Danmark. Jag måste ta det som de säger i sina utvärderingar på allvar.

Skulle det finnas vägar in på något annat sätt är vi naturligtvis öppna för det. Men jag vill peka på att det inte är alldeles enkelt att gå runt realiteten.

När det gäller den diskussion vi hade i utskottet är det väl riktigt som Allan Widman säger att vi hade ambitionen att vara klara till jul. Men sedan fanns det en utestående fråga som visade sig lite svårare än vi hade trott. Det är den som har dragit ut på tiden, och den handlar om en del pengar, naturligtvis. Om vi skulle kunna få loss ytterligare ekonomiska medel mot att det tar lite längre tid är det något jag tror att utskottet har fördragsamhet med.

När det gäller Norge vill jag säga att detta att lösa ut själva avtalet och det som sammanhänger med det är en sak, men försäljningsdelen är en annan sak. Detta får man dela upp. Men vi jobbar intensivt med den frågan. Det finns ingen budget i svensk försvarsmakt för dessa 24 pjäser. Det alternativ vi jobbar med är att få dem försålda till annat land.

Anf. 53 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Nu tycker jag att det var försvarsministern som plötsligt blev lite vekmodig när det gäller möjligheten att sälja försvarsmateriel till Danmark.

Det är förvisso sant när vi tittar på de stora plattformarna, oavsett om det handlar om stridsflyg, helikoptrar eller ubåtar, att de nordiska länderna har valt att gå helt egna, individuella vägar. Men det faktum att någonting är svårt kan inte göra att man ger upp hoppet. Det bör vara det sista som överger oss människor, enligt några visdomsord.

Jag vill understryka för försvarsministern att mina kontakter med dansk försvarspolitik genom åren nog har bekräftat bilden av ett land som söker mycket kostnadseffektiva och snabba lösningar. Jag tror inte heller att Danmark, oaktat landets säkerhetspolitiska inriktning, som ju delvis skiljer sig från Sveriges, har något emot att materielen inom respektive försvarsmakt blir mer kompatibel de nordiska länderna emellan eller att man till och med väljer samma materiel.

Tappa inte sugen, försvarsministern, utan jobba på med Danmark på samma ambitiösa sätt som jag är övertygad om att försvarsministern kommer att jobba på när det gäller att hålla kostnadsramarna för inriktningsbeslutet. Jag kan försäkra försvarsministern om att utskottet är berett att vänta mycket tålmodigt på besked om Archer för det fall det kan leda till en minskad ekonomisk skada för Sverige och för Sveriges försvar.

Anf. 54 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag är nog inte vare sig vekmodig, undfallande eller något annat. Jag ville bara understryka det man har sagt i sin egen utvärdering, att artillerisystemet Archer tyvärr inte hör till de fem system som man har gått vidare med från den danska inköpsorganisationens sida. Man ska ha med sig det måttet av realism när man funderar på dessa frågor, så att man inte målar upp scenarier där detta framstår som betydligt enklare än det är. Det var egentligen bara det jag ville ha sagt i sammanhanget.

Jag är naturligtvis glad för alla positiva tillrop i det här krångliga och svåra arbetet och får väl med det tacka för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:548 om LSS-utredningen

Anf. 55 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Carina Herrstedt har frågat mig när utredningen om LSS ska starta, när jag avser att presentera direktiven för utredningen som jag tidigare flaggat för ska komma och om det är min avsikt att ifrågasätta LSS, som är en rättighetslag, och kompromissa med LSS-reformens intentioner med det uttalade syftet att spara pengar. LSS betyder för övrigt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Jag har tidigare aviserat att en översyn ska genomföras av LSS och av assistansersättningen enligt socialförsäkringsbalken. Det pågår för närvarande ett intensivt beredningsarbete med direktiv till en sådan utredning

inom Regeringskansliet. När detta arbete inom kort är avslutat kommer direktiven för utredningen att beslutas.

Det är mer än 20 år sedan LSS och assistansersättning infördes. Denna reform har på avgörande sätt förbättrat levnadsvillkoren för många flickor, pojkar, kvinnor och män med omfattande funktionsnedsättningar. Lagarna har möjliggjort ökat självbestämmande och skapat förutsättningar för ett mer självständigt liv för personer med omfattande funktionsnedsättningar.

Jag vill här ta tillfället i akt att påpeka att det är angeläget för mig och för regeringen att värna dessa reformer.

Det finns dock problem i LSS och assistansersättningen som gör att en översyn av lagstiftningen behövs. Det rör bland annat kostnadsutvecklingen och bristfällig lagstiftning inom assistansersättningen, resursfördelning mellan de kvinnor och män som får assistansersättning och dem som beviljas andra insatser. Vidare rör det insyn i utförandet av personlig assistans för dem som beviljas assistansersättning samt rättssäkerhet, likvärdighet och kvalitet i insatserna. Det finns också avgörande skillnader när det gäller tillgången till och omfattningen av insatser mellan flickor och pojkar, kvinnor och män.

Ett av syftena med översynen är att modernisera lagstiftningen och få till stånd en större träffsäkerhet, helhetssyn och mångfald i de stödsatser lagstiftningen omfattar. De senaste tio åren har kostnaderna för assistansersättning fördubblats, samtidigt som antalet personer som får assistansersättning inte alls ökat i samma utsträckning. Det är nödvändigt att bryta denna kostnadsutveckling och skapa ett långsiktigt hållbart ekonomiskt ersättningssystem. Det är självklart för mig att välfärd får kosta. Samtidigt ska alla i vårt land känna sig trygga med att pengarna i vår skattefinansierade välfärd används på ett ändamålsenligt sätt.

Anf. 56 CARINA HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Jag har länge efterlyst en översyn av LSS och dess tillämpning, och jag är inte ensam om detta. Regeringen har dessutom gjort ett tillkännagivande om detta, så det finns ingen direkt enighet i frågan.

Jag har motionerat om detta sedan jag kom in i riksdagen 2010, då jag menar att lagen inte längre tillämpas på det sätt som från början var tänkt. Mitt främsta fokus har legat på behovsbedömningen och hur den tillämpas men också på avskaffandet av tvåårsregeln för vissa grupper.

Svaret jag har fått har sedan 2010 genomgående varit att en översyn är på gång, att Försäkringskassan eller någon annan myndighet har fått någon form av uppdrag. I det senaste betänkandet avstyrktes vår motion än en gång, med svaret att Försäkringskassan nyligen hade fått ett uppdrag att redovisa åtgärder. Det handlar då främst om bättre kontroll och om en mer rättssäker hantering av assistansersättningen. Det handlar om att minska riskerna för felaktiga utbetalningar och överutnyttjande och om åtgärder som kan minska regionala skillnader relaterat till Försäkringskassans handläggning.

Jag är själv personlig assistent i grunden, så jag har sett behovet av personlig assistans. Men jag har också sett oron bland dem som nyttjar det. Det finns många där ute, både anhöriga och personer med behov, som är djupt oroade över att en översyn nu främst verkar handla om att försöka få ned kostnaderna snarare än om att se över bedömningssystemet. Det är

personer som är oroadade över att de inte längre kan få den hjälp de behöver för att känna delaktighet i samhället eller ha en skälig levnadsnivå. Allt de får till svar i dag är att så snart beredningen av direktiven är avslutat kommer arbetet igång.

Vad innebär detta konkret i tid? Bli det före sommaren eller före årsskiftet? Blir det ens denna mandatperiod? Inte ens en tidsram mellan tummen och pekfingeret kan statsrådet ge besked om här i dag.

Nu lade förvisso statsrådet till orden ”inom kort”. Det kan vara intressant att veta vad det innebär. Det är faktiskt många som undrar om detta är en så het potatis att regeringen mer eller mindre medvetet drar ut på tiden och inväntar en ny regering, troligen en borgerlig, som ska ta tag i detta. Då undrar man om dagens regering inte är redo och inte vågar ta tag i detta av rädsla för att fatta ett ganska obehagligt beslut.

Jag håller med om att det finns problem inom LSS och assistansersättningen som gör att en översyn av lagstiftningen de facto behövs. Jag anser dock att det sätt som statsrådet svarar på väcker oro. Hon framför att översynen rör bland annat kostnadsutvecklingen och bristfällig lagstiftning inom assistansersättningen och: De senaste tio åren har kostnaderna för assistansersättningen fördubblats samtidigt som antalet personer som får assistansersättning inte har ökat i samma utsträckning, och därför är det nödvändigt att bryta kostnadsutvecklingen.

Detta visar, menar jag, att man redan från början har en felaktig målsättning med översynen. Att från början endast ha statens perspektiv och behovet av att spara in på kostnaderna som enda perspektiv menar jag blir fel. Är inte syftet med att se över LSS-reformen att man ska se hur den fyller de mål som sattes upp från början och hur man kan göra detta bättre och effektivare?

Det kan finnas andra anledningar att se över LSS. Huruvida det är fallet är en utmärkt fråga att ta upp i en översyn. Att däremot från början ha det uttalade syftet att man ska dra ned på kostnaderna är att börja med svaret innan man ens har definierat de mest relevanta frågorna.

Anf. 57 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Det här är en mycket angelägen debatt. Jag vet att ledamoten har en bakgrund med att arbeta med de här frågorna. Det tycker jag gör det ännu intressantare, för det är en komplex lagstiftning. Det är samhällets allra mest utsatta som har behov av den här reformen. Det var också därför den kom till.

Vi vill verkligen värna de ingångsvärden och utgångspunkter som LSS-reformen har. En regering måste dock ha kontroll över hur olika frågor utvecklar sig. I det här fallet är det anmärkningsvärt, får man nog lov att säga, att kostnaderna i reformen, som ska gå till de mest utsatta, utvecklade sig till en viss nivå de första tio åren. Ungefär 14 000 personer trädde in i reformen. Sedan fördubblades kostnaderna de senaste tio åren då endast ungefär 2 000 personer ytterligare trädde in i reformen.

Vi har inte ett bra svar på det. Jag tycker att en regering måste ha det. Vi försöker skaffa oss den kontrollen och det svaret för att säkerställa att medlen faktiskt går till dem som behöver och har rätt till det här, för det är en rättighetslagstiftning.

Vi har nära samråd med organisationer i den här frågan. Det är en kontroversiell fråga. Men jag uppfattar att de flesta organisationer som vi dagligen talar med förstår det som regeringen säger, även om det finns väldigt mycket synpunkter och, som ledamoten påpekar, också oro. Därför vill jag komma fram med de här direktiven. Jag hoppas att de kommer fram före sommaren. Det kommer jag att verka för. Det tycker jag själv är väldigt viktigt.

Det är flera aspekter som vi vill ta upp. Det är helt enkelt: Hur fungerar reformen i dag, i det samhälle vi i dag lever i? Och det är andra aspekter som vi också vill titta på. Vissa organisationsföreträdare tycker att det är jättebra att familjer kan ha rollen som personliga assistenter. Andra tycker att det låser in. Vissa organisationsföreträdare tycker att andra åtgärder som finns i LSS, som inte är assistansen, döljs lite bakom assistansen – det kan till exempel gälla ledsagning. Åtminstone tycker de inte att de får det som de har rätt till. Det gäller för övrigt även assistansen. Jag får höra av många att de tycker att de borde ha rätt till assistans. De får det inte trots att kostnadsutvecklingen ser ut som den gör. Ytterligare en aspekt, som jag också nämnde i svaret, handlar om jämställdhetsperspektivet. Vi vet att män får mer personlig assistans än kvinnor. Man vet inte riktigt varför det är så.

Allt det här föranleder oss att se över reformen.

Anf. 58 CARINA HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Tack för beskedet om före sommaren! Jag tror att det gläder många.

Statsrådet säger att hon vill ha svar på frågor innan direktivet kommer på plats. Jag kan hålla med om att det kan vara bra. Då kommer jag osökt in på frågan angående det direktiv som Försäkringskassan redan har fått, innan man har fått svar på de här frågorna. Det står att Försäkringskassan ska bidra till att bryta utvecklingen av antalet timmar inom assistansersättningen.

Här har man gått ut och gjort någonting innan man har fått svar på frågor. Vi har fått indikationer från representanter inom vissa funktionshindersonsorganisationer på att dessa direktiv har lett till att personer som egentligen har ett ökat behov i dag inte vågar söka för det ökade behovet av rädsla för att få färre timmar i grunden. De är rädda att de då ska få färre timmar än vad de är berättigade till i dag. Det får absurda effekter för de personer som verkligen har ett ökat behov men som inte vågar söka för det.

Statsrådet verkar inte heller i de debatter eller intervjuer jag har läst kunna ge några klara besked om hur det är tänkt att Försäkringskassan ska lyckas få ned de ökade kostnaderna. Handlar det om att de som redan i dag har assistans ska få färre timmar? Handlar det om att de som gör nyansökningar inte ska beviljas det antal timmar som de de facto är berättigade till eller har behov av? För mig blir detta en tydlig signalpolitik om att pengar går före behovet.

En av anledningarna till att timmarna kan ha ökat kan vara att allt fler blir äldre och att det i och med det också blir ett ökat behov. Vi har i dag en bättre sjukvård som gör att personer som kanske tidigare skulle ha avlidit av en stroke eller liknande klarar sig men får ett ökat behov av assistans för att klara sin vardag.

Det är ganska intressant att veta: Hur är det tänkt att direktiven till Försäkringskassan ska kunna upprätthållas? Hur ska Försäkringskassan lyckas få ned antalet timmar?

Statsrådet pratar också om en ändamålsenlig användning av skattepengarna. Jag tycker att det är positivt att alla ska ha rätt till den skattefinansierade välfärden. Det ställer jag mig till hundra procent bakom. Där emot kanske vi skiljer oss lite i fråga om vad vi menar med ändamålsenligt. Jag håller med om att skatterna ska gå till sådant, men frågan är vad skattebetalarna har förväntat sig av sin inbetalda skatt. Handlar det inte just om att upprätthålla en god välfärd? Detta till trots tvingas många skattebetalare i dag se hur välfärden sakta men säkert tyvärr nedmonteras men att det inom vissa områden verkar finnas obegränsat med resurser.

Det kan till exempel inte anses ändamålsenligt att personer som uppehåller sig illegalt i Sverige får tandvård för 50 kronor medan våra äldre får betala fullt pris och därför tvingas avstå. Det vore intressant att veta vad Åsa Regnér menar när hon säger ”ändamålsenligt” i detta sammanhang.

Vi förutsätter såklart att det innebär att de som har behov av LSS också ska få det och att inte kostnadsperspektivet ska komma i främsta rummet. Det finns som bekant många andra kostnader som staten skulle kunna spara in på i stället.

Det skulle vara intressant att veta hur Försäkringskassan ska kunna uppnå detta och vad som avses med ”ändamålsenligt” i detta sammanhang.

Anf. 59 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Ja, ”ändamålsenligt” handlar helt enkelt om att pengarna ska gå till det ändamål det var tänkt. Vi vill vara säkra på att den här rättighetslagstiftningen går till just de rättigheter som lagen bidrar till att genomföra. Vi vill till exempel inte att pengar ska gå till oseriösa företag. Vi vill ha bättre kontroll på det.

Försäkringskassans chef uttalade sig i helgen och berättade en del om vilka tankar hon har om vad Försäkringskassan kan göra ytterligare. Dessutom inför man efterskottsbetalningar när det gäller den här insatsen.

Tidigare talade Carina Herrstedt om vad regeringar har gjort sedan 2010. Jag har bara inflytande över vad regeringen har gjort sedan 2013. Men jag kan notera att den tidigare regeringen inte gjorde någonting åt den här frågan och dess utveckling, trots att jag inte har fått någon uppgift om att den tidigare regeringen förstod vad som dolde sig bakom den kraftiga kostnadsutvecklingen.

När det handlar om att stödja välfärdsinsatser var det dessutom så att den enda gången som Sverigedemokraterna hade en möjlighet till inflytande över detta röstade de emot regeringens budget, som kraftigt hade förstärkt välfärden, till exempel med 2 miljarder till äldreomsorg.

Trots att ni hade sagt i valrörelsen att ni stod på de äldres sida röstade ni alltså emot regeringens budget som nu, när den är genomförd, verkligen på ett väldigt ändamålsenligt sätt förstärker välfärden och äldreomsorgen med fler händer och fler kunniga personer.

Anf. 60 CARINA HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Åsa Regnér säger att Sverigedemokraterna röstade emot regeringens budget. Jag vill framhålla att så egentligen inte var fallet. Vi

röstade för vår budget, som innebar satsningar för de äldre. Det är en väsentlig skillnad, och det är så det går till här i kammaren.

Åsa Regnér säger också att den tidigare regeringen inte gjorde någonting. Med det sagt hoppas jag att statsrådet förstår min frustration och brukarnas frustration – de som verkligen är i behov av detta och som säkert har hört ända sedan före 2010 att någonting är på gång och att någonting ska göras.

Samtidigt väcker den här översynen fler frågor än vad den besvarar och skapar stor oro bland de organisationer man har varit ute och pratat med. Som jag sa tidigare finns det alltså en stor oro för att söka ett ökat antal timmar av rädsla för att tvärtom få färre timmar. Det är ingen utveckling som vi vill ha.

Detta regleringsbrev som Försäkringskassan har fått om att minska kostnaden för antalet timmar skapar alltså en jättestor oro bland dem som är i behov av assistans.

Som jag sa väcker detta fler frågor än det besvarar, och därför är det väldigt olyckligt när man säger att man vill ha svar på frågor innan man ger direktiv, fast man faktiskt går händelserna i förväg. Det har framkommit stark kritik mot den här uppmaningen till Försäkringskassan. Bland annat säger någon att det innebär att regeringen säger att nuvarande lagstiftning inte gäller och menar att det liknar ministerstyre. Någon nationalekonom säger att regeringen gör sig till domare över lagstiftningen, och tidigare chefsjurist på Försäkringskassan säger att regeringen åsidosätter lagstiftningen. Detta är anmärkningsvärt.

Anf. 61 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Tack, Carina Herrstedt, för den här debatten om en väldigt angelägen fråga!

Jag vill avslutningsvis säga att det Försäkringskassan ska göra är att bidra till att bryta den kraftiga ökningen av timmar, ingenting annat. Det är inte att sätta sig över lagen.

Jag förstår verkligen att personer som behöver den här reformen, som lever med assistans eller som ansöker om det, känner stor oro. Det är verkligen en fråga som jag tar på allvar, och därför vill jag att de här besluten ska tas så snart som möjligt. Vi har en tät dialog med representanter från organisationerna, och det är väldigt viktigt för mig. Så kommer vi också att fortsätta arbeta.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2015/16:555 om placering i familjehem

Anf. 62 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Johan Hultberg har frågat mig om jag avser att ta initiativ till en översyn av socialtjänstlagen och vid en sådan översyn särskilt utreda hur onödigt dubbelarbete kan undvikas. Johan Hultberg har också frågat om jag är beredd att se över socialtjänstlagen i syfte att ge större möjligheter till andra aktörer än kommunernas socialnämnder att utreda och bedöma familjehem.

Regeringen bereder för närvarande frågan om en översyn av socialtjänstlagen. Jag får återkomma i frågan längre fram.

Vad gäller frågan om onödigt dubbelarbete är min inställning att det så långt möjligt ska undvikas. Det kan utifrån se ut som om det är frågan om onödigt dubbelarbete att en kommun måste göra en egen bedömning av ett familjehem som redan är utrett av annan kommun. Det är dock den placerande kommunen som är ansvarig för sin utredning av familjehemmet. Delar av en nyligen gjord utredning av en annan kommun kan användas, men varje placerande kommun ansvarar för att utreda sina tilltänkta familjehem. Det är en viktig del i att stärka barnens trygghet och säkerhet.

För att besvara Johan Hultbergs andra fråga vill jag börja med att understryka att utredningen av tilltänkta familjehem är ett viktigt redskap i arbetet med att tillförsäkra placerade barn och unga en bra och god vård. Socialnämnden får inte fatta beslut om vård i ett familjehem utan att förhållandena i det enskilda hemmet är utredda av en socialnämnd. En utredande socialnämnd har dock möjlighet att anlita uppdragstagare som är fysiska personer och som knyts till nämnden på ett sådant sätt att de kan anses delta i nämndens verksamhet för att utföra utredningen. En sådan uppdragstagare står under nämndens arbetsledning och utför arbetsuppgifter som normalt ankommer på en anställd. Grundläggande bestämmelser som de om sekretess, tjänstefelsansvar och tillsyn blir därmed tillämpliga beträffande det arbete som utförs.

Frågan om att låta privata rättssubjekt genomföra utredningar i socialtjänsten berörs i regeringens proposition 2006/07:129 *Utveckling av den sociala barn- och ungdomsvården m.m.* Där diskuteras bland annat förutsättningarna för privata rättssubjekt att genomföra familjehemsutredningar i vissa olika situationer. Den dåvarande regeringen uttalade bland annat följande:

”Det är viktigt att de hem som kan komma ifråga för stadigvarande vård och fostran av barn efter medgivande från socialnämnden eller beslut om vård blir utredda. Att utredningarna är fullständiga och rättvisande krävs för att barn skall få en så bra och trygg uppväxtmiljö som möjligt. Det är därför enligt regeringens mening särskilt angeläget att det inte föreligger några tveksamheter beträffande utredningsansvaret för hemmen.

Det skulle leda till gränsdragningsproblem och tillämpningssvårigheter att behandla situationen där ett hems allmänna lämplighet utreds annorlunda än situationen där ett hems lämplighet att ta emot ett visst barn utreds. Utredningarna bör därför inte i någotdera fallet kunna utföras av någon annan aktör än en socialnämnd.”

Jag instämmer i detta ställningstagande och ser inget behov av att ta upp frågan till ny utredning.

Anf. 63 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Trycket på socialtjänsten är väldigt, väldigt stort. Det trycket har av en lång rad orsaker successivt skruvats upp under en lång rad år, men på senare år har läget blivit i det närmaste akut på grund av det väldigt stora flyktningmottagande som vi haft i Sverige och som vi alltjämt har.

I fjol slogs alla tidigare rekord när över 162 000 asylsökande kom till Sverige och av dem över 35 000 just ensamkommande barn. Detta har

verkligen satt socialtjänsten på prov men också hela vårt samhälle och alla våra samhällsfunktioner.

Den stora utmaning vi nu står inför handlar även väldigt mycket om att försöka integrera alla dessa människor som kommer till Sverige, att snabbt få människor att inte bara komma till Sverige utan också komma i egen försörjning. Jag är i grunden väldigt bekymrad, fru talman, över att regeringen inte tar dessa utmaningar på tillräckligt stort allvar. Jag har konstaterat att statsministern de senaste dagarna har tonat ned utmaningen med att skapa fler enkla jobb för nyanlända, vilket jag tycker är väldigt bekymmersamt. Regeringen snarare höjer trösklarna in på arbetsmarknaden än sänker dem, och det är precis fel medicin för att tackla de utmaningar vi har.

Men nu, fru talman, var det främst socialtjänstens utmaningar som vi skulle diskutera här, och min interpellation handlar framför allt om placering i familjehem.

Ministern lyfte i sitt svar fram att regeringen för närvarande bereder frågan om en utredning av socialtjänstlagen. Vad är det regeringen bereder? Är det om man över huvud taget ska göra en översyn? Eller handlar beredningen om vilka direktiv utredningen eller översynen ska ha, alltså helt enkelt vad översynen ska omfatta?

Jag hoppas innerligt, fru talman, att det är det sistnämnda. En översyn behövs verkligen. Från Moderaternas sida har vi varit väldigt tydliga med att vi ser ett behov av en total översyn av socialtjänstlagen, inte bara de delar som handlar om familjehem, även om jag tycker att de delarna är särskilt akuta att titta på. Vi vill se en total översyn av socialtjänstlagen.

Det vill vi eftersom lagen när den skrevs var tänkt att fungera som en ramlagstiftning som inte var särskilt detaljerad, men i dag upplever många kommuner och enskilda socialsekreterare att lagen snarare har blivit ganska detaljstyrande. Det handlar naturligtvis om hur lagen har kommit att uttolkas och om de föreskrifter och så som ansvariga myndigheter har tagit fram utifrån lagstiftningen. Vi vill alltså verkligen se en total översyn av lagstiftningen för att helt enkelt skapa bättre förutsättningar för socialtjänsterna ute i Sveriges kommuner att fullfölja sina uppdrag.

Fru talman! Det är ju så att kommunerna inte klarar sitt uppdrag i dag – 72 kommuner har i talande stund lex Sarah-anmält sig själva. Jag konstaterar att ministern i tidigare interpellationsdebatter har lyft fram att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap gjorde en enkätundersökning som visade att omkring hälften av kommunernas socialtjänster är i det närmaste i krisläge. Situationen är alltså väldigt allvarlig, och det krävs åtgärder för att skapa en bättre arbetsbelastning för socialtjänsten och förutsättningar för snabbare processer. Det ska självklart göras utan att tumma på kvaliteten för det enskilda barn eller den enskilda klient som är i behov av socialtjänstens service och tjänster.

Anf. 64 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Jag är glad att vi har den här debatten, för det är en väldigt angelägen fråga. Det handlar om ett välfärdssamhälle som måste vara som bäst när människor är som skörast. När man kommer till socialtjänsten och särskilt till den sociala barn- och ungdomsvården måste den fungera.

Dessvärre finns det en svensk historia där det inte alltid har varit så. Vi har tyvärr erfarenheter från Ersättningsnämnden och en vanvårdsutredning

som visar att barn förr i tiden blev placerade i familjer där det inte fanns speciellt stor kunskap och där barn förväldigt illa. Barnen hade inga kunskaper om sina rättigheter, och samhället tog inte reda på hur det gick för barnen.

Nu vet vi att det gick väldigt illa för många, och vi ska *inte* återgå till en sådan ordning. Vi ska *inte* ha sådana vittnesmål igen. Det betyder att barn som placeras genom den sociala barn- och ungdomsvården, oavsett bakgrund och oavsett om de är ensamkommande eller om de har annan bakgrund, ska behandlas väl. Deras rättigheter ska tillgodoses. Vi ska inte sänka kraven, och vi ska inte göra skillnad på barn.

När jag debatterar detta brukar jag få stå till svars för att familjehemmen inte är av tillräckligt god kvalitet eller inte tillräckligt utredda. Det händer nämligen redan i kommuner, och det är den vanligaste debatten jag brukar ha om familjehemmen.

Jag är orolig när det gäller de många barn som kom under hösten. Socialsekreterare och annan personal arbetade dygnet runt och gjorde verkligen så gott de kunde för att hitta ett bra mottagande i familjer för de här barnen. De tog sig igenom den tiden, men ibland med bristande kvalitet. Den situationen har man nu mer tid att reda i, och man har mer tid att utreda barnen. Det är det jag vill stödja. Jag tror att det är otroligt viktigt för rättssäkerheten och för dessa barns placeringar att utredningarna blir gjorda med tydligt ansvar och tydlig dokumentation – och att man vet vem som tar emot barnen och vilka krav som ska ställas.

Jag vill också säga att jag uppskattar att vi har diskussioner om vad som händer nu och vad som ska hända framöver. Men när det gäller det faktum att socialtjänsten var i så dåligt skick redan före 2015 – och redan före 2014 och 2013 också – ligger det ett stort ansvar på den regering där ditt parti ingick, Johan Hultberg. Man förstärkte nämligen inte socialtjänsten, och framför allt inte den sociala barn- och ungdomsvården, trots oändliga rapporter om hur läget var redan före den här situationen.

Jag har jobbat väldigt hårt med att stärka den sociala barn- och ungdomsvården, tillsammans med nationella aktörer, för att på olika sätt stärka professionen och barns rättigheter samt försöka reda i situationen som handlar om flyktingmottagandet. Nu förändrar vi migrationspolitiken. När jag nu reser runt i Sverige, vilket jag gör väldigt ofta, ser jag att man fortfarande har ett mycket ansträngt läge men har kommit in i utredningsfasen på ett annat sätt än man gjorde i höstas.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att detta blir gjort på ett professionellt och tydligt sätt och att vi vet vem som har ansvar – och kan kräva det ansvaret.

Anf. 65 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Jag är uppriktigt sagt helt ointresserad av att stå i kammaren och diskutera vem som har ansvaret för de utmaningar vi står inför.

Det enda intresse jag har, fru talman, är att diskutera hur vi kan skapa en bättre fungerande socialtjänst och hur vi kan möta den jätteutmaning Sverige har i detta nu – som våra 290 kommuner har i detta nu – när det gäller att pröva familjehem, utreda familjehem och skapa så bra och trygga uppväxtmiljöer som möjligt för våra hårt utsatta barn och ungdomar. Det gäller oavsett om de har hamnat i svåra situationer under sin uppväxt här i

Sverige eller om de har invandrat till Sverige och har ett bagage med sig som säkert många gånger är oerhört tuftt.

Jag vill lösa situationen, och det är bakgrunden till min interpellation. Jag konstaterar att ingen av oss som är med i debatten vill tumma på kvaliteten. Vi vill ha bra kontroller, och vi vill utreda alla familjehem. Frågan är bara om det finns möjligheter att skapa ett bättre fungerande regelverk. Finns det möjligheter att förenkla dagens regelverk? Ja, fru talman, min uppfattning är att det går att göra.

Det kom alltså fyra gånger så många ensamkommande flyktingbarn i fjol som det gjorde året innan, och det är en jätteutmaning. Jag konstaterar att många kommuner i dag, på grund av den extrema påfrestning man har, inte har möjlighet att utreda alls. Det blir inga utredningar alls av familjehem. Man placerar barnen utan möjlighet att utreda, och det är orsaken till att de bland annat lex Sarah-anmäler sig själva – att de inte klarar av att genomföra sitt uppdrag. Då måste vi som politiker ställa oss frågan vad vi kan göra för att förändra lagstiftningen. Vad kan vi göra för att absolut tillföra mer ekonomiska resurser, och vad kan vi göra för att skapa bättre rutiner?

Jag pratade med kommunstyrelsens ordförande i Karlsborg, som är en partikollega till ministern. Han lyfte fram att han har personal som är tvungen att åka och besöka hem i Torsby kommun. Det tar hela dagen att göra den kontrollen. Skulle man inte kunna se över lagstiftningen så att Karlsborgs kommun kan lyfta telefonluren, ringa kollegorna på socialtjänsten i Torsby och fråga: Skulle inte ni kunna genomföra uppföljningen åt oss? Skulle inte ni kunna genomföra kontrollen å Karlsborgs kommuns vägnar?

Är det rimligt att vi ska ha två socialsekreterare som ska lägga en hel dag – i bilen, egentligen – på att åka till Torsby och följa upp ett hem? Jag tycker inte att det är rimligt. Lagstiftningen är skriven i en annan tid, och jag vill inte tumma på kvaliteten. Moderaterna vill inte tumma på kvaliteten, utan vi är bara intresserade av att diskutera hur vi kan skapa bättre fungerande lagstiftning i syfte att hantera den svåra situation vi är i och säkerställa att alla som är i behov av ett familjehem eller på annat sätt är i behov av placering får en så bra placering som möjligt.

Konkret har vi moderater lyft fram att vi vill ha en nationell översyn för att säkra behovet av familjehem och jourhem. Vi vill utveckla en strategi för hur och när barn ska tas om hand och placeras i familjehem, och vi vill möjliggöra för fler nationella adoptioner och skapa en långsiktig strategi för det. Vi vill se över stöd, rutiner och ersättningar för familjehem för att skapa bättre förutsättningar för familjehemmen att klara sina åtaganden. Det är några av de moderata förslagen, fru talman, men jag hörde inga konkreta förslag från ministern – inte ett enda.

Jag måste ställa frågan: Varför är regeringen så passiv? Varför är regeringen så reaktiv? Socialtjänsten är i kris. Jag förväntar mig att regeringen och ansvarigt statsråd visar ledarskap.

Anf. 66 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Jag tackar ledamoten. Jag vet inte var ledamoten var då, men vi hade en debatt i kammaren om situationen med ensamkommande flyktingbarn och socialtjänsten. Då fanns det en del synpunkter på att regeringen hade vidtagit så många åtgärder att det var oerhört många sidor i

betänkandet. Vi har varit mycket aktiva för att möta den här situationen. Vi har tagit massor av initiativ för att stärka socialtjänsten. Det kan man tyvärr inte säga om den tidigare regeringen, och jag tycker att det är viktigt att förklara varför läget är så ansträngt som det är. Därefter kan vi fokusera på vad vi ska göra nu.

När det gäller familjehem har vi bland annat ett uppdrag att se över vad man helt enkelt får för de medel man använder när man placerar barn på olika ställen. Hur fungerar ett konsulentlett familjehem, till exempel, ur ett barns perspektiv? Hur ser den tjänst ut som barnet faktiskt får i olika placeringsformer? Socialstyrelsen har ett skärpt uppdrag att informera om vad ett familjehem är, för att rekrytera fler seriösa familjehemsanordnare och för att kunna erbjuda utbildning till dem. Det finns en lång lista över vad vi har gjort i de här frågorna, och vi har haft en utfrågning i riksdagen om det. Vi har haft en debatt i kammaren om det, och jag kan gärna återkomma om allt vi gör.

Socialtjänstlagen ska vi också se över, och jag vill se över den i dess helhet. Det har inte gjorts på många år.

Socialtjänstlagen är en väldigt fin lag, skulle jag vilja säga, eftersom dess ambitioner är mycket viktiga i ett välfärdssamhälle och i en samhällsmodell som jag företräder. Dock har samhället förändrats, och det är sant att det här är en ramlagstiftning där mycket har följts upp med detaljer. Vi behöver anpassa lagstiftningen till dagens samhälle.

Detta gäller mycket mer än familjehem. Familjehem är *en* placeringsform som den sociala barn- och ungdomsvården har till sitt förfogande. Den sociala barn- och ungdomsvården är i sin tur en del av hela socialtjänsten, så det här är en stor och komplex fråga. Icke desto mindre vill vi ge oss i kast med den eftersom vi tycker att socialpolitik och en väl fungerande socialtjänst är något oerhört viktigt.

Det som hände var precis det jag sa: Under 2015 tog Sverige emot 35 000 ensamkommande barn. Sammantaget tog Sverige emot 70 000 barn – det talar vi sällan om, men så var det. Det kan man kanske jämföra med att det föds ungefär 100 000 varje år i Sverige, så det var ett stort antal barn som kom.

För de 35 000 ensamkommande hade socialtjänsten det direkta ansvaret, och då var det helt enkelt så att många kommuner inte hade möjlighet att hitta familjehem i sina kommuner. HVB kan det också handla om. Vi har infört en ny form, stödboende, som redan finns på vissa håll i landet. Hur som helst behövde vissa kommuner placera i andra kommuner. Vissa kommuner meddelade att de inte hade tid att utreda trots att lagstiftningen säger att de ska det.

När jag nu reser runt i Sverige – senast var jag i Norrbotten, där jag besökte tre kommuner den här veckan; jag var i södra Sverige förra veckan och så vidare – ser jag att man har kommit till ett stadium där man kan utreda och där man på bästa sätt försöker reda ut situationer, till exempel att barn finns i andra kommuner, och hitta lösningar för hur man på bästa sätt ska ta hand om de här barnen.

Det är ett tufft läge. Vi har förstärkt med 1 miljard under mandatperioden för bemanning. Vi förstärker kommunerna med 10 miljarder per år. Jag hoppas och tror att en del av detta kommer att användas i kommunerna eftersom de har ett stort ansvar för flyktingmottagande. Jag kommer att

stödja socialtjänsterna för att de ska kunna göra ett bra jobb i förhållande till de här barnen och deras framtid.

Anf. 67 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Jag välkomnar verkligen att ministern i sitt andra inlägg gav tydligt besked om att regeringen avser att göra en översyn av socialtjänstlagen och att det, precis som Moderaterna efterfrågat, blir en total översyn av lagstiftningen.

Ministern sa också att lagstiftningen är fin i sin ambition, och det är vi helt överens om. Utmaningen blir att skapa en fungerande lagstiftning och en fungerande socialtjänst i praktiken.

Jag kan konstatera att det är bra att det nu finns fler verktyg för kommunerna, fler boendeformer. Jag välkomnar att det finns möjlighet att placera i till exempel stödboende. En konkret fråga där är: Hur många stödboenden har tillskapats sedan den 1 januari, och hur många barn har placerats i den boendeformen?

Nu är det jätteviktigt, fru talman, att den totala översynen av socialtjänstlagen fokuserar på de många utmaningar, problem och brister som vi står inför och att den utgår från den situation som vi har i Sverige i dag och de utmaningar som vi kommer att ha fortsatt och framgent.

Jag blir lite bekymrad när jag hör att statsrådet liksom regeringen i stort tycks vara av uppfattningen att flyktingkrisen är över. ”Nu återgår vi till ett normalläge. Det var en tillfällig utmaning i höstas. Nu är allt snart frid och fröjd igen.” Jag tror inte att det är en korrekt beskrivning.

Sverige hade under hösten ett helt exceptionellt flyktingmottagande. Vi har alltså ett stort mottagande, och kriget i Syrien är tyvärr inte över. Det är ett fruktansvärt krig som fortfarande pågår och kommer att driva enormt många miljoner människor på flykt, och det kommer att påverka Sverige och svensk socialtjänst.

Jag vädjar till regeringen att se problemet i vitögat och genomföra de åtgärder som krävs för att säkerställa att människor kommer i jobb men också att vi får en väl fungerande socialtjänst. Tack för en bra debatt!

Anf. 68 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Tack, Johan Hultberg, för intresset! Jag tror att ju fler som engagerar sig, desto bättre blir det.

Vi behöver samarbeta om barns framtid, och vi behöver samarbeta om de ensamkommande barnen som kommer till Sverige. Faktum är att den forskning vi har – som har gjorts på betydligt färre individer, vilket var nödvändigt eftersom det aldrig tidigare har kommit så många på en gång – visar att många av dem är stabila individer som har stora ambitioner och bra resultat i studier och på arbetsmarknaden. Min ambition, mitt mål, är att de här barnen ska omfattas av det. Det ska gå bra för dem, och det har vi alla ett ansvar för. Då blir det bra för dem, och det blir bra för Sverige.

Jag som också är äldreminister vet hur mycket vi behöver av arbetskraftsdeltagande, starka pensionssystem, människor som arbetar i äldreomsorgen och så vidare.

Det har framkommit både här i debatten och tidigare att den sociala barn- och ungdomsvården var bräcklig när regeringen tog över och att det stora flyktingmottagandet gjorde situationen ännu mer ansträngd. Jag sa tidigare att läget inte är lugnt. Läget är fortfarande ansträngt.

Dock gör det skillnad när man inte varje dag tar emot barn på stationen i samma omfattning som under hösten. Jag åker dagligen runt och pratar med socialtjänster dagarna i ända eftersom jag vill att det här ska funka, och de säger till mig: Nu har vi tid att göra utredningarna som vi borde ha gjort tidigare.

Jag förutser att vi under det här året kommer att se behov som är större än vi tidigare har sett när det gäller sjukvård och tandvård. Skolorna kommer att komma mer i fokus eftersom man tar sig an utredningarna och barnens behov mer nu, helt enkelt därför för att man kan det.

Jag vill avslutningsvis tacka alla som jobbar i socialtjänsten och med de här frågorna – och även med andra barn, ska vi komma ihåg, för det är ett väldigt viktigt arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:564 om behörighet inom socialtjänsten

Anf. 69 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Christina Örnebjär har frågat mig hur jag ser på SKL:s förslag om att kringgå behörighetskraven för myndighetsutövning. Christina Örnebjär har också frågat mig om jag anser att fler eller färre kommer att vilja jobba som socionom, framför allt inom den sociala barn- och ungdomsvården, om behörighetskraven tas bort. Vidare har jag fått frågan om jag anser att det råder brist på socionomer samt om jag avser att värna behörighetsregleringen.

Inledningsvis vill jag framhålla att kraven på behörighet för att utföra vissa arbetsuppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården infördes 2014 som ett led i att kvalitetssäkra stödet till utsatta barn. Det är också ett sätt att stärka socialsekreteraryrket. Jag anser att det är viktigt med höga kompetenskrav, både för att det är ett kvalificerat arbete och för att höja statusen på yrket och verksamheten.

I enlighet med förarbetena till lagen vill regeringen vidare inte utestänga andra yrkesgrupper som kan tillföra den sociala barn- och ungdomsvården värdefull kompetens och utgöra ett komplement till socionomer.

I Sveriges Kommuner och Landstings skrivelse över behov av regel-förenklingar med anledning av flyktingsituationen framförs att SKL är positiva till nuvarande lagstiftning. SKL önskar dock ett undantag genom tillfällig dispens på fem år från krav på socionomexamen eller annan likvärdig examen. SKL förespråkar inte en permanent förändring.

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att se över vilka konsekvenser behörighetsregleringen har medfört och vilka möjligheter som finns för icke behörig personal att bli behörig. Uppdraget redovisas den 31 maj 2016. Socialstyrelsens analys blir ett viktigt underlag för att ta ställning till om eventuella initiativ behövs från regeringen.

När det gäller frågan om det råder brist på socionomer har jag inga uppgifter om att så är fallet. Jag vet att socionomprogrammet är en eftertraktad generalistutbildning, och för en färdigutbildad socionom finns det i dag många valmöjligheter. Kommuner har under en längre tid haft svårt

att rekrytera men även att behålla kompetenta medarbetare. Kommunerna behöver därför säkerställa att de är attraktiva arbetsgivare. Jag vill i sammanhanget lyfta fram det arbete som görs lokalt och regionalt för att göra yrket mer attraktivt och därmed skapa bättre kvalitet för de barn och unga som behöver stöd från socialtjänsten.

För att stärka kommunerna i arbetet med att rekrytera och behålla socialsekreterare har regeringen vidtagit ett antal åtgärder, bland annat stöd till yrkesintroduktion och tillgång till vidareutbildning. Regeringen genomför även efter överenskommelse med Vänsterpartiet en satsning på bemanning och kompetens i den sociala barn- och ungdomsvården med 250 miljoner per år under 2016–2019.

Anf. 70 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Bakgrunden till mina frågor är att det från flera håll har kommit förslag på sänkta behörighetskrav för den som jobbar inom den sociala barn- och ungdomsvården. SKL har till exempel fört fram förslag på att socionomexamen eller annan likvärdig utbildning ska slopas och att man i stället ska ha personal med lämplig kompetens och erfarenhet.

Fru talman! Låt oss tänka oss att vi skulle sänka kraven på utbildning hos läkarna eftersom det är brist på just läkare. Den som ska operera ditt barn är visserligen inte legitimerad kirurg men är en bra allmänläkare, har varit med länge inom vården, har sett hur andra gjort och är trevlig. Skulle fru talmannen acceptera det? Skulle du låta personen, hur kompetent denne än är inom sitt eget område, sätta skalpellen i det absolut käraste du har? Jag tror inte det. Resonemanget låter helt galet. Självklart ska kirurger ha rätt kompetens. Men av någon anledning är det helt normalt att tänka så inom andra yrken.

Lärarna, förskollärarna och fritidspedagogerna har redan fått uppleva att deras yrken har reducerats till något som i princip vem som helst klarar av. Nu är det dags för den sociala barn- och ungdomsvården.

Det fattas tusentals beslut inom socialtjänsten varje dag som rör de allra mest utsatta. Det handlar om deras liv och framtid. När så många beslut fattas kommer självklart misstag att ske. Vår uppgift måste vara att ge förutsättningar att minimera misstagen. På många ställen saknas förutsättningarna. Det handlar om för hög arbetsbelastning. Det är hög personalomsättning. I en undersökning från januari 2015 framkom att 73 procent, om jag inte missminner mig, av dem som jobbar vill söka sig någon annanstans. Det kommer nya arbetsuppgifter utan förstärkning av personal. Det är ineffektiva it-system. Det känner vi å andra sidan igen från flera håll. Det är administrativa krav som tar tid från klientarbetet. Så lite tid som 15 procent läggs på mötet med klient. Det råder en avsaknad av specialistutbildning, det ges för lite resurser till handledning och så vidare.

Det finns också en tidigare undersökning som visar att var tredje handläggare är nyanställd, och sju av tio arbetsledare har varit anställda kortare tid än tre år.

Det är inte ovanligt att nytexaminerade socionomer helt utan arbetslivserfarenhet får ta ansvar för mycket komplicerade barnavårdsärenden. I dag om du börjar läsa till socionom direkt efter gymnasiet sitter du efter tre och ett halvt års studier vid 22 års ålder utan arbetslivserfarenhet och fattar livsavgörande beslut för barn, unga och deras familjer.

Dessutom har utbildningen förändrats till mindre praktik. Tidigare var det praktik termin tre. Då gick man mest bredvid. Sedan hade man praktik termin sex. Då fick man ta mer ansvar. I dag är det mindre än en termins praktik. Det har gått från ungefär en tredjedel praktik till ungefär 10 procent.

Det är oroligt bland socionomerna just nu. SKL:s med fleras rekommendation att slopa behörighetskraven skapar självklart oro bland dem som jobbar, dem som utbildar sig och dem som är berörda. De hörs dock inte på samma sätt eftersom de varken har utrymmet eller rösten.

Behörighetskravet tillkom för att säkra kvalitet och rättssäkerhet i myndighetsutövningen. Det är absolut rätt tänkt att avlasta socialsekreterarna olika typer av uppgifter som inte kräver högskoleutbildning. Jag kan tänka mig någon form av assistenter. Vad vi kallar dem är mindre viktigt.

Problemet med temporära åtgärder och tillfälliga åtgärder är att de har en tendens att bli permanenta, varför jag oroar mig för förslaget. Det är en sak att avvakta underlag, men jag undrar ändå hur statsrådet ställer sig till SKL:s rekommendationer och om statsrådet kommer att värna behörighetsregleringen.

Anf. 71 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag tackar Christina Örnebjär för hennes engagemang i frågorna.

Vi väntar på ett underlag. Vitsen med att beställa sådana är att få tid att tänka igenom och analysera frågor. Därför kan jag inte föregripa slutsatserna.

Jag instämmer verkligen i analysen att detta är ytterligare ett kvinno-dominerat yrke, i det här fallet ett akademiskt yrke med en lång utbildning. Men de villkor som oftast följer med mansdominerade akademiska yrken följer inte med här. Det är ofta en besvärlig arbetssituation. Det vet många unga socionomer.

Det finns en fördel jämfört med andra yrken, nämligen att många fortfarande väljer socionomutbildningen. Det är en populär utbildning, och många går ut utbildningen varje år. Men de väljer inte i första hand, eller nödvändigtvis, den sociala barn- och ungdomsvården eftersom de känner till att många slutar snabbt. Vi vet genom studier att de ofta får de tyngsta ärendena i de svåraste områdena fort. De har kanske inte tillgång till senior handledning. På många ställen har människor inte jobbat tillräckligt länge för att kunna ge en sådan handledning.

I den här diskussionen är det viktigt att inte bara fokusera på ensamkommande utan se på det faktum att man har ansvar för alla barn som behöver vända sig till den sociala barn- och ungdomsvården.

Låt oss titta på detta ur individernas synvinkel. De är intresserade av socialt arbete. Det är därför de väljer att bli socionomer. Staten investerar också i utbildningen. Därför finns en stor vits att göra arbetsplatserna attraktiva och att uppvärdera de ytterst viktiga arbetsuppgifterna på det sätt som samhället behöver och som barnen behöver.

Regeringen har en nationell samordnare som åker runt i 50 kommuner och tittar på hur den sociala barn- och ungdomsvården arbetar. Hon kommer också med en mängd förslag på hur man kan förbättra arbetssätten och

modernisera rutiner, och hon lyssnar på människor som arbetar där – företrädesvis kvinnor – och sätter barnet i fokus. Det vill många av dem som söker sig dit.

Jag tror att ledamoten hör vartåt det lutar. Jag tycker att det är viktigt att ta till vara kompetensen som socionomer tar med sig. Exakt hur man hanterar den akuta situationen vill jag återkomma till, men jag tycker att det är viktigt att socionomer används till vad de är utbildade för av alla de skäl jag nyss nämnde.

Jag tror också att det av olika skäl är lämpligt och vettigt att underlätta med någon form av administrativt stöd så att det även här går att renodla vad socialsekreterarna och socionomerna gör när de jobbar i den sociala barn- och ungdomsvården.

Vi har också vidtagit åtgärder för bemanning. Det är fråga om 250 miljoner kronor om året, förutom de 10 miljarder som varje år går till kommunerna, som jag förutsätter också kommer att komma den sociala barn- och ungdomsvården till del. Vi har vidtagit åtgärder när det gäller introduktion. Jag vet att man på många arbetsplatser försöker organisera sig så att det finns bättre handledning och introduktion för nyanställda och därmed kan organisera så att de mer seniora socionomerna får intressantare jobb i den bemärkelsen att de får seniora arbetsuppgifter.

Det finns olika exempel på hur man arbetar med dessa frågor.

Anf. 72 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! En av mina frågor var om man anser att det råder en brist på socionomer. Det låter många gånger så i debatten. Jag har hört flera – dock inte statsrådet – som lyfter fram att fler socionomer måste utbildas.

Problemet är att de finns men inte vill jobba i kommunerna. Det är inte en attraktiv arbetsgivare. Jag tror inte att förslagen på att sänka behörighetskraven direkt gör arbetet mer attraktivt. När personalomsättningen är så hög som den är i dag försvinner erfarenhet och kunskap. Den behövs. Problemet uppstår när man säger att det inte behövs utbildning för att jobba här. Det är inte en arbetsgivare som personalen vill ha.

Vi liberaler har föreslagit forskarskolor för yrkesverksamma socionomer som ett led i utvecklingen. Det fanns under åren 2011–2015 en överenskommelse med SKL om att stärka evidensbaserad praktik. Det är något som verkligen skulle behöva fortsätta. Det är en liten del av yrkesverksamma socionomer som fortsätter inom någon typ av forskarutbildning. Offentlig sektor behöver verkligen mer av forskningsanknytning – inte mindre.

Precis som har sagts här arbetar socialtjänsten med de allra mest behövande. Jag kan inte minnas att jag nämnde just ensamkommande, utan det gäller alla. Det är även fråga om missbruksvård. Det är ett stort område. Det här är ett slags välfärdssamhällets sista utpost och en garanti för ett humant omhändertagande av samhällets mest sårbara.

Vad händer då när socialtjänsten inte klarar av sitt uppdrag? Vad händer när socialsekreterarna inte längre orkar eller inte kan, när de inte har kompetensen? De vittnar dagligen, precis som statsrådet sagt, om en ohållbar situation. Även hot och våld är ett problem.

Man behöver känna sig trygg i sin yrkesutövning och känna: Jag har på fötterna och vet vad jag gör. Det beslut som jag har fattat har jag fattat på grund av evidens, och jag kan stå för det. I Ljusnarsberg i mitt eget

hemlän, där alla socialsekreterare utom de som jobbar med ensamkommande sa upp sig, är det just bristen på kompetensutveckling som vi ser.

Många har uppmärksammat den här utvecklingen. Och regeringen har lagt fram förslag. Men det är långt ifrån tillräckligt, för vad är det för signaler som vi sänder till dem som utbildar sig när vi vill sänka kraven? Vi skulle inte göra det på poliser. Vi skulle inte sänka kraven på läkare, trots att det är brist på läkare.

Min fråga blir hur statsrådet ser på det här. Tror statsrådet att det kommer att vara fler eller färre som söker sig till den sociala barn- och ungdomsvården när det går ut signaler om att vi tänker sänka kraven, att vi tycker att man inte behöver lika mycket utbildning här?

Anf. 73 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag vill inte sända de signalerna. Jag tycker att det här är ett väldigt viktigt område. För mig som har ansvar för de här frågorna i regeringen är det ett absolut mål att jag ska bidra till att verkligen stärka den här verksamheten, både för dem som arbetar där och framför allt kanske för barnens rättigheter, eftersom det är dessa man ska ha i fokus.

Att barnkonventionen blir lag tror jag är ytterligare en faktor som gör att barn får mer uppmärksamhet. Vi vet från den nationella samordnarens studier att om ett ärende handlar om barn ägnar man 15 minuter av arbetsdagen åt att prata med själva barnet. Jag menar inte att det ska vara sex av åtta timmar, men det verkar väldigt lite för att verkligen ta reda på vad barnet självt tycker ska hända.

Jag vill att det här ska vara attraktiva arbetsplatser.

Ljusnarsberg är ett intressant exempel. Det var jag som tog in frågan om ensamkommande i debatten, och vi hade en tidigare debatt här som handlade bara om dem. Ibland fokuserar man mycket på dem. Jag vill bara säga att den sociala barn- och ungdomsvården måste vara till för alla barn. Och de barn som finns i Sverige, oavsett om de har flyktningbakgrund eller inte, ska veta att om det händer någonting kan de vända sig dit. På samma sätt måste man kunna ta hand om ensamkommande flyktningbarn. I Ljusnarsberg tyckte uppenbarligen de som jobbade med grunduppdraget, orosanmälningar, att det blev för tungt.

Jag har hört att man på många ställen kanske tycker att det är mer intressant att jobba med ensamkommande, och det är lättare att rekrytera dit. Ingen skugga över det, men hur ser kunskapsutbytet ut? Vad är det för delar som gör att man tycker att här vill jag jobba, att det här tycker jag är spännande? Jag tror för övrigt att Sverige kommer att ha en nationell kompetens i mottagandet av ensamkommande som vi ska vara stolta över när vi har klarat av det här uppdraget.

Jag vill inte sänka kompetenskraven – det tror jag hörs – men jag vill invänta rapporten. Och jag har ett ansvar för att man också klarar det akuta läget.

När det över huvud taget gäller att stärka den sociala barn- och ungdomsvården tänker jag att de insatser vi gör på kort sikt för att klara av det akuta läget måste vara bra byggstenar för att på lång sikt ha en bättre social barn- och ungdomsvård än vad vi hade när vi kom in i den här situationen. Det tror jag att vi kan samarbeta om. I det bygget tror jag verkligen att

byggstenarna kompetens, attraktiva arbetsplatser, uppvärdering av kvinnors arbete och uppvärdering av barns röst alla är viktiga för att nå det målet.

Anf. 74 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Tack, statsrådet! Jag blir väldigt glad över att statsrådet så tydligt sänder signalen att hon inte vill sänka kraven på utbildning. Jag tror att det är viktigt att den kommer härifrån, för den som söker sig till eller blir uppsökt av socialtjänsten är ofta i en otroligt utsatt situation, och då krävs det kompetens, erfarenhet och fingertoppskänsla. Det är inte ett jobb för vem som helst. Det är få yrken som är så otroligt komplexa och där man tar så stort ansvar och gör så stora ingrepp i människors liv som arbete med just myndighetsutövning i den sociala barn- och ungdomsvården. Besluten som fattas kan som sagt vara helt livsavgörande för barn och unga och deras familjer.

Jag är uppriktigt orolig när jag hör från flera håll att man inte tycker att det är så viktigt med utbildningsbakgrund, så jag blir väldigt glad över de signaler som statsrådet sänder.

Vi behöver både teoretiskt kunniga och praktiskt modiga socionomer. Det är ett tufft jobb. De måste känna sig trygga i sin kompetens och få möjlighet till utveckling för att de som söker sig till den sociala barn- och ungdomsvården ska känna att de får det bästa bemötandet och vara trygga i de åtgärder som vidtas.

Jag skulle verkligen vilja att man, i stället för att signalera om att sänka kompetenskraven, sa att man vill utveckla kommunerna som arbetsgivare, vilket jag också hör här. Det tror jag säkert att man skulle kunna vara ännu tydligare med, för det behövs högre löner. Men det behövs mycket mer än så, nämligen utvecklingsmöjligheter, kompetensutveckling och en arbetsgivare som tror på och satsar på en. Sänkta kompetenskrav signalerar raka motsatsen. Lika självklart som att en utbildad kirurg tar hand om dina barn ska det vara att det är behörig personal i barn- och ungdomsvården.

Med detta vill jag tacka för den här debatten. Jag tror säkert att vi får anledning att återkomma till den här frågan, om inte annat så när rapporten är färdig. Stort tack!

Anf. 75 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Christina Örnebjär! Det har varit en bra debatt om de här frågorna som för oss framåt. Jag ser också fram emot rapporten och slutsatser av den.

Jag tycker avslutningsvis att den sociala barn- och ungdomsvården är en av de viktigaste delarna i det välfärdssamhälle som jag vill bidra till att bygga upp och stå för. Precis som i den tidigare debatten vill jag verkligen rikta ett stort tack till dem som arbetar i den sociala barn- och ungdomsvården för att de gör ett så enormt arbete, ibland under väldigt svåra omständigheter. Jag vill bidra på mitt sätt med det som jag kan, utan att frånta kommunerna deras ansvar som kommuner och arbetsgivare, till att den sociala barn- och ungdomsvården blir en attraktiv plats att arbeta på, men framför allt ge barnen de rättigheter och det skydd som de behöver, oavsett bakgrund.

Anf. 76 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Anette Åkesson har frågat mig om jag med vårpropositionen vill inleda en debatt om omfattningen av det framtida offentliga åtagandet av välfärdstjänster och om möjligheten att i högre grad än i dag finansiera dessa med alternativa källor än skatter.

Hon har vidare frågat mig om värdet med scenarierna för utvecklingen på lång sikt i vårpropositionen, med i hennes tycke oralistiskt optimistiska antaganden, och om det inte hade varit både mer intressant och mer relevant att utgå från mer realistiska antaganden och i stället ägna mer utrymme åt att problematisera och analysera slutsatserna samt diskutera individens ansvar och vilka framtida problem vi i dag med öppna ögon överlämnar till framtidens beslutsfattare.

Slutligen frågar hon om jag har tankar och idéer om åtgärder för hur vi ska klara en långsiktigt hållbar finansiering av välfärden i Sverige, för det fall vi får en enligt henne mer sannolik ohållbar utveckling.

Debatten om omfattningen och utformningen av den offentliga sektorn är ständigt pågående, och här är vårpropositionen tydlig med att vi till skillnad från tidigare regering prioriterar investeringar i utbildning, välfärd och arbetslöshetsbekämpning före stora ofinansierade skattesänkningar.

De långsiktiga scenarierna i vårpropositionen är gjorda på samma sätt som under den tidigare regeringen. Syftet är att i god tid identifiera framtida utmaningar och bedöma om nuvarande inriktning på finanspolitiken kan väntas vara långsiktigt hållbar. Eftersom scenarierna bygger på antaganden för en mycket lång tidshorisont är de behäftade med stor osäkerhet. Scenariernas kanske främsta värde ligger i att ge en indikation på om finanspolitiken har blivit mer eller mindre hållbar jämfört med tidigare bedömningar. Jag konstaterar att resultatet i detta fall är att finanspolitikens hållbarhet är något bättre än i 2015 års vårproposition.

Till skillnad från Anette Åkesson gör jag bedömningen att det går att finansiera en väl utbyggd offentlig välfärdssektor även i framtiden. Med den svenska modellen som grund och moderniseringen som verktyg bygger vi ett hållbart samhälle där ingen lämnas efter och ingen hålls tillbaka.

Anf. 77 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Till en början vill jag tacka finansministern för svaren. Det är onekligen intressant att Magdalena Andersson ger intrycket av att jag på något sätt skulle vara ensam i mina farhågor gällande den långsiktiga finansieringen av välfärden. Det är väl snarare den inställning som de flesta som engagerar sig i dessa frågor har.

I dagarna har remissvaren från två tunga remissinstanser inkommit till Finansdepartementet gällande Långtidsutredningen, Sveriges Kommuner och Landstings respektive Svensk Försäkrings.

Jag citerar ur SKL:s remissvar: "Ett avgörande problem med utredningen är att man trots uttalanden om motsatsen väljer att i beräkningarna bortse från de ökade krav som stigande förväntningar kan medföra. Det finansieringsproblem som långtidsutredningen försöker lösa är därför vä-

sentligt mindre än om utredningen i sina framskrivningar i stället hade utgått från en kostnadsutveckling som varit mer i samklang med den historiska.”

Svensk Försäkring skriver: ”Vi ställer oss frågande till varför utredningen har valt att utgå från oförändrad ambitionsnivå på de offentligt finansierade välfärdstjänsterna i sina beräkningar. Att illustrera effekterna vid oförändrad ambitionsnivå kan tyckas märkligt med tanke på att det är väl känt att kostnadsökningen sedan 1980 ligger på 1 procentenhet i genomsnitt utöver det som förklaras av den demografiska utvecklingen. Utredningen tenderar således att underskatta den kostnadspress som välfärdssystemen utsätts för framöver.”

Vidare kan man ju påminna om att den nuvarande regeringen lägger fram budgetar som kommer att gå med underskott under hela mandatperioden – och detta under en högkonjunktur. Att lånefinansiera driften kan ju vem som helst förstå kommer att belasta kommande generationer ytterligare. De som är unga nu och kommande generationer kommer redan utan att behöva finansiera driften för oss i dag att ha en större försörjningsbörda.

Sammantaget kan man säga att den åldrande befolkningen i sig inte utgör den direkta utmaningen. Men eftersom man historiskt sett inte enbart har nöjt sig med oförändrad ambitionsnivå är det direkt oansvarigt att vi som är politiker i dag inte tar hänsyn till att det knappast kommer att vara så framöver heller.

Att dessutom en mindre andel människor får bära försörjningsbördan i kombination med att dessa även belastas med räntekostnader och amorteringar på grund av att en socialdemokratiskt ledd regering lägger fram en budget med lånefinansierad drift mitt under en högkonjunktur samtidigt som man försämrar incitamenten för att arbeta och kallt tar i beräkning ett utanförskap av knappt 1 miljon människor om några år är egentligen en ren skandal.

Hade dagens politiker fått stå till svars inför kommande generation hade inte bara Alliansen haft en tydlig arbetslinje.

Det är alltså inte bara jag som ifrågasätter att regeringen ”i god tid identifierar framtida utmaningar”.

Anf. 78 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Om detta är ett synnerligen oansvarigt sätt att räkna på måste den kritiken också riktas till min företrädare och den moderatledda regeringen, för vi använder samma metod i Långtidsutredningen för att göra dessa beräkningar som man använde under alliansåren. Och man utgår från oförändrad politik.

Det som dock skiljer denna regering från tidigare alliansregeringar är att vi inte genomför stora lånefinansierade skattesänkningar. Att fortsätta att sänka skatten på det sätt som Moderaterna vill skapar givetvis inte långsiktig finansiering av välfärden.

När det gäller att trygga en långsiktig finansiering är den moderata politiken med stora ofinansierade skattesänkningar och att använda borttagande av skatt som främsta medel för att bekämpa skatteflykt ingen framkomlig väg.

I stället handlar det om att skapa förutsättningar för arbete och företagande, vilket denna regering gör. Det handlar om att skapa ett samhälle där alla människor får möjlighet att växa, utvecklas och delta i arbetslivet.

Det handlar om att skapa bra förskola, skola och utbildningsmöjligheter så att våra ungdomar kan ta sig in på arbetsmarknaden. Det behövs möjlighet till kompletterande utbildning när man är vuxen, så att man kan omskola sig om man blir av med jobbet.

Det handlar om goda och stabila villkor för vårt näringsliv, möjlighet att hitta rätt arbetskraft när man rekryterar, möjlighet att ha väl fungerande transporter och möjlighet till bostäder så att den personal man rekryterar kan flytta.

Allt detta tar regeringen tag i.

Det handlar också om att skapa en stabil finansiering för välfärden. Det är något regeringen gör genom att stärka skatteintäkterna, genom att aktivt bekämpa skatteflykt och framför allt genom att se till att fler människor få möjlighet att arbeta.

Anf. 79 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Finansministern måste väl ändå erkänna att man ska utgå från senast kända kunskap. Det går inte att skylla på alliansregeringen för att man inte tar hänsyn till det som är senast känt.

När Magdalena Andersson i svaret hävdar att regeringen prioriterar utbildning och välfärd blir jag lite förvånad. Vet inte finansministern att regeringen drar ned resurserna på dessa områden?

Jag fick inte svar på frågan om finansministern, som jag tolkar texten i vårpropositionen, öppnar för diskussion om ett minskat offentligt åtagande – alltså vad regeringen prioriterar bort, inte vad regeringen prioriterar. Det vore riktigt intressant att få svar på och inte en dag för tidigt.

Finansministern har missförstått mig. Jag är visserligen inte lika optimistisk som Magdalena Andersson, som verkar tro att välfärdens långsiktiga finansiering kommer att lösa sig utan problem. Jag tror att det kommer att gå men att det kommer att bli en tuff resa.

Frågan är hur det kommer att gå till. Det är ingen tvekan om att det offentliga åtagandet kommer att behöva ses över. Ju snarare det görs, desto bättre. Hushållen kommer att ha större resurser än i dag, så det behöver ju inte nödvändigtvis bli kontroversiellt.

Med alternativet att sticka huvudet i sanden, som finansministern verkar vara inne på, kommer det att krävas akuta åtgärder i krissituationer. Det vinner ingen på, allra minst de som är svagast i samhället.

Svenska folket har rätt att få information i god tid, så att man kan ställa in sig på att behöva ta ett delvis större ansvar själv.

Digitaliseringen kommer visserligen också att bidra, i bästa fall med både bättre kvalitet och lägre kostnader för välfärdstjänsterna. Men digitaliseringen kommer också att kosta jobb. Det är därför angeläget att vi politiskt säkerställer att det skapas goda förutsättningar för att nya jobb kommer till.

Vad menas annars med detta stycke i vårpropositionen? "En ökad efterfrågan på välfärdstjänster innebär dessutom inte nödvändigtvis att tjänsterna måste finansieras med skatter. En privat finansierad välfärdssektor har vuxit fram under de senaste åren och möjligheterna för den enskilde att själv betala för vissa välfärdstjänster har ökat."

Är inte det att öppna upp för att se över vad det offentliga åtagandet ska omfatta? Vad tycker finansministern ska prioriteras bort från de skattefinansierade verksamheterna?

Varför redovisar man inte den mest sannolika utvecklingen i vårpropositionens högtintressanta kap. 10 om finanspolitikens långsiktiga hållbarhet i stället för att gång på gång konstatera att man ”inte redovisar den mest sannolika utvecklingen”?

Anf. 80 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Låt mig korrigera Anette Åkesson. Regeringen drar inte ned på utbildning. Tvärtom storsatsar vi på utbildning på alla nivåer. Vi har ökat resurserna till förskola, skola, komvux, yrkesvux, folkhögskola, yrkeshögskola och universitet. Därutöver gör vi en stor satsning på lärarlöner. Vi genomför mycket omfattande utbildningsinsatser, till exempel ytterligare 50 000 matchnings- och utbildningsinsatser bara i år.

Anette Åkesson säger att vi inte utgår från senast kända kunskap, men det finns ingen kunskap nu om hur offentlig konsumtion har ökat som inte fanns tidigare när Finansdepartementet använde denna metod. Det är samma metod som vi också använder när vi lägger fram budgetpropositionen, det vill säga att man utgår från oförändrad politik. Det är det sätt vi räknar på i Finansdepartementet.

Jag är inte obekymrad vad gäller framtiden och den framtida utvecklingen. Det är oerhört viktigt att vi säkrar den offentliga sektorns framtida finansiering. Det finns ett sätt man inte ska göra det på, och det är att genomföra stora ofinansierade skattesänkningar. Det är kärnan i Moderaternas politik, och det såg vi åtta år av i alliansregeringen. Nu ser vi ytterligare förslag på skattesänkningar, men det är inte så vi finansierar vår gemensamma välfärd.

Anf. 81 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Om skattesänkningar är ett medel för att få fler arbetade timmar kan det visst vara befogat att sänka skatter. Det är till och med nödvändigt i Sverige, som har världens högsta skattetryck.

Sverige har en förvånansvärt ansvarslös regering. Att lägga fram en budget som pekar på 1 miljon människor i utanförskap och att låna till driften mitt under en högkonjunktur och därmed belasta kommande generationer, som redan kommer att vara tyngda av en ökad försörjningsbörda, med extra räntekostnader och amorteringar, och samtidigt inte ens se till att man har realistiska underlag i de långtidsberäkningar man utgår från är oansvarigt.

Att systematiskt underskatta framtida kostnader för befolkningsutvecklingen som avgörande kommer att påverka kostnaderna, framför allt för våra välfärdssystem, utöver den osäkerhet som är självklar i långa tids horisonter, är oseriöst. Och man gör det trots att även Socialdemokraterna måste vara väl medvetna om utmaningen med den åldrande befolkningen på lång sikt. Det är att grundlura svenska folket, både unga och gamla.

Regeringen lyfter frågan om alternativ finansiering av välfärden försiktigt, med en antydning i vårpropositionen om att viss välfärd kan komma att behöva finansieras på annat sätt än via skatten. Det har jag respekt för. Men sedan står man inte för det, precis som vi märker nu i debatten i dag.

Att inte på allvar ägna sig åt de viktiga frågorna om välfärdens långsiktiga finansiering är att blunda för dem som kommer att vara svaga i framtidens samhälle. Och det gäller oavsett de stora kortsiktiga utmaningar som vi nu har när det gäller att integrera nya svenskar. Dessa utmaningar kanske till och med bidrar till att det är extra angeläget att utgå från ett mer korrekt underlag i de långsiktiga beräkningarna, eftersom belastningen för framtidens unga annars ökar ytterligare.

Anf. 82 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag delar inte Anette Åkessons uppfattning att det är orealistiskt att utgå från liggande politik, nämligen den politik man har nu, eftersom allt annat ju är aktiva beslut. Den dag man fattar ett aktivt beslut om att utöka välfärdsåtagandet ser man naturligtvis också till att man har en trygg finansiering av det, i alla fall om man är en socialdemokratiskt ledd regering.

Vi har genom tiderna sett vilka regeringar som sköter statsfinanserna. Det är de regeringar som bryr sig om välfärden. Det är socialdemokratiska regeringar som gång på gång ser till att skapa ordning i det som moderatledda regeringar lämnar efter sig.

Så var det också denna gång. Efter 140 miljarder i ofinansierade skattesänkningar var underskotten inte hållbara, utan vi fick kliva in och ta ansvar för statsfinanserna, se till att få ned underskotten och stoppa Moderaternas politik med ofinansierade skattesänkningar, nedskärningar och privatiseringar. Det är precis detta vi har gjort.

Samtidigt är det viktigt att ha en seriös debatt om hur vi ska finansiera välfärden framöver. Den för vi också, och där kommer regeringens politik för att fler människor ska komma i arbete att vara helt grundläggande för att kunna finansiera välfärden framöver. Regeringens mål om lägst arbetslöshet i EU är ett viktigt instrument för detta. Där hör vi mycket kritik från Moderaterna, som inte tycker att man ska ha ambitiösa mål för sysselsättningsområdet. Där skiljer sig politiken åt.

Men framför allt: Om man vill värna en trygg finansiering av välfärden ska Anette Åkesson i huvudsak varna för sig själv, för det är Moderaternas skattesänkarpolitik som är det stora hotet mot den svenska välfärden och den svenska modellen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2015/16:161 Nagoyaprotokollet om användning av genetiska resurser

2015/16:3400 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD)

med anledning av skr. 2015/16:98 Redovisning av skatteutgifter 2016

2015/16:3399 av Per Åsling m.fl. (C)

2015/16:3401 av Niklas Wykman m.fl. (M)

§ 19 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 28 april

2015/16:599 Översyn av Arbetsförmedlingen

av *Jenny Petersson* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:600 Invandrares rätt att ta erbjudna jobb

av *Annika Qarlsson* (C)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:601 Kraftig ökning av klotter

av *Hans Rothenberg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:602 Regeringens bostadsprioritering

av *Roger Hedlund* (SD)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2015/16:603 Permanenta undantag i detaljplaner

av *Hans Rothenberg* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2015/16:604 Kryssningsanlöp och farledsavgifter

av *Hans Rothenberg* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:605 Medborgargården

av *Hans Rothenberg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:606 Vattenfalls inköp av kol

av *Niklas Wykman* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:607 Överförmyndarverksamheten

av *Ola Johansson* (C)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 28 april

2015/16:1159 Stöd till återuppbyggnad post-Daish

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2015/16:1160 Regioner

av *Lena Asplund* (M)

till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

2015/16:1161 Personer på asylboenden med behov av särskilt stöd

av *Désirée Pethrus* (KD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1162 Insynsråd vid Boverket

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2015/16:1163 Stöd till islamistiska organisationer

av *Markus Wiechel* (SD)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

**2015/16:1164 Arbetsförmedlingens upphandling av arbetsmarknads-
utbildning**

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:1165 Begreppet grovt upphovsrättsbrott

av *Jörgen Warborn* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2015/16:101

29 april

§ 21 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 28 april

**2015/16:1122 Expropriation av mark från minoriteter i irakiska Kur-
distan**

av *Robert Hannah* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:1120 Sveriges ambassad i Vitryssland

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

§ 22 Kammaren åtskildes kl. 13.13.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med § 10
anf. 31 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 16 anf. 70 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Aktuell debatt om internationell skatteflykt och svenska bankers agerande.....	1
Anf. 1 DANIEL SESTRAJCIC (V).....	1
Anf. 2 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	1
Anf. 3 ANETTE ÅKESSON (M).....	3
Anf. 4 DAVID LÅNG (SD).....	5
Anf. 5 RASMUS LING (MP).....	6
Anf. 6 PER ÅSLING (C).....	8
Anf. 7 DANIEL SESTRAJCIC (V).....	9
Anf. 8 MATS PERSSON (L).....	11
Anf. 9 LARRY SÖDER (KD).....	13
Anf. 10 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	14
Anf. 11 ANETTE ÅKESSON (M).....	15
Anf. 12 DAVID LÅNG (SD).....	16
Anf. 13 RASMUS LING (MP).....	18
Anf. 14 PER ÅSLING (C).....	19
Anf. 15 DANIEL SESTRAJCIC (V).....	19
Anf. 16 MATS PERSSON (L).....	21
Anf. 17 LARRY SÖDER (KD).....	22
Anf. 18 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	23
Anf. 19 ANETTE ÅKESSON (M).....	23
Anf. 20 DAVID LÅNG (SD).....	24
Anf. 21 RASMUS LING (MP).....	24
Anf. 22 PER ÅSLING (C).....	25
Anf. 23 DANIEL SESTRAJCIC (V).....	25
Anf. 24 MATS PERSSON (L).....	26
Anf. 25 LARRY SÖDER (KD).....	26
Anf. 26 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	27
§ 2 Fastställande av dag för riksmötets start 2016/17	28
§ 3 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	28
§ 4 Anmälan om ersättare.....	28
§ 5 Anmälan om kompletteringsval	28
§ 6 Anmälan om ordförande i utskott.....	28
§ 7 Anmälan om vice ordförande i utskott	28
§ 8 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	29
§ 9 Ärenden för hänvisning till utskott	29
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:551 om spårbyte för asylsökande	30
Anf. 27 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	30
Anf. 28 ANNIKA QARLSSON (C).....	30
Anf. 29 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	31
Anf. 30 ANNIKA QARLSSON (C).....	32

Anf. 31 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	33
Anf. 32 ANNIKA QARLSSON (C).....	34
Anf. 33 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	35
§ 11 Svar på interpellation 2015/16:553 om tillgängligheten till stridsflyget.....	35
Anf. 34 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	35
Anf. 35 ALLAN WIDMAN (L).....	36
Anf. 36 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	37
Anf. 37 ALLAN WIDMAN (L).....	37
Anf. 38 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	38
Anf. 39 ALLAN WIDMAN (L).....	39
Anf. 40 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	39
§ 12 Svar på interpellation 2015/16:557 om marinens ytstridsförmåga	40
Anf. 41 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	40
Anf. 42 ALLAN WIDMAN (L).....	40
Anf. 43 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	41
Anf. 44 ALLAN WIDMAN (L).....	42
Anf. 45 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	42
Anf. 46 ALLAN WIDMAN (L).....	43
Anf. 47 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	44
§ 13 Svar på interpellation 2015/16:570 om exportansträngningar för det svenska artillerisystemet Archer	44
Anf. 48 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	44
Anf. 49 ALLAN WIDMAN (L).....	44
Anf. 50 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	45
Anf. 51 ALLAN WIDMAN (L).....	45
Anf. 52 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	46
Anf. 53 ALLAN WIDMAN (L).....	47
Anf. 54 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	47
§ 14 Svar på interpellation 2015/16:548 om LSS-utredningen	47
Anf. 55 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	47
Anf. 56 CARINA HERRSTEDT (SD).....	48
Anf. 57 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	49
Anf. 58 CARINA HERRSTEDT (SD).....	50
Anf. 59 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	51
Anf. 60 CARINA HERRSTEDT (SD).....	51
Anf. 61 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	52
§ 15 Svar på interpellation 2015/16:555 om placering i familjehem	52
Anf. 62 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	52
Anf. 63 JOHAN HULTBERG (M).....	53
Anf. 64 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	54
Anf. 65 JOHAN HULTBERG (M).....	55
Anf. 66 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	56
Anf. 67 JOHAN HULTBERG (M).....	58
Anf. 68 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S).....	58

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:564 om behörighet inom socialtjänsten.....	59
Anf. 69 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	59
Anf. 70 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	60
Anf. 71 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	61
Anf. 72 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	62
Anf. 73 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	63
Anf. 74 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	64
Anf. 75 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	64
§ 17 Svar på interpellation 2015/16:567 om åtgärder för finanspolitikens långsiktiga hållbarhet	65
Anf. 76 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	65
Anf. 77 ANETTE ÅKESSON (M).....	65
Anf. 78 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	66
Anf. 79 ANETTE ÅKESSON (M).....	67
Anf. 80 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	68
Anf. 81 ANETTE ÅKESSON (M).....	68
Anf. 82 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	69
§ 18 Bordläggning.....	69
§ 19 Anmälan om interpellationer	70
§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar	70
§ 21 Anmälan om skriftliga svar på frågor	71
§ 22 Kammaren åtskildes kl. 13.13.	71